Geachte lezeressen en lezers,

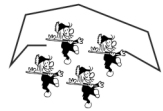

Op 18 september 2010 deed de bekende auteur/journalist Ewoud Sanders de mooie oproep aan zijn Nederlandse collega's in de NRC om hun boeken gratis beschikbaar te stellen als e-boeken in pdf formaat (www.ewoudsanders.nl).
Als 85 jarige auteur van een serie Nederlandse en Spaanse boeken, alsmede vele vertalingen vind ik het een eer dat ik hier ook aan mee kan en mag doen.
Uiteraard hoop ik dat vele auteurs ons zullen volgen.
Al mijn oudere Nederlandse uitgaven zijn geheel gratis beschikbaar in pdf-formaat op o.a. www.digiboeken.org
Mocht u toch een gedrukt exemplaar willen hebben, dan is dat mogelijk nog wel via de tweede handsboekwinkel te koop. Maar u kunt natuurlijk ook aan ons vragen of we een herdruk proberen te regelen.
U bent geheel vrij om mijn e-boeken te kopiëren (eindelijk kopiëren met toestemming!), aan anderen te geven en om er uit te citeren (mits met naamsvermelding). Maar u mag ze niet zomaar afdrukken en dan gaan verkopen.
Ik wil ook nog een keer mijn boeken als luisterboek maken. beschikbaar stellen. Dit kost echter geld, maar als iemand wil sponseren of op een andere manieren wil helpen?
Veel plezier met het lezen van mijn boeken en ook nu nog bent u welkom om commentaar te geven via ons email adres: info@jeanschalekamp.com

Mijn nieuwste boek, Dood van een Hengelaar, is nu te koop!

Met vriendelijke groeten,

Jean Schalekamp
Mallorca, augustus 2011

Copyright: Jean Schalekamp / Paraplu Producties 1926 – 2011
info@ digiboeken.org
Dit boek is beschikbaar als e-boek en hopelijk binnenkort als luisterboek.

Jean A. Schalekamp
bedankt voor alles
auteurs van de tweede eenwheelt

JEAN A. SCHALEKAMP

Bedankt voor alles

UITGEVERIJ CONTACT AMSTERDAM

Omslagontwerp van Tessa Fagel

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the publisher.

Copyright © 1967 by Contact – Amsterdam
Druk: Bosch – Utrecht

Voor niemand in het bijzonder

Proloog

'Vroeger was hier een nis', zei de makelaar. Hij klopte op de muur en wendde zich tot de heer Manby. 'Waarom hebt u die nis dicht laten maken? Het was een mooie nis'.

'Ik vond hem niet mooi', zei de heer Manby. Hij draaide zich om.

Een tak van de bougainvillea was gedeeltelijk over de plek heengegroeid. Het was bijna niet meer te zien dat er iets geweest was. Een klein gedeelte van de muur, waar de witkalk iets witter, iets nieuwer was dan de rest, het oppervlak bij nadere beschouwing misschien een beetje bobbelig, dan twee vertikale lijnen, meer tastbaar dan zichtbaar, uitlopend in een Romaanse boog. Er waren kleine zon- en schaduwplekken op de muur. Het was niet meer zo erg warm. De eerste onweersbui was overgetrokken en het was vrijwel zeker dat er meer zouden volgen.

'Het was een mooie nis', zei de makelaar. De nieuwe koper knikte. Hij geloofde het wel. In gedachten stond hij plannen te maken voor de verbouwing van het huis. Hier en daar was enige modernisering noodzakelijk, maar te veel mocht het niet kosten, huis en grond waren al duur genoeg. Koopsom plus eventuele verbouwing, afschrijving, onderhoud, seizoenverhuur, belastingen, tien jaar.

'Een mooie nis', vervolgde de makelaar. 'Ik kan u er foto's van laten zien in mijn kantoor. Gekleurde tegels met oude motieven, een bloembak met een fonteintje in het midden. 's Avonds kon het verlicht worden, dat fonteintje. De vorige eigenaars, ik bedoel de eerste eigenaars, dus lang voor deze mijnheer, ze waren niet van hier, vaste-

landers, Madrilenen, mensen met smaak, enfin, ze hadden er veel werk van gemaakt, ze waren er trots op, het verhoogt de klasse, de waarde van een huis, ik begrijp niet waarom...' Hij knikte in de richting van de heer Manby, die nog met zijn rug naar hen toe stond, wat gebogen, alsof hij van iets beschuldigd werd en zich schaamde. De makelaar haalde zijn schouders op. 'Vreemdelingen...' zei hij, en: 'Ik denk dat u met weinig moeite en kosten...'

'Juist', zei de koper. 'Wanneer denkt u dat...'

...er is een smalle spleet van witblauw licht dat pijn doet aan de ogen, een horizontale streep juist boven de ogen, witte lijn van licht over tegelpad, witte stoelen en de schaduw van een glas of een tak nog één sigaret dan ga ik slapen, nee geen muziek, nu geen muziek, pijn in de ogen onmogelijk te sluiten, ik wil nu slapen, nee, niet...

Het huis stond ongeveer drie kilometer buiten het dorp, ver van de grote weg, verder nog van de stad en de zee. Een hobbelig pad, juist breed genoeg voor een niet al te grote auto, leidde erheen, kronkelend door ommuurde boomgaarden met amandelen en hier en daar een groepje donkere algarroba's. Er kwam nooit iemand in de boomgaarden, behalve als het oogsttijd was.

Het huis was niet zeer oud. Het was misschien dertig of veertig jaar geleden gebouwd door een rijk geworden Madrileen, die de architect half krankzinnig gemaakt had met zijn wensen en grillen. De nis was één daarvan en er waren ook bogen en pergola's met namaak-Romeinse pilaren en vreemde grillige hoeken en uitbouwsels. Er was zelfs een soort uitkijktorentje met dubbele Romaanse bogen

en een rood puntdak met een eigenaardig gevormde windvaan. Gewoon een tamelijk gek huis.

De nis bevond zich aan de achterzijde waar een lange smalle patio was, overschaduwd door druiveranken. De druiven hingen te hoog om ze ooit zonder ladder te kunnen plukken en rotten ieder jaar langzaam weg, voorzover ze al niet door vogels en mieren opgegeten waren, of door witte luis in de kiem gesmoord. De nis zelf was zeer lelijk, maar de tegels waarmee hij bekleed was waren mooi omdat ze oud waren. De man die de nis had aangelegd was echter zeer slordig te werk gegaan: de loden waterleidingbuis was niet eens achter de tegelwand weggewerkt. In de bloembak onderaan groeiden geraniums, die in de loop der jaren aanzienlijke hoogten bereikt hadden. Het fonteintje en het licht erin werkten al niet meer toen de heer Manby het huis kocht. Dit is de heer Manby:

'Ik ben Brit van geboorte en nationaliteit. Mijn leeftijd is eenenzestig jaar. Soms voel ik me een oud en vermoeid man. Ik heb last van onbestemde pijnen. Soms ook heb ik het gevoel dat ik gek word, of kinds, wat vrijwel hetzelfde is, maar dat is natuurlijk onzin, want zo oud ben ik nog niet. Ik ben alleen maar een beetje verstrooid geworden de laatste tijd. Eigenlijk ben ik erg bang, alweer zo'n vage, onbestemde angst, misschien ziek worden, of oud, of doodgaan, maar wat klets ik toch, daar had ik het niet over. Ik had het over mezelf. Manby, George Manby. Brit. Tot mijn zevenenvijftigste bekleedde ik een hoge functie bij een belangrijke handelsonderneming in de City. Daar heb ik mijn huidige vrouw leren kennen. Mijn eerste vrouw was mij vier jaar tevoren ontvallen. Er waren geen kinderen uit ons huwelijk voortgekomen, evenmin als uit mijn tweede. Eva, mijn huidige echtgenote, is nog jong en zeer mooi. Ze is een typische Zweedse. Ze werkte, toen ik haar leerde kennen, als secretaresse bij dezelfde handelsonderneming waar ik een hoge

functie bekleedde. Wij deden veel zaken met de Skandinavische landen. Zelf was ik toen zeker niet onaantrekkelijk. Ik deed veel aan sport en had een gezonde bruine kleur, een nog vrijwel rimpelloze huid, stevige spieren, geen buik. Nu durf ik niet in de spiegel te kijken. Misschien had ik me niet uit de zaken terug moeten trekken. Rust is slecht voor de mens. Pardon, Manby is de naam. George Manby. Brit. Eenenzestig jaar. Tot mijn zevenenvijftigste bekleedde ik...'

Vanaf het torentje en het dakterras van het huis had men een onbeperkt uitzicht op de langzaam naar de kust aflopende amandelboomgaarden. Ver weg aan de horizon was een smalle, altijd glinsterende streep, de zee. Meer naar het oosten toe was de baai waar, bij helder weer, de witte hotels en de bruingele gebouwen van de stad als vage, in elkaar overvloeiende vlekken te onderscheiden waren. Boven de stad hing meestal een langgerekte, uiterst dunne grijze nevel, die 's avonds oranjeachtig verlicht was. Ook was dan het knipperend groen en rood van lichtreclames te zien en de kleine, langzaam bewegende lichten van dalende of stijgende vliegtuigen.

De tuin rondom het huis was door een hoge muur van de buitenwereld gescheiden. Het was een tamelijk verwaarloosde tuin. Noch de heer Manby, noch Eva, zijn vrouw, voelden veel voor het tuinwerk, behalve zo nu en dan, bij vlagen. En tuinlieden waren moeilijk te vinden op het eiland: de meesten hadden beter betaald werk gevonden in de bouw van hotels en flats.

...een smalle spleet van witblauw licht...

Middag

Het is nog geen herfst. Zelfs de zomer is nog nauwelijks begonnen. Het zal omstreeks begin juli zijn.

Een smalle ongeplaveide weg die tussen twee muren loopt, gebouwd van vormloze, los op elkaar gestapelde stenen. Over de muren hangen de takken van de amandelbomen. Het groen is stoffig want het heeft sinds lang niet geregend. De kleur van de weg varieert van okergeel tot lichtrood. Er zijn zeer diepe, onregelmatig gevormde karresporen. Aan het eind van de weg is een kleine stofwolk die snel groter wordt. Uit de stofwolk komt een rode auto op, een Morris Minor misschien, of zo'n kleine lage Austin. De camera draait met de langsrijdende auto mee.

We zien een ogenblik de achterkant van de wagen met de nummerplaat. Vervolgens draait de camera achter de auto om naar links en neemt een close-up van het geheel geopende linkerportierraam en de blote arm van Eva, waarvan de elleboog naar buiten steekt. We zien nu uitsluitend die arm, matbruin, met een smalle zilveren armband om de pols, en de hand die losjes op het stuur rust. De nagels van de hand zijn zilver of donkerrood gelakt.

Camera beweegt zich nu iets omhoog en naar achteren. Eva's profiel, maar vaag. Ze kijkt strak en onbewogen voor zich uit. Haar hoofd en haar schouders bewegen langzaam op en neer op het verende, ritmische schokken van de auto. De haren, blond, dun en niet al te lang, hangen sluik tot op de schouders. Zonlicht glanst op haar linkerschouder, die bloot is. Dit is Eva, of althans een stukje van haar.

Ze stopt. Dan draait ze naar links de geasfalteerde verkeersweg op. Na drie kilometer komen de eerste huizen van het dorp. De weg wordt smaller. Een lange rechte dorpsstraat met lage huizen aan weerszijden, smalle stoepjes, nauwelijks breed genoeg voor één mens; oude, in het zwart geklede vrouwen die in hun deuropeningen zitten, met de rug naar de straat, het borduurraam op de brede schoot; kinderen met vroeg-oude gezichten die hollend de weg oversteken. Dan komt een plein met buitensporig grote kerk en drie café-terrassen. Er zit niemand op de terrassen, het is te warm. De mannen zijn binnen, waar het donker en betrekkelijk koel is. Sommigen kijken naar de televisie, die een stieregevecht geeft in Valládolid. Als er een bromfiets langs komt, trekken er trillende strepen over het beeld. Enkele mannen staan aan de bar. Een nieuwe voegt zich bij hen.

'Holà, Pep, hoe gaat het?'

'Mij best, Toní, en de vrouw?'

'En de kinderen?'

'De maïs staat er niet best voor dit jaar'.

'Er komt geen regen meer'.

'Cognac?'

'Geef mij maar een anis'.

'Ik zeg tegen Mateu, ik zeg...'

'Met een blokje ijs'.

'Spelletje?'

'Nee'.

Voorbij het plein zet de dorpsstraat zich voort tot de weg zich opnieuw verbreedt. Nog tien kilometer naar de stad. Eva laat haar linkerarm nu helemaal buiten het raam hangen en stuurt met één hand. De laatste huizen van het dorp, een loods met oude banden en een klein benzinestation. Alleen een hond ligt bij de ouderwetse rode pomp met het hoge peilglas. Kippen scharrelen om hem heen maar hij is te lui om ze weg te jagen. Eva

verhoogt haar snelheid. De weg wordt breder maar daalt nu in lange, ruime bochten af. Even verder komt een scherpere bocht, afgeschermd door een rood-wit geschilderde balustrade. Aan weerszijden zijn pijnbossen, donker, stoffig groen, verder weg zijn de heuvels en de nu lichtblauwe bergen. Sterke, zoete, prikkelende geuren van kruiden waaien door het open raam naar binnen. Eva snuift diep, strijkt even met haar linkerhand een lok van haar voorhoofd weg. De radio kraakt. Ze grijpt met haar linkerhand het stuur en drukt met haar rechter de knop van de radio in. Tegelijk terugschakelen voor een nieuwe bocht. Een hele reeks bochten, langzaam heen en weer wiegen van rechts naar links en van links naar rechts, telkens bovenlichaam even schrap zetten, je niet helemaal laten gaan. Dan komt een recht stuk weg, donkergrijs tussen amandelboomgaarden. Ze drukt het gaspedaal in. Zestig mijl. Opnieuw afremmen voor een langzame rijder. Tegenliggers. Nog langzamer. Drie boerenkarren, een oude, bestofte autobus. Ze passeert en drukt kalm het gaspedaal weer in. De wagen bonkt over gaten in het wegdek. Weer langzamer. De eerste slordige huizen van de stad.

De vrijheid is altijd een kort, prikkelend moment, maar langer dan een seconde duurt het niet. Dan realiseert ze zich plotseling dat ze niet weet wat ze ermee doen moet. Er zijn honderden terrassen in de stad, honderden mogelijkheden. Sommige liggen aan de zeeboulevard. Ze zijn ruim, schaduwrijk en luxueus, en men kijkt er uit over het vlakke, spiegelende water en de pier waar altijd wel een schip aan ligt. Een hoog wit schip met gele schoorstenen en geheel met kleine vlaggen versierd. Verder weg nog, in de open zee, ligt een vliegdekschip met een escorte van kleine oorlogsschepen. Matrozen in de stad. Eva rijdt aarzelend langs de terrassen. Overal zijn de witte mutsen van de matrozen. Ze schudt geërgerd haar hoofd, geeft

gas en rijdt verder tot aan het einde van de boulevard. Daar neemt ze piepend de bocht en rijdt via een andere, smallere straat terug. Ze stopt bijna vlak voor de bar en zet haar Morris (of Austin) half op het trottoir. Een man in wit hemd, die langs loopt, zegt:

'U mag hier niet parkeren. Er loopt een agent in de buurt. Straks krijgt u een boete'.

Ze haalt haar schouders op en stapt uit.

'Ik wilde u maar waarschuwen', zegt de man.

Ze sluit het portier af en gaat de bar in.

Binnen is het schemerig, zo donker dat ze de eerste ogenblikken, na het felle licht van buiten, nauwelijks iets ziet. Ondanks het duister is het er niet koel maar zweterig-klam. Een kleine duizeling overvalt haar, alsof ze te veel gedronken heeft. Ze moet even bij de ingang blijven staan. Misschien is het de tegenzin die haar weerhoudt, de gedachte: en uiteindelijk zijn we dan toch weer hier aangeland, net als altijd, ondanks alle voornemens om het niet te doen.

Ze ziet nu vaag vormen van opgezette beesten en maskers en enkele mensen die aan de bar hangen en traag een zeurderig gesprek voeren. De tegenzin blijft maar ze is er nu eenmaal. Weer naar buiten lopen, het portier openmaken en wegrijden, het is allemaal zo intens vermoeiend. Ze doet een paar stappen naar binnen.

'Hello, Eva'.

'Hello'.

'Have a drink?'

'Goed. Cognac met veel ijs'.

'Twee cognac, één met veel ijs en één zonder'.

Ze glimlacht tegen de man naast haar. Ze biedt hem een sigaret aan. Smeltende schilfertjes ijs liggen op haar tong. De muziek is zeer zacht, dringt niet door de trage gesprekken heen, het is zelfs nauwelijks te horen wat voor muziek het is. Jazz waarschijnlijk.

'Ik kan niet lang blijven'.
'Jammer, waarom niet?'
'Daarom niet. We eten thuis'.
'Als gewoonlijk'.
'Als gewoonlijk'.
Een nieuwe sigaret. Een slok.
'Waarom breng je hem nooit eens mee, die man van je?'
'Waarom zou ik?' Zwijgen, weer een slok, even rondkijken, een trek aan de sigaret. 'Hij heeft trouwens geen zin'.

Haar vingers, met de lange spitse, zilver of donkerrood gelakte nagels, de vingers van haar rechterhand, liggen op de bar, naast het glas en het pakje sigaretten, en trommelen op de maat van de onhoorbare muziek. Zijn vingers, de vingers van zijn linkerhand, bruin, vrij slank voor de vingers van een man, liggen zo dicht bij de hare dat de toppen elkaar bijna raken. Verder gebeurt er niets.

De heer Manby scharrelde een beetje rond in de tuin, plukte hier en daar wat dorre blaadjes af, streek met zijn hand over zijn haren. Ook dit is de heer Manby: een licht gebogen figuur, middelmatig lang, vrij mager maar met een vooruitstekende buik en een holle rug. Donkergrijze zomerbroek, wit nylonhemd, waarvan de bovenste twee knoopjes open. Keurige schoenen en sokken aan hoewel hij in zijn eigen tuin staat, waar niemand hem kan zien. Altijd correct. Grijze haren, aan de voorkant kalend, achter nog tamelijk weelderig groeiend, in nette scheiding gladgekamd maar desondanks weerbarstig aan de zijkanten. Hoog, sterk terugwijkend of misschien ook wel recht of zelfs bol voorhoofd, bruin en zeer glimmend, als van een sportsman. Geen bril. Enigszins verontruste, grijze ogen, grote glimmende neus, meer rood dan bruin,

vrij slappe, maar vriendelijke mond met dikke lippen, die bloedeloos zijn en van binnen hol lijken. Te oud voor zijn leeftijd. Het gezicht, de hele houding van het lichaam, drukken niet alleen een vage verontrusting maar ook een kwellende onzekerheid en moedeloosheid uit. Het is alsof alles hangt bij hem, slap, los, even door elkaar schudden en het valt eraf of zakt met een weke plof in elkaar. Zeker geen figuur die kracht en zelfverzekerdheid uitstraalt. Maar, dit is de heer Manby als hij alleen is. In gezelschap kan hij heel anders zijn. Een minzaam causeur, een man die weet waarover hij praat, een heer in alle opzichten. Vriendelijk daarbij, hoewel altijd opgesloten in een zekere stijve gereserveerdheid waaruit hij nooit en te nimmer, onder geen enkele omstandigheid, werkelijk tevoorschijn treedt. Toch weet hij over het algemeen een innemende indruk te maken, zij het niet op iedereen.

Señora Doña Catalina Gelabert Molina ziet hem vanuit het keukenraam. Ze praat hardop in zichzelf, wat ze altijd doet als ze lang alleen is. Ze is bang voor stilte, als de meeste mensen. Haar stem, eerst fluisterend, binnensmonds mompelend, wordt hoe langer hoe luider, tot ze er tenslotte zelf van schrikt en zich realiseert dat ze hardop aan het denken is, wat uiteindelijk als een rare gewoonte beschouwd moet worden. Dan houdt ze even op, maar even later begint ze opnieuw, zacht, harder, opnieuw schrikken, een haast rituele cyclus. Ze wrijft met woeste, overbodige gebaren over het metalen aanrecht en zegt:

'Wat moet zo'n man zich vervelen, zo de hele dag niets doen. En zij gaat er maar op uit met dat kleine rode wagentje van haar. Terwijl die man daar met zijn ziel onder zijn arm loopt. Hij begint aardig af te takelen. Wat doe ik hier eigenlijk, dat vraag ik me iedere keer weer af. Ik mag ze geen van beiden. Haar niet en hem ook niet. Wat een leven, in de keuken van andermans huis. Alsof er thuis niet genoeg te doen is. Ik begin er genoeg van te krijgen.

Een mens wil ook weleens in zijn eigen gezin zijn. Wat heb je zo aan je leven, aan je man en aan je kinderen. Wanneer zie ik Manuel nu. Die werkt tot 's avonds laat en als hij gegeten heeft duikt hij meteen zijn bed in en slaapt als een blok. En de kinderen. Enfin, nog een paar maanden, dan is het televisietoestel afbetaald. Dan hoeft het misschien niet meer. Hoeft hij ook niet meer zo lang te werken. Hebben we tenminste nog wat aan elkaar. Maar hij begint nu alweer over een nieuwe motorfiets te zeuren terwijl de oude het nog best doet. En als hij ergens zijn zinnen op gezet heeft dan gebeurt het ook. Pronken wil hij met zo'n nieuw glimmend ding. Ze hebben er allemaal een, zegt hij, zelfs die hele jonge knapen hebben al zo'n mooie glimmende. Dat steekt hem. Dus dat wordt weer anderhalf jaar afbetalen en overwerken. Op die manier komt er nooit een eind aan. Dat zeg ik hem allemaal wel, ik zeg, Manuel, zou je niet liever nog een jaartje wachten, dan kunnen we tenminste even uitblazen en die oude kan nog best mee, maar ik weet al bij voorbaat dat het niets uithaalt. Uiteindelijk zijn zij toch de baas en hebben wij niets in te brengen. In de keuken, ja, maar verder ook niet. Maar wat klaag ik, zo is het nu eenmaal beschikt. Ze mogen anders weleens een nieuwe doek kopen. Dat mens denkt ook nergens aan. Denkt alleen maar aan plezier. Wat wil je, zo'n jong ding met zo'n oude vent. Hij zou haar vader kunnen zijn. Eigenlijk zou ik hier niet moeten werken, het is zonde. De hemel weet of ze wel getrouwd zijn. Ik heb soms zo'n vermoeden. Ik moet er niet aan denken. Vreemdelingen zijn zo. Ze komen uiteindelijk allemaal in de hel, hoewel je er ook wel goeie onder zal hebben. Kijk, wat doet hij nu? Hij staat stil en het lijkt wel of hij met zijn vuisten naar de lucht zwaait, of krabt hij alleen maar op zijn hoofd? Ik kan het niet goed zien met al die bladeren voor het raam. Ze mochten weleens wat aan die tuin doen, daar moet nodig in ge-

snoeid worden. Zo, dat is klaar. Nog even die restjes in de ijskast zetten. Als je toch ziet wat die vreemdelingen allemaal eten. In één dag eten ze voor meer geld op dan wij in een week. Al die blikjes, je weet niet eens wat er eigenlijk in zit. Ik vind...'

De heer Manby stond nu al een hele tijd met het ritselende, verdorde geraniumblad in zijn hand. Hij streek met zijn hand over zijn voorhoofd. Er was iets, dat hij van plan was. Het plan was nog geen minuut geleden bij hem opgekomen en nu wist hij het al niet meer. Het was niet belangrijk. Erger was, dat hij niet meer wist waar hij de emmer gezet had waarin hij de dorre bladeren deponeerde. Daarnet had hij hem nog. De blauwe plastic emmer, of was het de gele. Hij liet het dorre blad op het tegelpad vallen. Die vervloekte warmte. Met zijn hand leunde hij tegen een van de stenen pilaren aan waarop de pergola rustte. De steen voelde altijd vochtig aan, alsof er voortdurend water doorheen stroomde.

Er waren maar twee geluiden. Het tsjirpen van de krekels en het verre, zeer verre klingelen van de schapebelletjes in de heuvels, en beide geluiden vermengden zich, het een niet meer van het ander te onderscheiden. Ook was er nu het geluid van de keukendeur die piepte. Het was Sra Gelabert, die naar huis ging. Ze riep iets, een vage groet waarschijnlijk, de klanken had hij nooit duidelijk kunnen onderscheiden. Hij bromde iets onverstaanbaars terug en streek opnieuw met zijn hand over zijn hoofd.

De heer Manby richtte zich op en liep langzaam over de patio, langs de nis en de keukendeur. Hij keek even naar binnen. De vrouw was inderdaad weggegaan. Het leek wel of ze iedere dag vroeger wegging. Hij zou haar er toch eens over onderhouden, maar hoe zei je zoiets in een taal die je nauwelijks beheerste. Eva moest het maar doen, liever, hoewel hij wist dat Eva het nooit zou doen. Langzaam liep hij verder tot hij bij de garage kwam. De deur stond open.

Hij stapte naar binnen. In het schemerlicht stond donkerglanzend de groene Humber. Het rook sterk naar benzine en olie en rubber. Nog altijd een prettige geurencombinatie. Hij legde zijn hand op het gladde, koele dak van de auto en streelde erover. Toen ging zijn hand omlaag, bleef een ogenblik op de kruk van het linkerportier rusten. Hij bukte zich en keek naar binnen. De contactsleuteltjes zaten op hun plaats. Hij aarzelde. Ik ben niet behoorlijk gekleed, dacht hij en: dit was het toch niet, wat ik van plan was. Toen richtte hij zich (pijnscheuten door de rug) weer op en liep de garage uit. Bij de deur keek hij nog even om naar de lege plek waar de rode wagen van Eva hoorde te staan.

Hij ging het huis binnen en knielde met stramme knieën voor de radio. Er was veel storing, op alle stations. Hij draaide de knop weer om. Toen liep hij naar de bar en schonk zich een glas whisky in. Twee blokjes ijs liet hij klingelend in het glas vallen. Een korte, krachtige, bruisende straal uit de sifon, toen alleen nog maar een zwak gepruttel. De sifon was leeg. Hij nam het glas en ging in een van de rustieke schommelstoelen zitten. De kamer was schemerig en betrekkelijk koel. Het geluid van de schapebelletjes scheen sterker geworden, dat van de krekels zwakker. Het was al laat in de middag. Een wazig, blauwig licht kwam door het muskietengaas van het raam. Buiten het raam was alleen het groen van de tuin. Geen uitzicht.

Hij zette het glas naast zich neer en vergat ervan te drinken. De ijsblokjes smolten snel weg en toen hij eindelijk een slok nam, was de whisky lauw geworden. De ellende is, dacht hij, dat ik het te ver heb laten komen. Ik had het kunnen weten. Ik heb haar de auto gegeven opdat ze wat vrijer kon zijn, niet steeds van mij afhankelijk, aan mij gebonden. Ik ben een goed mens. Maar wat doet ze? Waar is ze nu, zo'n hele middag en soms ook nog de avond? Ze

vertelt nooit iets en ik vraag haar ook niets. Vragen is vernederend, het heeft geen zin, de waarheid zou ze me toch niet vertellen. Maar waarom is ze zo ver, zo oneindig ver, zelfs als ze hier is. Ik geloof niet...

Zijn denken was overgegaan in hardop spreken. Hij schrok van zijn eigen stem en zweeg onmiddellijk. Toen lichtte hij zijn hand op en liet hem met zoveel kracht op de leuning van de stoel neerkomen dat de pijn nog lang natintelde.

In de keuken was een geluid. Het was de kat maar. De heer Manby keek op zijn horloge. Half zes. Dit is niet uit te houden, dacht hij. Ik moet eruit. Hoewel het niet dat was, wat ik van plan was...

Hij stond op, ging het huis uit en liep naar de garage. Plotseling herinnerde hij zich weer waar hij de emmer gezet had. Het was de gele en hij stond midden op het pad dat naar de weg leidde. Hij liep erheen en zette de emmer, die half vol was met vergeelde geraniumbladeren, opzij. Op hetzelfde ogenblik wist hij weer wat hij van plan was. Het was zo simpel dat hij erom moest glimlachen. Hij was van plan, naar binnen te gaan en een glas whisky te drinken. Maar dat was inmiddels al gebeurd.

Even later manoeuvreerde hij de wagen de garage uit. Langzaam en zacht wiegend reed hij over het hobbelige pad. De wind die door het open raam naar binnen waaide was aangenaam, hoewel nauwelijks verkoelend. Voorzichtig draaide hij de asfaltweg op.

Op het dorpsplein stopte hij en stapte uit. Een man die hij niet kende groette hem. Hij groette onverstaanbaar terug en stak het plein over, de autosleuteltjes in zijn hand geklemd. Op het laatste terras ging hij zitten. Er was schaduw, maar de warmte van de middag hing er nog, roerloos en niet te verwijderen. Twee boeren die aan het tafeltje naast het zijne zaten groetten hem, vervolgden toen hun gesprek in een onverstaanbaar, knauwend dialect met on-

verwachte, schreeuwende uithalen waar hij van schrok. Bier, dacht hij, of zei hij het hardop?

Midden op het plein stond een oude muziektent waarvan de verf al sinds lang verdwenen was. Vermoedelijk was hij groen geweest. Eromheen waren vier kleine palmen met korte en zeer dikke, bolle stammen die op gigantische ananassen leken. Om de palmen heen groeiden stoffige oleanders. De roze en witte bloemen waren al bijna uitgebloeid. Er stonden een paar auto's geparkeerd, een scooter en wat motorfietsen. Kinderen speelden op het plein. Ze holden over de stenen balustrade en klommen de trappen naar de muziektent op en af. Er waren twee of drie oudere schoolmeisjes bij. Soms waaiden hun rokjes hoog op. De heer Manby keek naar de dunne, bruine bovenbenen, de kleuren van de wapperende rokjes, wit, rood, verschoten groen. 's Winters dragen ze kniekousen, dacht hij. Kniekousen misvormen de mooiste, de aantrekkelijkste benen, het is afschuwelijk, wie zou het bedacht hebben? De kinderen gingen in een groepje bijeen staan en zongen een aftelliedje met een razend snelle melodie, een razend snel ritme, niet het trage, zeurderige van de kinderliedjes in Engeland. Manby, dacht hij. George Manby. Brit. Eenenzestig jaar. Ik heb gelogen. Mijn eerste vrouw is niet dood. Ze leeft nog. Mijn eerste huwelijk was niet kinderloos. Mijn kinderen leven nog. Ergens. Met Eva ben ik niet getrouwd. Ik leef met haar. Hier.

Hij nam een lange slok van het bier, dat lauw geworden was. Achter hem, door het open raam, brulde de televisie.

Iemand zegt:

'Het vervelende met Barbara is dat ze nooit whisky in huis heeft. Ik bedoel echte, niet dat Spaanse spul. Ik denk dat ze...'

'Toen ik gisteravond van Andraitx kwam zat ik bijna boven op een boerenkar zonder lichten. En ik was lazarus, weet je'.

'Jij bent altijd lazarus'.

'Wie niet?'

'Toch is Barbara ergens wel een fijn wijf, alleen die knaap waar ze nu mee is...'

'Heb je al gehoord dat ze de wagen van Fred in beslag genomen hebben? En een boete van vijfendertigduizend er bovenop'.

'Rijd jij eigenlijk nog?'

'Nog een whisky met ijs, Bill'.

'Spanjaarden zijn...'

'De ziel, begrijp je'.

'Bill...'

Eva komt aanlopen. Ze is even naar het toilet geweest. Ze legt haar hand op de zitting van de barkruk en blijft zo staan. Ze blijkt tamelijk klein te zijn. Ze houdt haar hoofd een beetje schuin, iets gebogen, bijna de houding van een verlegen schoolmeisje. Het is alsof ze hier niet thuishoort, en dat gevoel heeft ze waarschijnlijk ook, het spreekt duidelijk uit haar blik, haar houding. Ze vraagt zich, bewust of onbewust, iedere keer weer af waarom ze hier eigenlijk komt. Misschien is het een vraag die ze zich niet alleen hier stelt, maar overal. Misschien is het alsof ze altijd een beetje verbaasd is.

Haar voorhoofd is zeer hoog, bijna driehoekig van vorm onder het sluike haar. Haar lippen zijn ongeschminkt of misschien met een zeer bleke, bijna witte kleur lippenstift bestreken. Ze zijn ook zeer zacht, haar lippen, en zeer aarzelend, alsof ze er maar nauwelijks durven zijn. Het is net of er een waas overheen ligt. Een waas van onschuld bijvoorbeeld, zo'n onschuldig waas dat er altijd zou blijven, ook al was ze een vulgaire straathoer. De wijd uitlopende pijpen van haar broek, die van een dunne, gebloemde stof

gemaakt is, vallen haast tot over haar schoenen die zeer klein en elegant zijn. Ze heft haar hoofd een klein beetje op en zegt:

'Ik moet nu echt weg'.

'Jammer, blijf nog wat'.

'Nee'.

'Nou, tot ziens dan'.

'Bye, Charlie'.

Ze loopt zeer langzaam naar de deur. Even voordat ze de deur bereikt blijft ze weer staan. Ze kijkt wezenloos naar de grote opgezette roofvogel in de hoek. Het geluid van de ventilator overstemt hier zelfs de stemmen. De muziek is nog altijd aanwezig, maar onhoorbaar. De bar is een kleine donkere druipsteengrot. Van de zoldering, waar de grote propeller draait, staren wilde dieren, apen en tovermaskers op haar neer, lansen en vergiftigde pijlpunten richten zich op haar. Iedereen wil dat ik blijf. Iedereen wil dat ik wegga. Een schorre vrouwenstem vlak bij haar zegt plotseling zeer hard: 'Aaaai think that Barbara...'

Het lijkt of ze bang is om het felle licht buiten, dat zich als een muur voor haar opricht, in te gaan. Schimmige figuren lopen voorbij de open deur, een taxi stopt achter haar auto, begint te toeteren. Ze denkt: eigenlijk hoef ik helemaal niet weg. Dan stapt ze resoluut naar buiten. Op dat ogenblik wil er iemand naar binnen gaan, maar hij bedenkt zich en blijft staan. Hij zegt:

'Hello, Eva, ik zocht je net'.

Ze draait zich om en kijkt naar hem op.

'Hello, Walter, wat toevallig'.

Hij slaat zijn arm om haar schouder. Ze is zeer klein en tenger naast hem. Ze kijkt nog steeds naar hem op en lacht, maar een beetje treurig. Ze zegt:

'Waarom zocht je me?'

'Ik wist dat je waarschijnlijk hier zou zijn. Ik heb geluk gehad'.

'Dat heb je zeker. Ik ben hier niet altijd, en meestal niet lang. Wat ben je van plan?'

Hij drukt haar nu helemaal tegen zich aan, maar er is niets hartstochtelijks in zijn gebaar.

'Hoe is het hier?' vraagt hij, met een knik naar binnen.

'Vervelend, als altijd'. Ze werkt zich zachtjes los uit zijn greep, die verpletterend is in de hitte.

Hij zegt: 'Bij mij is het ook vervelend. Ik heb mensen thuis. Ze zitten er al de hele middag. Ik kan ze de deur wel uitwerken maar dat is ook weer zo vermoeiend'.

'Loop je dan zomaar weg als je mensen hebt?' vraagt ze.

Hij zegt: 'Ze merken het niet eens'. Hij denkt even na. Dan:

'Waarom kom je eigenlijk niet mee? Met jou erbij is het misschien minder vervelend'.

'Ik kan niet. Ik moet weg'.

'Stel je niet aan', zegt hij. 'We gaan met jouw auto, dan zijn we er vlugger'.

'Heb je de jouwe niet meer?'

'Vorige week tegen een telegraafpaal op gereden'.

Hij duwt haar in de richting van haar wagen. Ze protesteert nog, zwakjes: 'Nee, ik kan niet, ik moet...' maar tegelijkertijd doet ze het portier al voor hem open. Hij is bezig een papiertje van haar voorruit te halen.

'Je hebt een boete', zegt hij.

'Dat dacht ik al', antwoordt ze.

Hij gaat naast haar zitten. De kleine wagen kreunt.

Het licht in de flat is hel en onbarmhartig, ondanks de neergelaten rolgordijnen. De deur naar het balkon staat open en de zeewind doet de gordijnen, die uit uiterst dunne en lichte plastic lamellen bestaan, naar binnen waaien. Een kleine driehoekige opening ontstaat dan, waardoor iets van

buiten zichtbaar wordt. Fel witblauw licht, een plat dak, een stuk van de haven, een gedeelte van een schip.

'Ga maar ergens zitten', zegt Walter.

Ze gaat op een Marokkaanse poef in de hoek zitten, ver van de anderen. Ze is altijd een beetje verlegen als ze ergens binnen komt, zelfs bij mensen die ze goed kent. Er zijn nog zes of zeven anderen in de kamer. Ze hebben nauwelijks opgekeken toen ze met Walter binnenkwam. Een zeer lange, zeer magere en zeer zwarte neger met bijna geheel witte ogen zit kaarsrecht op een stoel en kijkt uitdrukkingsloos voor zich uit. Er zijn nog twee of drie mensen die ze niet kent, anderen die ze weleens ergens gezien heeft, een al oudere man met een snor en het gezicht van een kruidenier, een lang donker meisje met een leren minirok en, een beetje achteraf, half verborgen achter de grote schildersezel, Ramón, de enige Spanjaard in het gezelschap. Walter loopt rond met glazen en ijsblokjes.

'Whisky?' vraagt hij.

Ze knikt.

De muziek is zacht, maar duidelijker dan in de bar. Ze hoort: John Coltrane. Niemand zegt iets. Sommigen bewegen hoofd en schouders op het korte, stotende ritme van de begeleidende piano.

Walter komt met gekruiste benen voor haar zitten.

'Sigaret?' vraagt hij. 'Of een pijpje hasch?'

'Pijpje', zegt ze. Haar stem klinkt dof. Ze vraagt zich af waarom ze hier gekomen is en tegelijkertijd wat ze had moeten doen als ze hier niet gekomen was. Ze neemt een lange slok van haar glas, terwijl Walter de pijp voor haar stopt. Ze neemt de pijp van hem aan en kijkt rond. Iedereen rookt. De zoetige geur maakt haar misselijk. Ze zegt: 'Ik wacht liever even'.

'Zoals je wilt', zegt Walter.

Ze legt de pijp naast de poef en staat op. Langzaam loopt ze naar de balkondeuren en struikelt bijna over de

benen van de neger, die zeer lang zijn en bijna horizontaal over de vloer uitgestrekt. Ze houdt het rolgordijn op en stapt naar buiten. Er is geen schaduw. De hitte en het felle licht verdoven haar bijna. Ze leunt tegen de aluminium balustrade aan, sluit haar ogen en haalt zeer diep adem. Het misselijke gevoel gaat over. Dan voelt ze een hand op haar schouder. Ze kijkt op.

'Hello, Ramón'.

'Holá, Eva'.

Hij is niet bijzonder groot, maar wel zeer breed. Zijn hoofd is omvangrijk en bijna vierkant, scherp getekend en vol plooien. Grijzend, nog met zwart doorstreept haar hangt als pony laag over zijn voorhoofd, waardoor hij iets middeleeuws heeft. Bruine, diepliggende en soms stekende ogen. Hij neemt zijn hand weg van haar schouder en legt hem naast de hare op de balustrade. Ze zeggen niets en kijken elkaar niet aan. Zien niets anders dan de haven, kleine rechthoekige plekken water met smalle glinsterende strepen, kade met twee of drie kranen, zwart, de witte boot en de oorlogsschepen, donkergrijs, klein pluimpje rook ergens boven de horizon, dichtbij nu: een muur begroeid met bougainvillea, kleine tuin waar de zon niet doordringt, kist met lege flessen onder kleine boom, daken en muren, straat met geparkeerde auto's, een school, een non met witte vlindermuts die in de smalle schaduwrand van de huizen loopt. Ze zegt, nog altijd zonder hem aan te kijken:

'Ik wou dat ik het wist. Waarom ik hier kom. Ik heb hier niets te zoeken. Ik wou dat ik wist waarom ik altijd weer wegga. Waarom ik niet eens en voor al wegga. Altijd weer terugkom. Bij hem blijf. Misschien ben ik een soort hoer. Eigenlijk wel ja. Ik weet het niet. Ik weet niets. Ik wil niet weten. Ik wil alles weten. Ik ben jong. Tamelijk jong. Niet al te jong meer. Soms kan ik van hem kotsen. Soms voel ik een vaag soort vertedering. Meer niet. Of medelijden. Ik weet niet wat het is. Ik weet niet of ik

eigenlijk nog wel in staat ben iets te voelen. Wat dan ook. Ik heb me vergist. Dit was het niet wat ik zocht. Ik moet iets doen. Ik ben bang. Omdat ik niets meer voel. Ik ben dood. Leeg. Zelfs sex interesseert me niet meer. Niets'.

Ze kijkt naar hem op en glimlacht een beetje. Hij zegt:

'No comprendo nada de todo lo que me dices. Voor mij kun je net zo goed Chinees praten als Zweeds, of Engels, wat ben je eigenlijk. Maar je stem is mooi. Ik luister graag naar je. Ga gerust verder'.

Ze kijkt weer voor zich en zegt:

'Niets. Er is een groot zwart gat in me dat hoe langer hoe groter wordt. Ik ben helemaal uitgehold. Vroeger was het niet zo, of misschien ook wel, zonder dat ik het wist. Heb je weleens zo'n rest van een insect gezien, dat helemaal leeggezogen is door mieren of een spin of weet ik wat voor beesten? Alleen het omhulsel is over, dunner dan papier, helemaal verdroogd, bijna doorschijnend. Zonder kleur, een soort grijs eigenlijk. Jezus, ik praat als een idioot'.

Ze zwijgt, kijkt nog altijd voor zich uit. Hij biedt haar een sigaret aan, kijkt op haar neer alsof hij haar keurt, zegt:

'Je bent een mooi meisje, maar waarom ben je zo nerveus? Je bijt voortdurend op je nagels, met van die korte, heftige beweginkjes, alsof je al je energie daaraan geeft. Als je praat beweeg je je hoofd met korte rukjes en schokjes, net als een kip die graantjes pikt. Daar bedoel ik niets denigrerends mee hoor, trouwens, je verstaat het toch niet. En zodra je iets gezegd hebt sluit je met een klap je mond, je klemt je lippen op elkaar net of je denkt: ziezo, dat heb ik gezegd, en de hemel mag weten wat je gezegd hebt. Je lach is ook niet echt, nooit. Een beetje geforceerd, je lacht omdat het nu eenmaal van je verwacht wordt. Je bent eigenlijk een tamelijk triest meisje, denk ik. Hoe oud ben je eigenlijk? Toen ik je voor het eerst zag dacht ik dat je

veertien was. Maar zo jong ben je niet. Ik zie de eerste rimpeltjes bij je ogen. Erg ver van de dertig kun je niet meer zijn. Toch ben je soms net een verlegen schoolmeisje. Je hoort hier eigenlijk niet thuis, denk ik, maar waar je wel thuishoort weet ik ook niet. Al met al vind ik je toch wel grappig en tamelijk boeiend misschien. Toch ben ik wel blij dat ik je niet versta. Als ik je verstond zou je me misschien bar tegenvallen'.

Ze kijkt hem nu ook aan, maar zijn ogen zijn ver en zonder uitdrukking. Ze denkt: wat zeg je toch allemaal? Heb je het over mij? Ze zegt in moeilijk Spaans: 'Qué dices? No comprendo'.

Hij antwoordt in moeilijk Engels: 'Ai gève seed: iet iez bjoetifoel wedder. End dzjoe veerie bjoetifoel. Ai end dzjoe toe bed'.

Ze glimlacht en zegt: 'Ik ben gek en jij bent gek. Ik ga naar binnen'.

Hij volgt haar. Ze gaat op haar poef zitten en neemt de pijp op. Hij geeft haar vuur. Ze inhaleert, laat de rook langdurig door haar longen circuleren en geeft hem dan de pijp. Er komt bijna geen rook uit haar mond. Hij komt naast haar zitten. Om beurten roken ze.

Wie heeft de muziek harder gezet? Het geluid is oorverdovend. Nog steeds John Coltrane, of opnieuw John Coltrane. Hard, keihard, metaalhard, mannelijke muziek. Zo moet jazz zijn. Alles, alles overstemmend, er mag niets anders meer te horen zijn, zelfs het kloppen van je eigen bloed niet. Ze heeft zin om te dansen, haar lichaam en armen op te gooien, met haar voeten te stampen, dwars door de vloer heen te stampen, een woedende dans. Ze staat langzaam op, maar stampt niet met haar voeten. Het is een sensuele dans geworden, met ingehouden bewegingen, een bedwongen, nauwelijks merkbaar kronkelen van haar lichaam, schouders, middel, heupen, soms een schokken van haar hoofd, naar achteren, schuin opzij, draaien,

wringen, omhoogschroeven, maar alles vrijwel bewegingloos. Ook dit is het niet. Ze doet alleen maar gek. Sommigen kijken naar haar, een beetje bevreemd, ze zijn het niet van haar gewend. Ze merkt het niet. Waar is Ramón gebleven?

Ze zit weer, rookt. De muziek is nog harder geworden. De bas bonkt en bonkt en bonkt, bonkt in haar oren. De saxofoon snijdt dwars door haar heen, snijdt haar doormidden. Haar benen liggen loodzwaar voor haar op de vloer, de bovenste helft van haar lichaam maakt zich traag los en begint door de kamer te zweven. Voorwerpen en mensen deinzen voor haar terug, andere komen recht op haar af, blijven vlak voor haar hangen, verdwijnen plotseling weer, vormen, harde groene en blauwe kleuren die uit de abstracte doeken springen en er weer in terugzakken. Er staat een volkomen krankzinnig ding op de tafel, ze weet niet wat het is. Ze zegt:

'Ik ben eigenlijk een heel verlegen meisje, zie je'. Nog meer woorden dringen zich op maar haar tong is ongelofelijk zwaar, haar keel is droog en rauw, het lijkt of er een dik ding in zit. Ze grijpt naar haar glas maar stoot het om. Er zat trouwens niets meer in, iemand heeft het opgedronken. Ze denkt: hoe komt het dat mijn hoofd zo groot is? Er is een reusachtig bruin oog dat naar me kijkt, als het oog van een moeder, of een koe. Gras. Water, ergens. Zon en schaduw. Witte stoelen. Een glas. Niet meer. Maar de muziek gaat door, is nu zo hard dat het zelfs niet meer te horen is, niet waarneembaar meer voor menselijke oren. Alles is muziek. Er is geen uitweg. Er is nog één smalle spleet. Eén smalle spleet van witblauw licht, dat pijn doet aan de ogen. Maar zo smal dat ze er niet door kan. De spleet beweegt, wordt afwisselend breder en smaller. Korte ogenblikken van helderheid. Het is het plastic rolgordijn, dat nog nauwelijks beweegt op de zwakker wordende wind. O, wat is het warm. En het krankzinnige ding op de

tafel is een asbak, vreemd gevormd weliswaar, maar een asbak, niets meer.

Ramón is er plotseling weer. Hij is een steunpunt in de voortdurend bewegende chaos, het enige waaraan ze zich vast kan klampen. Hij zit naast haar, heeft een nieuwe pijp opgestoken, rookt, staart voor zich uit, bedachtzaam of misschien ook wel als een kat die voor de haard zit, volkomen gedachtenloos. Wat gaat er in zo'n man om?

'Ramón?'

Hij kijkt haar met opgetrokken wenkbrauwen aan. Ze ziet niets anders dan de ogen en de geweldige plooien van zijn gezicht, een middeleeuws berglandschap. Ze zegt:

'Ramón, porqué tu no hablar english?'

Hij antwoordt: 'Porqué dzjoe not spiek spaniesh?'

Ze haalt haar schouders op en zwijgt. Niet meer zweven nu, rustig blijven zitten. Hij zegt:

'Waarom ook? Niemand begrijpt niemand. Ik wil best praten. Het kan me niet schelen of iemand me verstaat, als ik mezelf maar hoor. Hier voel ik me thuis. Juist hier, waar geen mens me verstaat. Verstaan heeft geen zin. Ik heb trouwens geen zinnig woord te zeggen. Waarom gaan we niet gewoon naar bed? Walter heeft nog wel een kamer vrij. Hm? Dzjoe end Ai, toe bed?'

De muziek is minder luid geworden. Er is een boos brommende bas en een kort afgebeten gitaar, iedereen is boos, maar waarom? Ze roept: 'Walter?'

Ze denkt: niet meer drinken, niet meer roken. Helder worden. Een bovenmenselijke krachtsinspanning.

'Walter?'

Hij heeft me gezocht en ik ben gekomen en hij is me vergeten, ik ben niet belangrijk, hij is niet belangrijk, ik heb alleen maar zo'n waanzinnige dorst: 'Walter!'

O, geen muziek meer, niet meer, niet boos zijn, ik kan er niets aan doen, hoewel die piano is fijn, fantastisch fijn, past precies bij de kleuren van zijn schilderijen, blauw,

groen, wit, helblauw, god wat een klanken, nee, niet die trompet erbij, niet uit te houden, jezus wat heb ik een dorst:

'Walter?'

'Walter!'

Het is bijna donker als ze buiten komt. Ze heeft nog steeds het gevoel alsof er iets met de helften van haar lichaam gebeurd is, het wil niet weg. Haar benen zijn zo zwaar en bewegen traag als vissen, haar buik is verdwenen, ze voelt niets meer op de plaats waar hij was, maar haar hoofd is opgeblazen als een luchtballon en zweeft en wankelt en hobbelt op en neer op het ritme van de muziek die nog steeds in haar oren klinkt, alle ritmen van alle muziek op de hele wereld en niet alleen dat. Alle geluiden zijn honderdvoudig versterkt, loeiend, brullend, grommend. Het verkeer van de avond is losgebarsten, iedereen is wakker geworden, iedereen is boos. De motor wil niet starten. Ah, het contactsleuteltje. Pedaal, knuppel. Ze rijdt. Verblindende lichten komen van alle kanten op haar af, flitsend, zwenkend, waaierend, dit is de straat niet meer, dit is water, zwart nachtelijk water, het stuur, omklem het stuur, alles gaat goed, alles gaat goed. Rood licht. Ze stopt. Ze denkt: water. Ze herinnert zich dat ze tien glazen water gedronken heeft in de keuken bij Walter, en nog is er die ontzettende droogte in haar keel. Geen hasch meer roken, niet meer drinken, alleen water, geen hasch meer roken. Ze draait alle raampjes open. Een zoetige warme geur hangt in de straten. Huizen, mensen, gebouwen, alles is van proporties veranderd. Een tankauto: TRANSPORTES DE AGUA, TLF 17592. Water. Alles voor een glas water. Achter haar wordt getoeterd. Het licht is groen geworden. Ze schiet vooruit. Langzamerhand wordt het donkerder om haar heen, de zenuwachtig flitsende en zwenkende lichten verdwijnen. Grote lichten aan. De weg, wit verlicht. Ze dwingt zichzelf, het is bovenmenselijk. Ze rijdt

volkomen mechanisch. Alles gaat goed, het is onbegrijpelijk. Langzaam wordt het helderder in haar hoofd. De twee helften voegen zich aaneen, de luchtballon krimpt in en daalt.

Avond

De heer Manby zat in zijn schommelstoel voor het raam, met alleen de leeslamp aan. Hij had zojuist een sigaar opgestoken en las de krant. THE WAR IN VIETNAM. TWO KILLED IN CAR CRASH. To-day's Weather On The Island: Hot & Sunny Max. 32 C (89 F) at 13 p.m. Min. 21 (70 F) at 4.30 a.m. Subscriptions 45 pes. monthly. SHOPPING IN TOWN.

Hij legde de krant neer en keek naar buiten. Een grote hagedis met bleekroze buik zat onbeweeglijk op het muskietengaas, loerend op nachtvlinders. Ver weg was het getinkel van de schapebelletjes en het gesjirp van de krekels. Ergens, in de boomgaarden, was een eenzame nachtvogel die vergeefs om gezelschap riep. Het was een heldere, langzame en nadrukkelijke roep: Tuut - tuut - tuut, altijd driemaal, vervolgens een korte rust. Dan weer: tuut - tuut - tuut. De heer Manby hield van de roep van deze vogel, hoewel die hem soms onzegbaar melancholiek kon maken.

Zijn linkerhand (oude, bruine vingers, een dikke gouden zegelring met zwarte steen) was om de armleuning van de stoel geklauwd. Om de magere, knokige pols het grote gouden polshorloge. Hij keek erop, hoewel hij zich voorgenomen had er een half uur lang niet op te kijken. Vijf minuten voor half tien. Er was nog geen kwartier voorbijgegaan sinds hij het laatst gekeken had. Hij sloeg een pagina van de krant om, maar hij had alles al gelezen. Hij voelde dat hij honger begon te krijgen, de sigaar smaakte hem niet meer, er was een hol, misselijk makend gevoel in zijn buik maar hij wist niet zeker of het van de

honger kwam. Dit was te gek. Dit was geen tijd meer om te eten. Half acht, acht uur, half negen desnoods, dat kon er nog mee door, maar dit, nee. En het was bijna iedere avond hetzelfde tegenwoordig. De maag begon er al bijna aan te wennen. Vroeger had hij om zeven uur al honger, nu begon het pas na negenen. Maar het was niet goed. Niet goed zo laat te eten, zo kort voor het naar bed gaan, hij sliep er slecht van. Natuurlijk kon hij nu opstaan en een broodje klaarmaken in de keuken, maar nee, ook dat niet. Niet eens lome luiheid, maar een soort koppigheid verbood het hem. Liever wachten, honger lijden, wachten op het geluid van autobanden over grint, een reden tot onuitgesproken maar wel degelijk merkbaar verwijt.

Waar is ze nu? Op weg naar huis waarschijnlijk. Om de een of andere reden komt ze altijd weer thuis. Plichtsgetrouw. En meestal omstreeks dezelfde tijd, soms iets vroeger, soms iets later, maar nooit veel, alsof een soort instinct haar waarschuwt. Maar wat doet ze voordat ze thuiskomt? Ze drinkt, dat is zeker. Soms veel, soms weinig. Daarna stapt ze in haar auto. De weg is gevaarlijk. Er zijn er al zoveel uit die bocht gevlogen. TWO KILLED IN CAR CRASH. Op een avond zal ze niet thuiskomen. Het kan nu zijn, of over een week, een maand. Ik zit te wachten, net als nu. Ze komt niet. Tien uur. Ik weet nog van niets. Elf uur. Denk: ze is vanavond wel erg laat. Twaalf uur: nu komt ze niet meer. De hele nacht: nee, ze komt niet meer. Het hoeft natuurlijk geen ongeluk te zijn. Ze kan ook zomaar wegblijven, om een andere reden, eenvoudig omdat ze niet meer thuis wil komen. Nooit meer. Die mogelijkheid bestaat, sinds de laatste maanden, het laatste jaar, misschien al langer. Maar laten we veronderstellen dat het een ongeluk is. Laten we nog niet eens het allerergste denken. Het ziekenhuis bijvoorbeeld. Ook al riskant, trouwens. Hoe vervoeren ze hier gewonden naar het ziekenhuis? Ze wachten niet tot de ambulance komt. Nee, in

het eerste het beste voertuig dat langskomt worden ze gestopt, een auto, een vrachtwagen, een boerenkar, het doet er niet toe wat het is, als het maar rijdt, en om het even of ze wel vervoerd mogen worden of niet. Sommige gewonden mogen niet vervoerd worden, tenminste niet direct, en zeker niet met een willekeurig voertuig. Onderweg naar het ziekenhuis sterven ze. Maar goed, laten we veronderstellen dat alles goed gaat. Ik word gewaarschuwd, moet erheen. Nee, zover zijn we nog niet eens. Eerst het wachten, de onzekerheid, ik weet nog steeds niets. Hoe zou het zijn? Ik bedoel als ik het wel zeker weet. Het eerste ogenblik, het allereerste gevoel, uw vrouw ligt... Wel, laten we eens goed nagaan, eens heel eerlijk zijn. Schrik, natuurlijk. Schrik, ja, dat is logisch, maar schrik is geen gevoel, het gaat eraan vooraf. Na de eerste schrik, misschien, misschien, iets van triomf, iets van: heb ik het niet gezegd, heb ik het niet altijd gedacht, heb ik je niet gewaarschuwd? Ja, laten we heel eerlijk zijn. Misschien ook wel een soort opluchting. Eigenaardig is dat, nee, onzin, opluchting, ik schrik er zelf van, verschrikkelijk, ik bedoel, ik zou het verschrikkelijk vinden, werkelijk verschrikkelijk, nee werkelijk, ik meen het, ik zou het verschrikkelijk vinden, wat een waanzin, het is ontzettend, ik zou haar niet kunnen missen, zelfs niet voor een tijdje, mijn god, ik moet er niet aan denken, maar toch, bij god, soms lijkt het of ik ernaar verlang, ik bedoel of ik ernaar verlang dat het gebeuren zal, dat, ja, dat, zelfs het allerergste, misschien, wat? opluchting? Maar waarom dan toch? Omdat eindelijk gebeurd is waar ik altijd bang voor geweest ben, waarvan ik ergens zeker weet dat het gebeuren moest? Nee, niet alleen maar opluchting, een soort, hoe moet ik het zeggen, een soort bevrijding ook, nee, dit is absurd, ik kan haar niet missen, dit, godallemachtig, wat een onzin praat je toch, waarom denk ik deze absurde dingen? Ik...

Iemand heeft geschreeuwd. Nog geen seconde geleden. Een geweldige, schorre schreeuw. Ze weet plotseling wat het is. Een motorrijder die haar tegemoet kwam, ze zag het licht van zijn koplamp, zonder dat het tot haar hersens doordrong. Ze vergat te dimmen. De man schreeuwde, toen ze elkaar kruisten, een lange, woedende schreeuw die in kracht toenam en weer afnam. Iets als: Bruuuutóóóós! Het heeft meer dan een seconde geduurd voordat ook deze schreeuw tot haar brein doorgedrongen is. En plotseling voelt ze zich weer helder. Ze dimt. Minstens twintig seconden te laat. Het hoeft niet meer, er is niemand te zien. Ze knipt de grote lichten weer aan, die op het roodwit geschilderde hek van de bocht schijnen. Ze neemt snel gas terug en remt.

Ik moet oppassen. Heel thuiskomen. Maar ik wil niet naar huis. Waarom ga ik eigenlijk altijd weer. Huis of niet, in elk geval heel blijven, niet, gadverdamme, niet aan denken, misschien het beste nog ineens dood, maar niet gewond, verminkt, pijn, verbrijzelde benen, jezus christus hou op, wat heb je, hou op met die idiote gedachten, alles gaat goed, alles is altijd goed gegaan, nog zes kilometer, over enkele minuten ben ik thuis, hoek om, voorzichtig over het grint, ben er al eens geslipt, auto maar niet de garage in, zo lastig met die scherpe hoek, heb George's auto al eens geschramd, god wat was hij kwaad, of kwaad eigenlijk niet eens, hij deed zo zielig, zo gekwetst, zo beledigd, zo slachtofferig, gadverdamme, ook niet aan denken, zit nu thuis lief op me te wachten, nog enkele minuten, ik vraag me af waarom ik, altijd weer, en ik wil niet ik wil niet ik wil niet, als ik er goed aan denk dan wil ik helemaal niet ik weet niet wat ik wil maar niet dat, niet dat iedere avond weer zoet en braaf thuiskomen en hij daar in zijn stoel, zo geduldig wachtend, zo lief en slachtofferig wachtend, zonder verwijt, met honger al, eten maken, jezus, waarom kan een mens niet doen wat hij wil

zelfs als hij er de vrijheid voor heeft, wat is het dan dat me weerhoudt, waarom, ik begrijp niet, ik...

ik moet toch maar weer eens kijken hoe laat het is. Tien over half tien. Wanneer we aannemen, dat... Mijne Heren... te denken dat ik nog had kunnen werken als ik gewild had. Londen, de spanningen. Maar ik verlangde naar rust, ik verlangde naar dit, hier, dit huis, Eva, het was net of ik er mijn leven lang al naar verlangd had zonder het te weten. Eva, ik wil haar de hele dag bij me hebben, ik wil dat ze geen seconde van me weg is en als ze weg is verlang ik naar haar en tegelijkertijd, geloof ik, is het alsof... verlang ik eigenlijk wel? Natuurlijk verlang ik, maar ik ben ook bang, beken het maar eerlijk, ik verlang naar haar komst en ik ben bang voor haar komst, ontken het maar niet, soms is het zo erg dat ik, zodra ze er is, alweer verlang dat ze weggaat. Wanneer is dit eigenlijk begonnen?

Er was een geluid op het muskietengaas. De heer Manby keek op. De hagedis had een nachtvlinder gevangen. De trillende vleugels van het beest staken aan weerszijden van de brede reptielenbek naar buiten. De hagedis maakte heftige slikbewegingen. Hij zag de dunne, bleke huid van de keel rimpelend golven, de vier poten met de wijd uitgestrekte vingerachtige tenen klemden zich krampachtig aan het dunne gaas vast, de lange staart trilde.

Eva steekt haar rechterarm uit en drukt de knop van de radio in. Er komt geen muziek, alleen een zacht gekraak. De schaalverlichting geeft een warm gelig schijnsel, zoiets als een ouderwets theelichtje van dik, geribbeld glas met een waxinekaarsje erin. Een radio verleent het interieur

van een auto gezelligheid en huiselijkheid, denkt ze, ook al speelt hij niet. Ze heeft opeens geen zin meer, aan de afstemknop te draaien. De motor bromt zeer zacht, nauwelijks hoorbaar. Ze merkt dat ze steeds langzamer is gaan rijden. Ze drukt het gaspedaal niet dieper in, maar schakelt terug naar een lagere versnelling. In de verte zijn de lichten van het dorp al.

Er klonk een zacht kraken op het muskietengaas. De nachtvlinder was nog niet helemaal dood. De bruingrijze vleugels trilden en flapperden wanhopig aan weerszijden van de reptielenbek. De hagedis zette zich schrap, zijn keel golfde woedend op en neer, het beest was veel te groot voor hem. Opnieuw kraakte er iets. Minder vleugel stak nu buiten de bek van de hagedis, en wat er nog te zien was, trilde nauwelijks meer. Een langzame dood, dacht de heer Manby. Hij dwong zich, niet op zijn horloge te kijken.

Eva rijdt zeer langzaam door de verlichte dorpsstraat. Op het plein bij de oleanders, heel anders van kleur nu in het lamplicht, alsof ze ververst zijn, lopen de jongens en de meisjes van het dorp. Ergens klinkt muziek. Juanita Banana, het gekke hoge gilstemmetje dat anders altijd op haar lachspieren werkt. Nu niet. Het is alsof alles nog altijd met een zekere vertraging tot haar doordringt. Ze ziet de geopende deuren van de café's, het blauwige, trillende licht van de televisie, de sigarettenrook, de schimmige figuren van de mannen die bij de bar staan, maar ze weet dat ze, op het moment waarop ze het werkelijk ziet, alweer buiten het dorp over de donkere weg rijdt, met hier en daar een nauwelijks verlicht huis.

Eigenlijk ben ik nooit verliefd op haar geweest, dacht de heer Manby. De waarheid moet gezegd worden. Ik heb genoeg gelogen tot nu toe. Ik ben nooit verliefd op haar geweest en ik ben het ook nu niet, maar ik kan niet buiten haar. Waarom? En waarom begonnen? Pronken tegenover de anderen, dat was het, zeg het maar eerlijk. Zevenenvijftig jaar en nog zo'n mooie jonge meid. Een Zweedse bovendien, wat een triomf. Bovendien van Kilby afgepikt, die veel jonger was dan ik en, het moet gezegd, heel wat aantrekkelijker. Maar ook een aanmerkelijk lagere functie had, laten we wel wezen. Ik kon hem maken en breken. En dat heb ik uiteindelijk ook gedaan. Hij heeft zelf ontslag genomen, maar... enfin, maar liever niet aan terugdenken, een onverkwikkelijke geschiedenis eigenlijk. Trouwens, daar hadden we het niet over. Ik... even kijken hoe laat het is. Vijf voor tien. Ik begin nu toch werkelijk honger te krijgen.

De hagedis verdween met een licht geritsel van het muskietengaas.

Het kruispunt. Afremmen. Met een scherpe bocht het hobbelige pad op. Helemaal donker nu. Nergens een licht te zien. Sterren, ergens, maar onzichtbaar vanuit de auto. Een krekel sjirpt plotseling zeer hard, alsof hij in de wagen is. Het geluid verdwijnt langzaam, golft weer aan, overal zijn nieuwe krekels. Nog een paar minuten, denkt Eva. Weer een avond, een nacht, een morgen. Zich vermannen. Nu in Londen zijn, of Birmingham desnoods. Een regenachtige avond desnoods. Een bar. Maar uiteindelijk dezelfde mensen. Walter, Bill, Charlie. Alleen geen George. Ik zie het licht al. Hij is thuis. Allicht, hij is er altijd. Vergeefse hoop.

Ik zei, daar hadden we het niet over, dacht de heer Manby. We hadden het over het probleem dat ik niet verliefd op haar ben en toch niet buiten haar kan en toch... me opgelucht voel als ze de deur uitgaat en bang ben voor haar terugkomst. Het zal wel een eeuwig onoplosbaar probleem zijn. Ik ben oud, ik kan niet meer denken. Telkens als ik er dieper op inga wijkt het terug. Ik lieg weer, ik heb nooit kunnen denken. Ik heb nooit tijd gehad om te denken en nu ik de tijd heb kan ik het niet meer. Ik lieg, altijd weer lieg ik. Hoe kom ik zo helder vanavond? Het weer misschien. Het was niet drukkend vandaag. Ik zei, ik lieg, ik heb altijd gelogen, ik heb zoveel gelogen. Het is niet waar dat ik een hoge functie bij een belangrijke handelsfirma in de City bekleedde. Integendeel. Ik was er een nederige klerk en zou dat tot mijn vijfenzestigste gebleven zijn als ik niet de voetbalpool gewonnen had. De vulgaire voetbalpool, niets meer. Voor Eva, die voor die tijd niets van me wilde weten, was het de kans van haar leven om naar het zuiden te gaan. Ze liet er Kilby voor in de steek. Ze was zo enthousiast toen ze van mijn plannen hoorde, dat ze mij er wel bij op de koop toe wilde nemen. Hij gaat toch gauw dood, zal ze gedacht hebben, hoewel ik zeggen moet dat ze het goed speelde. Mijn gezondheid was toen al niet zo best meer. Het is niet waar dat ik er gebruind en aantrekkelijk uitzag. Gebruind, waarvan? Zeker van drie dagen fletse zomerzon in Blackpool! Er is zoveel niet waar. Het is ook gelogen, dat Eva een Zweedse is. Ze is een doodgewone Engelse uit de Midlands, maar ze is zo blond dat ze best voor een Zweedse door kan gaan. Het is interessant, een Zweeds vriendinnetje te hebben, interessanter dan een landgenote, hoewel ik me nu eigenlijk afvraag waarom. Ik heb al mijn verhalen al zo dikwijls verteld dat ik er zelf in ben gaan geloven en, is wat men zelf gelooft eigenlijk nog wel een leugen?

Het licht komt steeds dichterbij, er is geen ontkomen meer aan. Eva neemt haar voet van het gaspedaal en laat de auto langzaam uitlopen. Enkele meters voor het hek slaat de motor met een schok af. De rode lichtjes van dynamo en olie gloeien aan. De stilte is oorverdovend. Zelfs de krekels zwijgen. Ze laat haar hoofd op de rugleuning van haar stoel rusten en denkt: ik zou hier kunnen blijven zitten. Slapen desnoods. De nachtwind door het open raam. Slapen. Nee. Ze richt zich op en start de motor opnieuw, maar rijdt nog niet weg.

De kwestie is, dacht de heer Manby, dat ik een vreemd beest in mijn huis gehaald heb. Een vreemd en onberekenbaar beest waarvan de reacties absoluut niet te voorzien zijn. Een mooi, maar gevaarlijk beest, onbekend en volkomen soeverein. Iedere poging ook maar iets te begrijpen is bij voorbaat tot mislukking gedoemd. Het is onvatbaar. Het vreet aan me en knaagt aan me en holt me van binnen uit. Ik voel het hier, in mijn borst. Pijn. Alsof er een groot, hard, koud, vierkant blok met scherpe randen zit, en het wordt hoe langer hoe groter. Een ontzettend gevaarlijk beest. Hoor ik daar een auto of heb ik het mis? Ja, het is haar auto. Hoe moet ik zitten, hoe moet mijn houding zijn, wat moet ik zeggen, wat moet ik niet zeggen, wat moet ik doen, wat moet ik niet doen? Om het beest niet kwaad te maken?

Eva drukt de pook in de eerste versnelling en rijdt langzaam verder. Waarom? De koplampen verlichten het hek, de hoge muur en de struiken en klimplanten. Een groot insect vliegt op in het licht van de koplampen, een kat sluipt

ritselend weg. Er hangt een zware zoete geur van kamperfoelie in de lucht. Ze draait het grintpad op. De banden knerpen over het grint.

De heer Manby hief zijn hoofd op en hoorde het geluid van de banden op het grint. Dichtbij de garage hield het op. Een portier sloeg dicht.

'Ah', zei hij in zichzelf.

Eva slaat het portier achter zich dicht en loopt het huis in. Bij de spiegel in de gang blijft ze even staan en glimlacht minzaam tegen zichzelf. Dan haalt ze heel diep adem en opent de deur van de kamer, langzaam maar niet aarzelend. Ze ziet hem zitten in zijn schommelstoel voor het raam, de krant nog tussen zijn vingers, witte nylonrug, roodbruine nek met schaars grijzend haar, beetje gebogen, gelaten, hongerig, maar te beroerd om zelf naar de keuken te lopen. Ze weet precies hoe hij langzaam, vanwege een knagend reumatisch gevoel, zijn hoofd om zal draaien en 'Ah' zal zeggen, en even later: 'Zo, blij dat je er weer bent'. Hij doet het.

Ze slikt, haalt opnieuw diep adem en zegt: 'Hallo, Georgie. Ben ik laat?'

Hij antwoordt: 'Nee schat, het gaat wel'.

'Heb je geen honger, Georgie?'

'Nee liefste, het gaat wel, niet zo erg tenminste'.

Het stille verwijt, zonder dat hij het durft te zeggen. Het is niet mogelijk dat een man zich zo kan vernederen, maar alles is mogelijk. Het kan zelfs nog erger. En waarom is iedere avond eender, een vast ritueel waaraan ze ook zelf niet kan ontkomen? Soms komen de woorden uit de mond

voordat men ze gedacht heeft, en heel andere dan men van plan was te zeggen:

'Zal ik wat lekkers voor je maken, Georgie? Lekkere kippenlevertjes? Ja, met een wijnsausje? Er staat nog wat in de koelkast. Ik kan toch zo lekker koken zei je altijd? Ja? Met een paar zachtgekookte eitjes vooraf? Dat is toch zo goed voor je?'

Ze is achter hem komen staan. Hij houdt zijn hoofd een beetje schuin, vertrouwt het niet helemaal. Haar vijf lange, slanke vingers met de zilverkleurige (of donkerroodgelakte) nagels boren zich in zijn witte nylonschouder. Ze voelt de oude botten, trekt vol weerzin haar handen weer terug.

'Goed liefste', zegt hij, 'maar doe vooral niet teveel moeite'.

'Voor jou is geen moeite me teveel, Georgie. Dat weet je toch?'

'Ja ja, natuurlijk'.

Ze loopt door de kamer met snelle, korte passen, maar enigszins onzeker. Niet direkt wankelend, niet direkt zigzaggend, maar evenmin in rechte lijn. Er zijn kleine, onverwachte afwijkingen, alsof ze aarzelt, door een plotselinge impuls gedwongen aanstalten maakt een andere richting in te slaan maar zich onmiddellijk weer bedenkt, toch weer dezelfde lijn volgt, alleen met een uiterst minieme afwijking. Soms ook lijkt het of ze zich bijna zal stoten aan een stoel, de hoek van een tafel, maar een soort radar waarschuwt haar op het laatste ogenblik. Ze heeft weer gedronken, denkt de heer Manby. Of wie weet wat nog meer. De eigenaardige zoetige geur die ze soms verspreidt. Hij volgt haar bewegingen, een beetje bangig, gebogen, angstig afwachtend wat ze nu zal zeggen, zal doen. Men kan nooit weten. Ze staat stil en draait zich om:

'Ben je nog uit geweest, Georgie?'

'Ja, ik ben een pilsje gaan drinken in het dorp'.

'Nog leuke meisjes gezien?'

Hij antwoordt niet, zwijgt beledigd.

'Ik vroeg je wat, Georgie'.

'Ja schat, ik hoorde je wel'.

'Waarom antwoord je me dan niet?'

Zijn antwoord interesseert haar al niet meer. Ze heeft zich omgedraaid en is naar de keuken gegaan.

De heer Manby zucht en pakt zijn krant op. Deze keer is het de speciale luchtposteditie van de Times, slechts twee dagen oud, maar hij heeft nog geen letter gelezen of ze komt al weer terug uit de keuken. Hij zucht, laat de krant naast zich hangen. Ze blijft in de deuropening staan. Licht valt schuin over haar blonde haar en een deel van haar gezicht, dat absoluut ondoordringbaar voor hem is. Ze zegt:

'Georgie?'

Hij kijkt op, een beetje geïrriteerd. 'Ja?'

'Georgie, jij zou eigenlijk een dominerende vrouw moeten hebben. Zo eentje die een hoofd groter is dan jij en laarzen draagt en je slaat en zo, met zo'n rijzweepje, en dan haar laars met hoge hakjes in je nek zet. Ik heb er laatst een heel grappig plaatje van gezien. Dat is nu precies wat jij zou moeten hebben. Zou je dat niet prettig vinden, Georgie?'

'Ik denk het niet'.

'Als je maar niet denkt dat ik het doe, Georgie. Ik ben zo'n type niet. Integendeel'.

'Ik heb er ook niet de minste behoefte aan'.

Geërgerd buigt hij zijn hoofd, doet alsof hij leest, mompelt: 'Moet je me daarvoor komen storen?' Hij durft niet op te kijken, maar voelt dat ze de kamer weer uit is. Ze is opnieuw in de keuken. Hij hoort haar zingen met een eigenaardige hoge stem die niet bij haar past. Een ontzettend gevaarlijk geluid.

De camera is haar naar de keuken gevolgd. Ze staat voor het aanrecht. Ze heeft zich niet verkleed, draagt nog dezelfde zijde-achtige, maar nylon pantalon met wijd uit-

lopende pijpen. Alleen heeft ze een plastic schortje voorgebonden, rood of groen, een felle kleur in elk geval. Ze maakt groenten schoon met snelle, efficiënte gebaren die op de een of andere manier ook niet bij haar passen. We zien haar vingers plukken in de hardgroene sla, we zien haar tamelijk dunne maar niet al te lange vingers met de zilver of donkerrood gelakte nagels, waar kleine druppels water op blijven liggen. Ze zingt niet meer, haar lippen zijn dun en stijf op elkaar geknepen, alsof ze zo juist iets beslissends gezegd heeft.

De denkbeeldige filmcamera zwenkt even door de keuken, die modern en doeltreffend is ingericht en koel verlicht wordt door een rozig-blauwe neonbuis waarvan het licht klinisch-hygiënisch blinkt op het wit email van het gasfornuis, de witte tegels en de verchroomde kranen. De camera houdt een ogenblik stil bij de ventilator die op de keukenplank boven het aanrecht staat, schuin omlaag gericht. De ventilator maakt twee verschillende bewegingen: de propeller draait, razend snel en onzichtbaar. Het hele apparaat draait ook, maar langzaam en niet meer dan een halve cirkel. Telkens als het aan het einde van de halve cirkel gekomen is, aarzelt het even, knikt dan en draait vervolgens weer terug, een eindeloze en moedeloos makende beweging.

Er is geen geluid, behalve het donkere, beschaafde zoemen van de ventilator, het tikken van de wekker en de zachte geluiden die Eva maakt bij het schoonmaken van de groenten, een bijna onmerkbaar raspen, de korte metalen klik van een mes op het metaal van de gootsteen. Ze houdt even op met haar werk en kijkt omhoog, zomaar ergens heen, naar de bruine schalen op de keukenplank, naar de ventilator misschien, of naar een nachtvlinder die wanhopig snorrend rondvliegt in de kleine donkere ruimte tussen blikken doos en muurhoek. Er is een kleine lok opzij van haar slaap, die met regelmatige tussenpozen zacht be-

weegt in de wind van de ventilator. Ze strijkt de lok naar achteren. Heel even zien we haar gezicht. Het is zeer moe en kwetsbaar.

Vooral kwetsbaar.

De camera kan nu wel weer opgeborgen worden.

Het eten is achter de rug, goddank, een zwijgende kwelling. Vuile borden en schalen staan nog op de tafel. Morgenochtend zal doña Catalina ze wel weghalen. Geuren van eten, vermengd met de zware zoete dampen van de kamperfoelie voor het open raam. De heer Manby zit in zijn schommelstoel en doet of hij leest, maar hij geeuwt en zijn ogen vallen bijna dicht. Eva staat bij de pick-up en aarzelt of ze een plaat op zal zetten. Bij nader inzien doet ze het toch maar niet: de muziek past niet in deze omgeving, bij die oude man die daar half zit te dutten. Wel steekt ze een sigaret op. Ze zuigt de rook met een licht slissend geluid diep naar binnen, tuit haar lippen en blaast uiterst langzaam en bestudeerd uit, precies zoals ze het filmsterren op het doek heeft zien doen.

Dit. De avond. Iedere avond. Nooit anders. Wachten, nergens op. Naar bed gaan maar niet kunnen slapen. Of wegrijden. Maar al die moeite. Weer die lange weg. Weer hetzelfde als altijd. Maar hier blijven maakt me gek. Dit is het nu precies wat me hartstikke waanzinnig loei en knots gek maakt. Ik vlieg tegen het plafond op en toch sta ik hier maar, sta hier maar, kan natuurlijk ook gaan zitten, of heen en weer lopen, of een borrel pakken, of toch een plaat opzetten, keihard en schreeuwend, zodat hij zich langzaam maar zeker begint te ergeren en opstaat en naar

zijn kamer gaat en dan ik hier alleen, in deze rotkamer, in dit rothuis, god jezus, vandaag of morgen pak ik een bijl en ik sla alles kort en klein, hem erbij, nu ja gadverdamme nee, bij wijze van spreken maar, zo hoeft het nu ook weer niet, maar dit, maar dit, en in christusnaam waarom, er is niets, niets, niets dat me verplicht om hier te blijven, dat me dwingt, dat me vasthoudt, terughoudt, niets, niets, behalve iets, ik weet het niet, of wel, of dat toch niet of toch wel, jezus ik word gek, ik...

Hij geeuwt luidruchtig. Ze draait zich met een ruk om. Haar stem klinkt het eerste ogenblik heel vreemd, het is alsof ze haar tong, haar lippen, haar tanden, haar huig, alle onderdelen van haar spraakorgaan afzonderlijk moet dwingen om letter voor letter uit te spreken:

'Nee, o nee, Georgie, doe me dat niet aan. Ga nu niet zitten geeuwen, ga niet slapen. Je bent een ongezellige lomperd. We hebben net gegeten. Je weet dat het slecht voor je gezondheid is om vlak na het eten te gaan slapen. Waarom drink je nog niet een borrel?'

'Ik slaap toch niet', zegt hij verongelijkt. 'Ik geeuwde alleen maar. Maar lang maak ik het niet'. Hij kijkt op zijn horloge. 'Het is half twaalf. Het is je eigen schuld. Als je eerder thuisgekomen was hadden we eerder kunnen eten en dan hadden we nog wat aan de avond gehad'.

'Ach ja, zo gezellig', zegt ze. 'Zal ik een borrel voor je inschenken? Dan neem ik er zelf ook nog een. Voor de gezelligheid. Samen gezellig een borrel drinken, ja?'

'Hm ja', zegt hij.

Ze loopt naar de keuken om ijsblokjes te halen. Hij pakt de krant die gevallen is weer op, maar nog altijd leest hij niet. Er is een zacht soezend geluid dat ergens vandaan komt, hij weet niet vanwaar. De warmte van de avond, benauwend nog, donzig-soezend. Hij schrikt op: ik moet even ingedut zijn, een fractie van een seconde misschien. Waar komt dat plotselinge onredelijke verlangen vandaan?

Naar iets dat grijs is. Ik heb het niet gedroomd. Het was er, het is er plotseling, zoiets, en je weet pas dat het er was als het alweer voorbij is. Grijs. Een grijs park op een nevelige novembermorgen. Windstil. Ik zit op een bank en denk na over een beslissing die ik nemen moet. Die morgen neem ik de beslissing. Welk park? Welke beslissing? Het moet een belangrijke beslissing geweest zijn, zo eentje die je hele levensloop verandert. Ik kan het me niet meer herinneren. Ik was jong, het is lang geleden. Waar verlang ik nu eigenlijk naar, of verlangen, verlangen is het niet, een vaag soort heimwee misschien, maar naar wat? Naar dat koude grijze park of naar de mogelijkheid om nog belangrijke beslissingen te kunnen nemen? Ik zou niet weten wat voor beslissing ik nu zou moeten nemen. Er is geen enkele beslissing die er nog toe doet. Maar dat park, al dat grijs, geur van rottende bladeren...

Ze is onhoorbaar naast hem komen staan, met in iedere hand een glas whisky.

'Er zat vanavond een grote hagedis op het gaas', zegt hij, 'die een nachtvlinder ving, maar dat beest was haast net zo groot als hijzelf. Veel te groot. De vleugels staken aan allebei de kanten uit zijn bek. Het heeft heel lang geduurd'.

'O ja?' zegt ze. 'En heeft hij hem toch opgegeten?'

'Ja. Ik heb er heel lang naar gekeken. Je hoorde het kraken'.

'Hier, pak aan', zegt ze.

'Dank je'.

'Je hoeft me niet te danken. Het is allemaal van jouw eigen geld. Je betaalt me ervoor. Ook om whisky voor je in te schenken'.

Hij voelt haar aanwezigheid boven hem meer dan hij haar ziet, krimpt ineen, zegt, pijnlijk:

'Waarom stel je het zo? Je weet dat het niet zo is. Vroeger praatte je anders. Je weet dat... ik... we...'

'O ja?' zegt ze. 'Hoe moet ik het dan stellen? Vroeger

was vroeger. Nu is nu. De Eva van vroeger is er niet meer. Nu ben ik je gezelschapsdame, je verzorgster op je oude dag. Als ik een Franse of een Spaanse was zou ik je u tegen me laten zeggen'.

Ze gaat een eindje van hem af staan en kijkt op hem neer.

'Je wordt echt oud, Georgie'.

Hij kijkt op, zijn hoofd schuin, slaat onmiddellijk zijn ogen weer neer.

'Ik weet het. Je hoeft het me niet telkens te zeggen'.

'Nee, maar nu zie ik dat je echt oud wordt. Zo lang zul je het niet meer maken'.

Hij kreunt, weet niets terug te zeggen.

'En je bent niet eens een mooie oude man, Georgie. Je wordt met de dag lelijker. Vandaag of morgen word je nog invalide ook. Moet ik je helemaal verzorgen. Je rijden in een wagentje, je eten op bed brengen, je verschonen, godschristus!'

Hij neemt een slok. Zijn tanden, de tanden van zijn gebit, klikken een paar maal tegen het glas. Hij kijkt niet op, doet alsof hij leest.

'Het is allemaal niet belangrijk, Georgie. Uiteindelijk ben ik voor jou ook niet meer dan een soort nieuwe broek. Je hebt me genomen om zelf jong te blijven, om gezelschap te hebben, om met me te pronken, en daar betaal je me voor, dat is niet meer dan billijk, niet? Gewoon een mooi stuk huid. Wat daaronder zit daar heb je je nooit voor geinteresseerd. Hoeft ook niet, heb ik helemaal geen behoefte aan. Je zult van een vrouw wel nooit iets anders zien dan de huid. Met je eerste zal het wel net zo geweest zijn. Je denkt niet eens aan de mogelijkheid dat er iets te begrijpen valt. Zelf ben je trouwens niet anders. In het begin dacht ik nog dat je tamelijk interessant was. Je had zo'n mooie pose. De aristocratische figuur uit de City, een soort halfintellectueel ook nog. Maar zelfs dat was je niet, en al was

je het geweest dan had het nog niets uitgemaakt. Een vieze oude man ben je, meer niet. Vies, rimpelig oud vel dat slap om een hoop vieze verrotting zit. Meer niet. Volkomen nutteloos, en nog bang voor me ook. Ik heb er genoeg van, Georgie. Ik had er al veel eerder mee op moeten houden. Ik wil mijn eigen leven leiden. Ik wil niet meer vegeteren, ik wil geen wormvormig aanhangsel van jou meer zijn. Ik heb er genoeg van, Georgie'.

Hij neemt een nieuwe slok, verslikt zich, hoest een paar maal, kijkt geërgerd op. Zegt:

'Niemand belet je om weg te gaan'.

'Dat weet ik', zegt ze.

Ze wil nog iets zeggen, maar bedenkt zich. Hij kijkt alweer in zijn krant, een diepe rimpel van ergernis nog op zijn voorhoofd. Ze drinkt haar glas leeg, leunt met haar rug tegen het dressoir. Twee muskieten draaien om de lamp, binnengekomen ondanks het muskietengaas. Ik zou moeten spuiten, denkt ze, flink spuiten, die hele spuit leegspuiten, alles op hem leegspuiten. Kijk hem daar nu eens zitten, helemaal in elkaar gedoken, als een kind dat een klap verwacht. Ik word beroerd als ik het zie. Die omlaaggetrokken mondhoeken, die plooien bij zijn kin, net kwabben, die kleine bange waterige ogen, waterig grijs als een regenplas, met altijd wegvluchtende pupillen, net als die onmiddellijk verdwijnende luchtbubbels van de regendroppels, waarom heb ik hem eigenlijk vijf jaar geleden niet zo gezien, was hij toen anders of alleen maar jonger, nee de leeftijd kan het niet zijn, zo verschrikkelijk veel ouder is hij nu ook niet geworden, we moeten niet overdrijven, maar hoe komt het dan dat ik hem nu pas zo zie, wanneer is het eigenlijk begonnen, ik weet het niet, ik ben het vergeten, wat dacht ik toen, wat dacht ik toen ik hem voor het eerst zag, hoe zag ik hem, het allereerste moment bedoel ik, dat was hij toch ook, diezelfde oude man, hóe zag ik hem, er moet toch iets geweest zijn waardoor hij in-

druk op me maakte, het was niet zijn geld, dat wist ik toen nog niet eens, nee, het was niet alleen het geld en het zuiden, zo'n hoer ben ik nu ook weer niet, misschien alleen het feit dat hij zoveel ouder was, en die plooien en die grijze waterogen vooral, die moet hij toch toen ook al gehad hebben, zijn haar was al grijzend, dat weet ik nog wel, zo groot kan het verschil niet geweest zijn, zijn huid was zelfs veel bleker, veel ongezonder dan nu, kijk, hij wil de krant lezen maar hij kan niet lezen als ik bij hem ben, hij is bang, hij begrijpt het niet, daarom is hij bang, hij begrijpt niets, ik ook niet, vroeger dacht ik dat ik het begreep, nu weet ik niets meer, ik voel niets meer, ik ben hartstikke leeg en koud, ik zou verliefd willen worden, zomaar op iemand die ik nooit gezien heb, maar ik kan het niet meer, hij heeft alles in me doodgemaakt, het enige wat ik nog kan voelen is walging en medelijden, afwisselend, medelijden met mezelf en walging van de hele troep hier, waar ik toch altijd maar weer naar toe ga omdat er niets anders is, nee, nee, het is zijn schuld ook niet, het is al eerder begonnen, al voordat ik hem kende alleen wist ik het niet, toen al niet, toen begreep ik het al niet meer, toen had ik al niets meer, wanneer precies, wat doet het er ook toe, ik vegeteer, ik ben even nutteloos als een schimmel, dat is alles wat ik weet, o Georgie, niet geeuwen, niet geeuwen, alsjeblieft.

'Niet geeuwen, Georgie'.

'Hè? O ja, sorry'.

Ze komt op de rand van zijn stoel zitten en slaat haar arm om zijn schouder. Met haar voet brengt ze de schommelstoel langzaam in beweging. Haar hand beweegt over zijn schouder, haar vingers gaan naar het open boord van zijn hemd, strelen de toch nog niet zo oude (het valt eigenlijk best mee) huid van zijn hals, tot dicht onder zijn oor. Hij legt de krant neer, een beetje geërgerd, een beetje bevreemd. Wat wil ze van me? Waarom is ze plotseling zo

lief? Waarom begrijp ik niets van haar? Waarom heb ik nooit iets van welke vrouw ook begrepen? Met Margot was het hetzelfde, ongeveer hetzelfde. Ieder woord, iedere reactie is onvatbaar. Geen enkele vrouw is te begrijpen.

Zijn huid trilt onder de aanraking van haar vingers, krimpt ineen alsof hij geen enkele aanraking kan verdragen.

'Wat wil je?'

'Dat weet je best'.

'Ik dacht dat je...'

'Je moet niet denken. Weet je wat, ik zal koffie voor je maken, dan kom je misschien een beetje bij'.

Ze springt op en loopt snel, op blote voeten, naar de keuken. Even later hoort hij de deur van haar slaapkamer. Misschien, denkt hij, is ze gaan slapen. Was het een cynisch grapje van haar. Of is ze het alweer vergeten. Alles, de koffie en dat andere. Van haar kun je alles verwachten. Ook maar naar bed gaan eigenlijk. Slaap. Moe. Of toch maar even wachten, je kunt niet weten. Vijf minuten wachten. Ze zou woedend zijn als... Bang. Ze kan het niet menen. Ze walgt van me, ik voel het aan alles. Hoe lang al. Maanden, langer dan een jaar, twee jaar misschien. Niets meer. Sinds die laatste keer. Afschuwelijke mislukking. Vernedering. Niet meer aan denken. Bang. Voel geen enkel verlangen. Voel niets. Voel zelfs niets meer als ik aan vroeger denk. Was ik zelf niet. Moet iemand anders geweest zijn. Het lijkt eeuwen. De spelletjes. Van een verrukkelijke perversiteit. Fantasie had ze. Verzon steeds nieuwe. Die avond toen we hier pas waren, de tweede of derde avond. Volle maan ook nog. Toen ze de mogelijkheden van de nis ontdekte. Toen wond het me mateloos op. Ik was op de een of andere manier toch wel verliefd, ik was verdomd verliefd zelfs, op dat moment. En zij speelde het in elk geval voortreffelijk. Hoe komt het dat zoiets verdwijnt? Geleidelijk en toch snel, plotseling. Alles weg.

Ieder gevoel, finaal verdwenen. Zij is niet veranderd, of nauwelijks. God geef dat ze naar bed is, dat ze slaapt. Laat ze niet terugkomen. Niet weer die ellende.

Ze is binnengekomen zonder dat hij het gemerkt heeft. Hij hoort het aan de muziek. Ze heeft een plaat opgezet. Een van haar jazzplaten, maar zacht, beschaafd. Gerry Mulligan playing Lover. Ze staat ergens achter hem. Hij durft niet om te kijken. Haar stem:

'Daar ben ik weer, Georgie. Sorry, ik heb vergeten koffie te maken'.

Ze loopt voor hem langs als een jong meisje, als een soort mannequin. Ze heeft zich verkleed, de lange wijde broek verwisseld voor een minirok. Nylonkousen aan haar benen, ondanks de warmte, speciaal voor hem. Ze lijkt een vreemde. Toch doet het hem niets. Hij moet zich dwingen, niet weer in de krant te kijken of te geeuwen.

'Georgie?' Het klinkt bijna smekend, en toch dwingend. 'Georgie, ik was een onschuldig jong meisje, en jij een oude perverse graaf, of een markies, ja, een markies, dat klinkt beter, zo eentje uit de 18de eeuw. En ik was je nichtje, dat is mooi ja, je nichtje. Ik mocht bij je logeren. En jij hield het niet meer. Ik was al een week bij je. En al die dagen en nachten had je zitten broeden en het werd steeds erger. Ik werd een obsessie voor je. En toen opeens hield je het niet meer. Ja? Ik wilde net naar bed gaan. Ik zei: "Dag oom, welterusten oom". En toen. Nee? Of zal ik een dienstmeisje zijn? Of zomaar een onschuldig boerenmeisje uit het dorp. Dat is ook mooi, Georgie. Je hebt me laten ontvoeren door je knechten. En nu sta ik voor je, bevend en trillend van angst. O God, wat gaat er met me gebeuren, wat gaat hij met me doen, die machtige heer. Ik ben rein en onschuldig, en ik ben nog zo verschrikkelijk jong. Toe, Georgie, speel je mee?'

Hij kreunt. 'Ik ben moe. Eva, ik ben moe. Ik...'

'Georgie?'

Haar mond glimlacht maar haar ogen dwingen. Ze staat voor hem, op ongeveer een halve meter afstand, steunend op één been, het andere been iets gebogen, de handen met de lange spitse, zilverkleurig (of donkerrood) gelakte nagels zedig voor haar schoot, het hoofd een beetje schuin, het bedeesde schoolmeisje dat desondanks heel goed weet wat ze wil maar het niet durft te zeggen. Hij staat langzaam op, loopt naar haar toe, strekt aarzelend zijn handen uit. Ze doet een paar stappen terug. Hij volgt haar. Ze blijft staan, weer in dezelfde houding, met dezelfde glimlach. Hij doet nog één stap, blijft dan ook staan, zijn armen belachelijk naar voren gestoken, als een blinde.

'Georgie, ik geloof niet dat je écht speelt. Meer overtuiging, jongen'.

Hij doet nog een stap naar voren. Zijn hand raakt haar schouder, hij schrikt van het contact met het dunne nylonbloesje, de warmte van haar huid. Ze rukt zich gemakkelijk los, holt weg. Hij volgt haar op een sukkeldrafje, om de tafel heen, langs de pick-up, de leeslamp, struikelt bijna over de uitstekende punten van een schommelstoel, stoot zijn scheen, vloekt, sukkelt verder. Een volstrekt belachelijke achtervolging. Krijgertje spelen op zijn leeftijd, in zijn eigen huis. Ze holt de kamer uit, de gang in, naar haar slaapkamer, slaat de deur voor zijn neus dicht. Hij blijft voor de deur staan, die zacht-beige van kleur is, een afschuwelijke kleur, moet ik altijd nog eens laten veranderen, alle verf van alle binnendeuren laten afbranden en over laten vernissen in natuurlijke houtkleur, vandaag of morgen. Hij aarzelt, voelt zich uitermate lachwekkend, maar weet wat er van hem verwacht wordt. Hij duwt tegen de deur, die langzaam wijkt en plotseling helemaal openschiet. Ze is naar een hoek van de kamer gevlucht, waar ze als een angstige maagd met haar handen voor haar gezicht op hem wacht. Haar stem, anders nu, nauwelijks hoorbaar: 'O, o, nee, ik ben bang, o, heer graaf, spaar me,

spaar me...' Hij denkt geërgerd: ze heeft teveel driestuiversromannetjes gelezen, maar weet dat het dat niet is. In drie langzame stappen is hij bij haar. Ze kan hem niet meer ontwijken, is volledig in de hoek gedrongen, hoewel, met een snelle sprong, maar ze doet het niet. Gelukkig, denkt hij, dan is tenminste dat belachelijke gehol afgelopen, ik word er zo moe van bovendien, maar nu, ik weet eigenlijk niet wat erger is. Hij pakt haar bij de schouders. Nog steeds die angst om haar stevig beet te pakken. Zijn greep is los, aarzelend, alsof hij bang is zijn vingers aan haar te branden. Dan strijkt hij haar over haar haren, die zachte, dunne, zijige haren van haar, die op de een of andere manier een oud soort gevoel van tederheid in hem op schijnen te roepen. Hij strijkt haar over haar haren alsof ze een kind is dat getroost moet worden. Ze schudt haar hoofd. Hij waagt een poging, haar te kussen, maar ze wendt haar gezicht af. Dit is geen spel. Hij kent het verschil te goed.

Hij weet precies wat er van hem verwacht wordt. Het enige verschil met vroeger is, dat hij niet meer in het spel gelooft, zich zelfs niet meer in kan beelden dat het werkelijkheid is, met iemand anders. Hij duwt haar in de richting van het bed, voelt haar zwakke weerstand. Nu werpt hij haar op het bed. Ze laat zich vallen, haar benen omhoog, donkerglanzend nylon, bloot, een warreling van nylon ondergoed, zelfs dat kan hem niet meer opwinden.

Hij gaat bij haar zitten en begint haar uit te kleden met aarzelende, bevende gebaren, zonder naar haar gezicht te kijken, waarvan hij de uitdrukking kent. Ze spartelt niet meer tegen, laat zich gewillig het bloesje over haar hoofd trekken, helpt hem zelfs. Ze speelt niet meer. Haar borsten zijn klein maar niet werkelijk de borsten van een jong meisje.

Zijn hand raakt haar schouder zonder dat hij het wilde. Hij schrikt opnieuw van de direkte aanraking met haar

warme, nu blote huid, het is iets dat hij in maanden, in jaren niet gevoeld heeft. Het jaagt hem angst aan. Hij zit op zijn knieën naast haar, op het bed, nog geheel gekleed. Haar gezicht is onder hem, hij ziet het nu. Ze kijkt naar hem op, afwachtend, trillend, met een zachte, nauwelijks merkbare glimlach om haar mond, klein, zacht, teer en ontzettend kwetsbaar, zoals ook haar smalle schouders, bruin met de twee dunne, bijna witte strepen van de bikini, de kleine ronde borsten, vreemd licht van kleur tegenover de bruine huid, twee vreemde dingen, voorwerpen die er eigenlijk niet bij horen, haar hele lichaam zo klein en kwetsbaar nu, dat een intens medelijden hem bevangt. Weer strijkt hij over haar haren, die zo dun en zacht zijn dat de hoofdhuid bijna te voelen is. Onmiddellijk verstrakt haar mond, haar ogen worden koud, een ogenblik, een fractie van een seconde, gevaarlijk koud, ze schudt woedend haar hoofd, hij verstijft van angst en trekt onmiddellijk zijn hand terug. Hij weet weer wat er van hem verwacht wordt.

Nu peuteren zijn vingers aan het haakje van haar rok, korte dikke bruine rimpelige vingers, onhandig bezig met een minuscuul koperen haakje. Hij ritst de ritssluiting naar beneden, snel, zenuwachtig, bang dat het niet vlug genoeg gebeurt, maar het mag ook weer niet te vlug, hoe langer het uitgesteld wordt, hoe beter. Zijn angst groeit aan tot paniek. Hij houdt even op, kijkt naar haar benen, donkerglanzend nylon, de nog donkerder rand, het iets lichtere bruin van haar huid, witte jarretels met glimmend metalen gespje, aluminiumkleurig, klein, hard, koel metaal op zachte, warme huid. Hij voelt niets, geen enkele opwinding, geen enkel verlangen. Misschien als ze een vreemde was. Misschien ook niet. Zijn hand strijkt aarzelend over haar been, bang alsof hij een vreemd beest aait dat soms gevaarlijk kan zijn, een beest dat vriendelijk gestemd moet worden maar zelfs dan nog onberekenbaar blijft, plotse-

ling uit kan schieten, een houw met een klauw, of een grauw met de kleine, maar vervaarlijke bek. Hij voelt het stroeve en toch gladde nylon onder zijn vingertoppen, herinnert zich dat juist dat hem vroeger wild maakte, maar zelfs de herinnering doet hem niets. Haar ogen zijn gesloten, hoewel ze niet slaapt. Toch is hij blij dat ze haar ogen gesloten heeft.

Doorgaan, doorgaan, niet ophouden. Hij kust haar dijen, haar buik, schrikt opnieuw van de verende zachtheid, begraaft zijn neus in de korte, kriebelige haren, die veel harder zijn dan de haren van haar hoofd, snuift de geur ervan op, kust het plekje van haar lies, bijt, heel kort en voorzichtig. Er gaat een trilling door haar vlees, spieren spannen en ontspannen zich, het beest wacht, maar zelf voelt hij niets. Zijn mond ligt op haar huid, die vlak onder zijn ogen is, jong nog, glad, rimpelloos, met uiterst kleine poriën, ternauwernood zichtbare blonde haartjes, een berg, een kust van vlees bespoeld door de lichtgroene sprei die glanst in het lamplicht en heerlijk koel is onder zijn handen. Nu naast haar liggen, gewoon liggen, op die koele sprei, op zijn rug, naast haar, zonder iets te hoeven doen, zomaar liggen en langzaam inslapen, nee, doorgaan, doorgaan, ze mag niets merken, denken, een meisje, nog niet volwassen, nog onvolgroeid, een kind nog, onschuldig Madonnagezicht, schoolmeisjes op het plein bij de muziektent, het meisje in de tabakswinkel, meisjes die van school naar huis fietsen, in Engeland, foto, muziektent op dorpsplein, krantenbericht, veertienjarig meisje aangerand en verkracht, doorgaan, doorgaan, zijn lippen strijken langs haar huid, zijn handen strelen haar benen, haar buik, een gloeiende hitte stijgt naar zijn hoofd, een afschuwelijke gloeihitte, tot het zweet hem uitbreekt, koud en verkoelend zweet, droog zweet, onzichtbaar, doorgaan, niet verslappen, er begint iets te groeien in zijn onderbuik, denken, denken, een boek, de jonge slavin Blandina werd vieren-

twintig uur achtereen gemarteld, haar ledematen werden uitgerekt en vervolgens werd zij op een gloeiend rooster gelegd, het gillen van zuster Anna was in het hele klooster te horen, de soldaten bonden het meisje op een ruwhouten tafel vast en ranselden met hun koppelriemen op haar billen en dijen tot het bloed in het rond spatte, doorgaan, zijn handen verstevigen hun greep, knijpen zacht in haar vlees, iets in hem begint te zwellen, te groeien, opnieuw een golf van warmte, alsof hij zijn gezicht boven een geopende, loeiende potkachel houdt, het reddende koude zweet blijft dit keer uit, de hitte houdt aan, doorgaan nu, niet verslappen, nog even, dan kan het, hoe heette dat boek ook weer, ze hingen haar aan haar polsen aan een boomtak en met een roeiriem, film, een film, lang geleden, iets over prostituées of blanke slavinnen, waarmee werd ze ook weer geslagen, het gillen klonk echt, de terechtstelling van Mme Gredder: na haar met hun sabels in haar borsten gekerfd te hebben en haar voeten met spijkers aan de grond te hebben vastgenageld staken de soldaten een strovuur aan tussen hare benen, meedogenloos hanteerde Noirceuil de zweep, martelen, gloeiende tangen, schroeiend vlees, martelen, kleine meisjes, nee, nee, niet verslappen, doorgaan, nee, nee, god nee, och jezus god in den hemel, nee...

'Georgie?'

Haar hand glijdt langs zijn broek. Hij richt zich langzaam op, trekt zijn handen van haar terug, zit daar op zijn knieën op het bed, op die groene sprei, gekleed in grijze Terlenkabroek en open wit nylonhemd, naast dat naakte lichaam dat alleen maar jarretels en kousen aan heeft, ten zeerste belachelijk, bespottelijk, ridikuul, meelijwekkend. De hitte stijgt in steeds sneller opeenvolgende golven naar zijn hoofd, hij zweet nu echt, zichtbaar, druppels parelen op zijn voorhoofd, een lastige druppel kriebelt aan het puntje van zijn neus maar hij durft hem niet weg te vegen, hij weet niet waar hij zijn handen laten moet, weet niet

wat hij doen moet, durft niet verder te gaan, durft ook niet op te houden, durft vooral niet naar haar gezicht te kijken, hij weet zo al dat ze haar ogen open heeft en naar hem kijkt en dat haar blik steeds kouder en gevaarlijker wordt. Haar vingers strijken over zijn broek, maken de knoopjes open. Het helpt niets. Ieder spoor van het kleine beetje erectie dat er maar heel even geweest is, is definitief verdwenen. Ze trekt haar hand terug. De vernedering is totaal, absoluter nog dan de vorige keer. Hij hoort haar woedend zuchten. Wat nu doen? Ongemerkt opstaan en verdwijnen voordat zij het initiatief neemt? Iets zeggen? Blijven en afwachten wat er gebeurt? Hij blijft zitten in zijn belachelijke houding. Zegt:

'Het spijt me'.

Ze antwoordt niet. Onverwacht, hoewel hij er de hele tijd op heeft zitten wachten, vliegt ze overeind. Instinctmatig trekt hij zijn hoofd in, alsof hij een klap verwacht. Er gebeurt niets. Ze springt alleen maar van het bed op en loopt de kamer uit, zonder haar kleren mee te nemen. Bij de deur draait ze zich om. Ze schreeuwt niet, praat op uiterst kalme toon: 'Impotente klootzak! Sukkel! Ga naar een apotheek en koop pillen! Ga naar een dokter! Ga naar een psychiater! Sul! Of ga maar liever gelijk naar het oudemannenhuis. Voor mij hoeft het allemaal niet meer. Impotente zak'. Ze is al in de gang maar hij hoort haar nog half binnensmonds schelden. Hij meent zelfs het woord 'naaien' op te vangen. Uit haar mond. Het is verschrikkelijk. Ze smijt de deur van de badkamer achter zich dicht, de dreunende slag plant zich door het hele huis voort. Dan hoort hij kranen lopen en boven het geraas van het water uit hoort hij haar zingen met die gevaarlijke hoge stem die niet bij haar past. Moeilijk, want zijn knieën zijn stram geworden, staat de heer Manby op en loopt naar zijn eigen kamer. De knopen van zijn broek staan nog open, hij vergeet ze te sluiten.

staat de heer Manby op en gaat naar zijn eigen kamer. Die nog klam is door de benauwende hitte van de dag. Hij blijft in het midden van de kamer staan, met zijn sokkenvoeten op de overbodige geitevacht, tussen het lage bed en het lage tafeltje in, waarop een krant en een paar pocketboeken. Hij staat een beetje gebogen, een beetje besluiteloos, een beetje moedeloos. Tweemaal strijkt hij langzaam met zijn rechterhand over zijn haren. Dan loopt hij naar het raam en gooit de luiken open met een snelheid en een woestheid, alsof hij werkelijk op het punt staat te stikken en alleen de frisse lucht hem nog redden kan. De nachtlucht glijdt langzaam naar binnen, maar is nauwelijks koel te noemen. Hij steunt met zijn handen op de gladstenen vensterbank en haalt diep adem.

Het licht van de kamer valt over het tegelpad en op de dichtstbijzijnde struiken, glimmend groene, donkergroene blaadjes, geleidelijk overgaand in zwart. Ver weg roept nog steeds de nachtvogel en krijgt, nog verder weg, zo nu en dan antwoord. De krekels zwijgen maar het is duidelijk dat hun zwijgen slechts tijdelijk is. Een nachtvlinder vliegt rakelings langs het hoofd van de heer Manby naar binnen, regelrecht naar de lamp toe, waar hij omheen blijft cirkelen. Ik moet het licht uitdoen, denkt de heer Manby. Anders kan ik straks niet slapen van de muskieten. Maar hij verroert zich niet. Hij voegt aan zijn gedachte toe: ik zal toch wel niet kunnen slapen.

Achter zich op de gang hoort hij stappen. Even later een deur die dichtknalt. Het kraken van grint. Een autopor-

tier. De motor start, een ontzettend geluid in de geluidloze nacht, een verschrikkelijk, onherroepelijk geluid. Opnieuw kraakt en knerpt het grint, maar nu anders. Achter de struiken ziet hij haar lichten langsgaan. Ze rijdt zonder stoppen het hek uit, de weg op. Hij hoort haar snel achter elkaar schakelen. Het geluid van de motor blijft nog lang aanhouden, kilometers lang. De heer Manby kijkt op zijn horloge.

Het is drie minuten voor één. Ik heb geen slaap meer, denkt hij. Hij draait zich langzaam om, loopt naar het bed en stapt in zijn sloffen. Even nog aarzelt hij, strijkt opnieuw tweemaal met zijn rechterhand over zijn haren, gaat dan de kamer uit. Overal brandt licht, in de gang, in haar slaapkamer, in de hal, in de keuken, in de zitkamer, wat een oud, protesterend, niet te overwinnen gevoel van zuinigheid in hem opwekt. Hij draait alle knopjes om, het laatst in de zitkamer, waar hij opnieuw even besluiteloos stil blijft staan alsof hij vergeten is wat hij van plan was te doen. Waarschijnlijk is hij dit ook vergeten. Hij kijkt om zich heen, ziet het rode lichtje van de grammofoon dat nog brandt, de pickuparm nog op de tot stilstand gekomen plaat die ongetwijfeld warm geworden is en krom zal trekken. Hij schakelt het apparaat uit en loopt naar het raam om de stekker van de leeslamp uit het stopcontact te trekken. Maar voordat hij dit gedaan heeft blijft hij opnieuw staan, kijkt naar het vliegengaas waar de hagedis weer is, met kloppende keel en uitgespreide vingerpoten. Misschien is het dezelfde niet, denkt hij. Deze lijkt groter, of kleiner. Hij zou willen wachten tot een nieuwe nachtvlinder binnen het bereik van het beest komt, maar dat kan lang duren. Uren soms. Hij trekt de stekker uit het stopcontact. Het grote licht brandt nog. Hij ziet het glas whisky staan naast zijn stoel, bukt zich en neemt een slok. De whisky is lauw en waterig geworden, vol walging slikt hij het in. Pas als hij het glas weer neerzet ziet hij dat er een vlieg in drijft.

Bah, denkt hij. Hij draait het lichtknopje om, verlaat de kamer en loopt in de richting van zijn slaapkamer. Halverwege blijft hij staan, denkt: o nee, en keert terug naar de hal. Ook daar draait hij het licht uit, stapt dan naar buiten en blijft op het stoepje staan. De lamp boven de deur laat hij branden.

In de tuin is het opmerkelijk licht. De maan, die nog bijna vol is, is opgekomen en staat al boven de sinistere zwarte gestalten van de pijnbomen. De gelige lichtvlek van het deurlicht dat over het tegelpad valt, vermengt zich een paar meter verder met het koelwitte licht van de maan. Overal zijn blauwige schaduwen. God, denkt de heer Manby, christus in den hemel.

In het dorp branden bijna geen lichten meer. Een paar zwakke straatlantaarns, wat fellere, blauwachtige lampen op het plein: twee of drie geparkeerde auto's, glimmend in het lamplicht; de kleine palmen en de oleanders; twee mannen die staan te praten, de ene met zijn fiets aan de hand. Alle huizen zijn donker, alle café's zijn donker, op één na. Hel rokerig neonlicht dat door de deur naar buiten stroomt, schimmen van mannen die staan of bewegen in de rookslierten, een witgejast jongetje met een dienblad en twee glazen erop, een kat die nog haastig de weg oversteekt. Dit alles zeer snel, zeer kort, in flitsen van nog geen tiende seconde. Dan is de donkere straat er weer, met hier en daar een straatlantaarn, kring van vaaggeel licht over smalle stoep en, vertikaal, op ogenschijnlijk kleurloze muur van huis, waarschijnlijk grijs of okergeel gekalkt, met scheefgezakte maar gesloten persiennes, ijzeren rolluik voor laatste dorpswinkel, ESE ESE ESE, eenzame lamp. Eva is helder: ze ziet alles op het moment waarop ze het ziet. Ze denkt, geheel kalm nu: ik heb het met opzet ge-

daan, om hem te vernederen. Uiteindelijk ben ik zelf het meest vernederd.

Maanlicht is op de heuvels in koudgrijze vlekken van de meest onvoorstelbare vormen en, voorbij de bundels van de koplampen, als een metaalachtige glans op de asfaltweg. Maneschijn ligt ook, uiterst lichtblauw zodat het bijna wit is en op de een of andere manier merkwaardig intiem, op haar rechterhand, op een gedeelte van het stuur en het dashboard. Het is zo helder dat aan de horizon zelfs de bergketen zichtbaar is, een nauwelijks merkbare nuance donkerder afstekend tegen de hemel. Boven het brommen van de motor uit klinkt het nooit ophoudende sjirpen van de krekels. Hier en daar staat een boom, zwart en zichtbaar tot in alle details van takken en bladeren. Eva denkt: alles is zo duidelijk als de hel. Ze denkt ook: muziek, en drukt de knop van de radio in. De muziek is keihard en overstemt alles. Door een gelukkig toeval is het jazz: cool als de hel, denkt Eva.

De heer Manby stapt van het stoepje af. Hij loopt met zijn handen in zijn zakken, een beetje in elkaar gedoken, ogenschijnlijk nonchalant, bijna jongensachtig. Na twee of drie stappen blijft hij staan bij een oleander waarvan de spitse bladeren deels door het lamplicht, deels door de maan beschenen worden. De meeste bloemen zijn al uitgebloeid, de enkele die nog over zijn verspreiden een bijna onmerkbare maar zeer zoete geur. De heer Manby rilt een beetje. Het is niet van kou, hoewel een vlaagje nachtwind dwars door het dunne nylonhemd heen op zijn blote lijf blaast. De bladeren van de oleander bewegen een beetje in de wind. Overal om hem heen, aan alle kanten van de tuin en zelfs nog ver daar buiten, is plotseling een zacht ritselen, dat na een ogenblik weer ophoudt. Dan beginnen de krekels weer.

De heer Manby denkt: godvergeten ellende, dit, ik, god, mijn, o nee.

Nee.

Hij loopt langzaam verder de tuin in, voorbij de garage waarvan de deuren openstaan. Maanlicht valt door het kleine zijraampje op het chroom van zijn auto. Een walm van olie-, benzine- en rubberachtige geuren schijnt om de garage heen te hangen. Verder, doelloos. Langs de geraniumperken, de mandarijnenbomen. Hij draait zich om en blijft staan. De schaduw van de palmkroon tekent zich zeer duidelijk af op de witte gevel van het huis. De heer Manby denkt: huis. Ik. Hij draait zich opnieuw om en kijkt naar de maan die al tamelijk hoog aan de hemel staat, boven de pijnbomen. De sterren dicht om de maan heen zijn niet te zien, zo fel is het schijnsel. Hoe verder van de maan af, hoe duidelijker de sterren. Eén kleine ster beweegt zich zeer snel en doelbewust tussen de andere door, in een lange, licht boogvormige lijn van zuidwest naar noordoost. Satelliet, denkt de heer Manby. Hoe aardig, Russisch, of Amerikaans. Zelden zo duidelijk gezien. Geen vallende ster. Als er een vallende ster was, dan. Maar. Nee. In augustus veel vallende sterren. Soms tientallen op één avond. Vroeger nooit tijd om naar de hemel te kijken. Nu teveel tijd. Straks nog meer tijd. Weg. Voorgoed. Hoewel. Nee.

Langs een ander pad loopt hij terug naar het huis. Maanlicht valt gefilterd door de druivenpergola, werpt kleine grillige schaduwen op de muur. De heer Manby denkt: ik ben moe, maar toch geen slaap. Moe. Moe. Alles verward, vaag, onmogelijk te overzien, waanzinnig. Totale mislukking. Uiteindelijk. Absolute einde. Begrijp niet. Nooit iets begrepen. Kinderen. Margot. Zelfde. Nooit enig contact. Nooit iets geweest. Voor niemand. Een brok oud hout, steen. Wie zei dat ook weer, lang geleden al: ik zou je open willen rijten, uit elkaar scheuren, alles eruit klauwen wat daar in zit, naar buiten halen wat nooit naar

buiten komt, maar er is niets, totale leegheid, zelfs onmogelijkheid om te denken, om wat dan ook voor zinnigs te denken, niet dieper graven, nooit dieper durven graven, bang voor wat daar binnen zit, niets, alles zou uit elkaar vallen, god die maan. Dat waanzinnige maanlicht. Hier, op dezelfde plek. Licht. Zelfde schaduwen. Maanlicht op haar. Nee. Niet.

Hij leunt met zijn rug tegen een van de stenen pilaren. De nis is bijna recht voor hem. Sommige tegels zijn duidelijk te zien in het maanlicht, andere bevinden zich juist in de schaduw van de wingerdbladeren. Oude, stervormige motieven, sommige met lelies in de vier hoeken. Een symmetrisch patroon. Het belachelijke, schelpvormige fonteintje, bijna overwoekerd door de hoge geraniumstruiken die in de bloembak eronder groeien. Achter en boven het fonteintje de loden, niet achter de tegels weggewerkte waterleidingbuis. Was het op de tweede of de derde avond na hun aankomst? In die nis ging ze staan, poedelnaakt, in dat belachelijke schelpvormige fonteintje, standbeeldje spelen, in het maanlicht. En ik klom op de bloembak. Zo moest ik haar nemen. Het ging niet, maar alleen omdat ik er bijna afviel, of bang was er af te vallen. Eerste kleine vernedering, onmiddellijk daarna driedubbel goedgemaakt. Toen nog wel. Ze was voor alle raffinementen te vinden. Eeuwen geleden. Niet meer aan denken. Volledig vergeten. Daarom moet die nis weg. Die afgrijselijke bespottelijke nis. Die nis moet weg. Die nis is me al lang een doorn in het oog. Verschrikkelijk. Die verdomde nis. Weg moet hij. Dat was het belangrijke besluit dat ik wilde nemen.

Morgen, denkt de heer Manby. Morgen, onmiddellijk. Direkt werk van maken. Geen dag wil ik dat ding meer zien. Het is mijn huis. Ik mag er mee doen wat ik wil. Die nis had al lang weg moeten zijn. Morgen. Morgenvroeg naar het dorp. Koffiedrinken in het dorp, prettig, metselaar, iets doen, god ik wou dat het al morgen was.

Het besluit heeft de heer Manby opgelucht. Iets rechter, met iets veerkrachtiger en vastberadener stap loopt hij naar de deur en gaat naar binnen. Hij steekt het licht in de hal op, vervolgens in de gang, vervolgens in zijn slaapkamer. Daarna loopt hij weer de kamer uit en terug naar de hal, doet daar het licht uit, vervolgens dat in de gang. Terug in zijn slaapkamer bedenkt hij dat de muskieten op het licht af zullen komen. Het raam staat open, er zal voldoende maanlicht naar binnen schijnen. Hij draait het knopje om en kleedt zich uit in het zweverige schijnsel van de maan.

Nu slapen, denkt hij. God ik heb eindelijk weer slaap. Maar eerst windt hij zijn horloge op, trekt het van zijn pols en legt het op het nachtkastje. Het is kwart over twee.

Eva heeft met veel moeite haar auto geparkeerd. Het is nog steeds druk op de Plaza Gomila en in de Calvo Sotelo. Auto's, taxi's, een patrouillewagen van de politie. Op de terrassen zitten nog mensen. Een touringcar laat toeristen uit die in een lange rij, als schoolkinderen of vermoeide soldaten, de goudkleurige deuren van Tito's nachtclub binnengaan. Dronken matrozen lopen in paren of in groepjes over de trottoirs, donkerharige jongens in witte hemden klampen blonde meisjes in minirokjes aan. Er hangt een geur alsof er nog van alles gebeuren kan. Een vertrouwde geur.

Eva loopt de Teniente Mulet in. Een matroos pakt haar bij de arm: 'Hello sweetie'. Ze rukt zich woedend los, hoewel, denkt ze. Stank van goedkope olie en bradend vlees komt uit de papas fritas kraam, waar het vol mensen staat die op hamburgers en hete honden kauwen, druipend van vet en saus. Walgend loopt ze er langs, perst zich tussen de etende mensen en de lange rij wachtende taxi's door, waar-

van de bestuurders tegen hun wagen geleund een sigaret staan te roken, of half zittend slapen op de voorbank, met het schijnsel van een straatlantaarn schuin over hun voorhoofd, de rest van het gezicht verborgen in schaduw en jasje, of bij het schaarse licht van het spiegellampje een romannetje lezen of zomaar zitten en naar de langslopende vrouwen kijken. Ze wil de Bar binnengaan maar moet wachten op een groep jongens en meisjes die naar buiten dringen om naar de overkant, de Toltec te gaan. Beatmuziek stroomt uit de Toltec naar buiten. Twee zeer blonde Zweedsen met zeer korte rokjes aan staan bij de groenig verlichte namaak-Mexicaanse afgodsbeelden. Toltec? Nee, geen zin. Toch maar de Bar in. Ze gaat naar binnen. De bekende walm van hitte, drank, rook, zweet en zinloze gesprekken. De ventilator zoemt vergeefs, meer koelte komt nog door de buitendeur naar binnen, die altijd open staat. Toch zijn er bij nader inzien maar weinig mensen. Een oude of misschien toch niet zo erg oude man maar hij heeft zo'n verschrikkelijk geteisterd gezicht vol plooien en kwabben, getekend door het leven, die man, dus, klampt haar aan, biedt haar iets te drinken. Ze schudt haar hoofd.

'Aaaaai'm celebrating', zegt de man. Hij wendt zich tot alle aanwezigen, die verveeld toeluisteren. 'Aaaaai'm celebrating'.

'Wat?' vraagt ze, zonder belangstelling.

'I'm celebrating that I left my wife six years ago. Just six years ago, you see, same day, same night, same hour, in the same minute, el mismísimo minuto, I left her and here I am!'

Er staat al een glas voor haar. Ze drinkt, klinkt de man toe. Mensen zien. Maar niet deze. Geen een bekende. Waar zitten ze allemaal? Er zal wel ergens een feest zijn. Stompzinnige vervelende Amerikanen. Allemaal hetzelfde, overal hetzelfde, in alle bars hangen ze, celebrating dat ze zoveel jaar geleden bij hun vrouw wegliepen en iedereen

moet delen in hun ellende, godbetert wat doe ik hier, ben ik daarvoor dertien kilometer komen rijden? Ja, daarvoor, antwoordt ze zichzelf.

Ze drinkt, accepteert de sigaret die de man haar met zwaaiende vingers biedt. Hij zegt:

'Het was mijn schuld, you see. Ik ben bij haar weggelopen. Maar ze was een verschrikkelijk wijf. Geen vent zou het bij haar uitgehouden hebben. Geen vent. Daarom vier ik het. Ik ben er trots op. Ik heb een besluit genomen. Tenminste één keer in mijn leven heb ik een besluit genomen, helemaal zelf. Dat is iets om trots op te zijn, niet? Dat kan niet iedereen zeggen. En daarom zuip ik ook, dan denk ik tenminste niet aan de kinderen, die zijn nu, laat eens kijken, die zullen nu elf en dertien zijn, elf en dertien jaar, goddamned, neem er nog eentje van me, I'm celebrating, you see!'

'Sorry', zegt de barman. 'We sluiten over vijf minuten'.

Eva ziet haar gezicht in de spiegelwand aan de andere kant van de bar. Jezus, zie ik er zo uit! Ze draait zich om, gaat met haar rug naar de spiegel en de Amerikaan zitten, die maar doorzeurt over zijn vrouw en zijn kinderen. Nog sentimenteel doen ook, denkt ze. God wat doe ik hier. De barman zegt: 'I'm sorry, we really have to close now'.

Ze staat op, in paniek bijna, om voor de Amerikaan buiten te zijn. Op straat is het iets minder druk nu, maar voor de Toltec en de papas fritas staan nog altijd mensen en witgemutste matrozen. Terug naar de auto? En dan? Martin's misschien? Niet de moeite om de auto te pakken. Ze is moe, haar voeten sloffen bijna over het asfalt, dat klam en vochtig is alsof het gezweten heeft. De hele atmosfeer is vochtig, een taai en kleverig vocht dat overal aan vastplakt, aan haar kleren, haar gezicht, haar handen. Het is of een dicht web om haar heen gevlochten wordt, steeds dichter en taaier, zodat ze hoe langer hoe trager vooruit-

komt, als op een mistige avond in Londen. Nachtkil en toch niet koud.

Martin's. Zachte jazz op de achtergrond. Vermoeide, verveelde, slaperige mensen. Allemaal half dronken en dood- en doodmoe, allemaal op het punt volledig in elkaar te storten. Het liefst zouden ze onmiddellijk naar bed gaan maar het is net of iemand het ze verbiedt, of ze gedwongen worden het vol te houden tot drie, vier, zes uur in de morgen, op straffe van de hemel weet wat.

'I'm celebrating!'

God laat het niet waar zijn. Dezelfde Amerikaan zit er weer. Hij moet haar voorbij gerend zijn. Of is het een andere? Ze lijken allemaal op elkaar. Gelukkig ziet hij haar niet, waarschijnlijk is hij haar al weer vergeten. Hij heeft zijn troost al gevonden. Een vrouw van zijn eigen leeftijd, half slapend en agressief lelijk, zit met haar arm om hem heen geslagen of liever hangt aan hem, houdt zich aan hem overeind. Nog twee of drie mensen zitten verveeld-belangstellend en verveeld-bewonderend naar hem te luisteren. Eva gaat aan de kleine bar zitten en drinkt whisky met ijs. Er is verder niemand aan de bar. Ze denkt: nu is alles dood, geloof ik. Definitief dood. Ze kijkt naar buiten, naar de nachtnevelige straat waar zo nu en dan een auto langs komt, wat mensen, alleen of in groepjes, slenterend of doelbewust voortstappend, dronken zwaaiend en zingend, twee agenten of nachtwakers, ook halfdronken, twee buitenlandse meisjes die even naar binnen kijken en dan weer verder lopen, het licht viel even op hun gezichten, lelijk, sproetig, oudachtig al maar nog ongetrouwd, ongetwijfeld Engelsen, denkt Eva, twee MP's met een dronken matroos als een witte meelzak tussen zich in, een luidruchtig groepje: is dat Walter? Ze zwaait. Hij heeft haar gezien. God-

dank, gezelschap. Hij komt binnen met de anderen: Ramón, Danny, een Turk van wie ze de naam altijd weer vergeet, en een jong Zweeds of Duits meisje met lange golvende, blonde haren en een zeer lage, zeer diepe, donkere, langzame stem, een stem om mannen gek mee te maken.

'Hello, Walter'.

Hij komt naast haar zitten.

'Hello, Eva'.

'Holà, Eva'.

'Hello, Ramón'.

Ze vraagt: 'Waar waren jullie? Ik heb jullie de hele avond niet gezien. Was er ergens een feest?'

'We komen van de Indigo', zegt Walter. 'Er is wel een feest, ja. Bij Barbara. Een pyamafuif. Iedereen komt in pyama of nachthemd. Denken dat ze origineel zijn'.

Ramón streelt de hand van het blonde meisje. Ze kijkt in aanbidding naar hem op en zegt niets anders dan: 'Mmmm?' Over een paar uur zal ze met hem naar bed gaan, denkt ze en het lijkt of ze een soort vage jaloezie voelt. Is er iets simpeler en zuiverder dan louter lichamelijk contact? Je hoeft alleen maar 'mmmm?' te zeggen.

Tussen haar en Walter in gaat een hand met een glas omhoog: 'Aaai'm celebrating. Neem er eentje van me, jongens'.

'Lazer op', zegt Walter, en: 'Wie is die vent?'

Eva haalt haar schouders op: 'Een idioot die viert dat hij zes jaar geleden bij zijn vrouw weggelopen is en over zijn kinderen treurt'.

'Laat hem', zegt Walter. 'Iedereen komt hier met zijn moeilijkheden naar toe en iedereen moet naar iedereen luisteren, iedereen moet overal in betrokken worden, zo is het nu eenmaal, daar is niets aan te doen. We zwelgen erin, iedereen moet er in zwelgen. Vooral wij Angelsaksen hebben dat. In tienduizenden bars zitten we, in Rome, Hongkong, Athene, Istanbul, Rejkjavik, Tanger, overal

ter wereld, allemaal Britten en Amerikanen die ver van huis zichzelf en elkaar mateloos zitten te vervelen, mijn god wat een ellende. Hele oorlogen komen er uit voort. Vietnam is niets anders. Cuba, Santo Domingo. De hele wereld moet lijden onder het Johnson-complex. Amerika is niet langer God's own country, het is Johnson's own country geworden. You don't need thinking, folks, Johnson thinks for you! Wat heb jij eigenlijk voor moeilijkheden, schatje. Vertel het maar aan oom Walter, hij weet overal raad op'.

'Ik?' zegt Eva. 'Ik ben de enige vrouw die geen moeilijkheden en problemen heeft. Dat is mijn probleem'.

'Bravo', zegt Walter.

De heer Manby loopt over een smal pad van dik, mul zand. Het loopt erg lastig, hij is moe. Het bos om hem heen is zeer dicht en lichtgroen. De bomen zijn zo hoog dat de hemel niet te zien is. Het zonlicht dringt niet in het bos door, maar toch is het er niet donker. Er heerst een aquariumachtig schijnsel, denkt de heer Manby. Het groen lijkt op wier, lange kronkelende slierten wier dat langs de glazen wanden van het aquarium groeit, maar de wanden zelf zijn onzichtbaar, want van glas. Ik moet vóór donker uit dit bos komen, denkt de heer Manby. Als ik er voor donker niet uit ben, ben ik onherroepelijk verloren.

Plotseling staat er een huis midden op het bospad. Het is een groot houten huis, van het type zoals hij zich van foto's uit het zuiden van Noord-Amerika herinnert. In staten als Georgia, St. Louis, Mississippi moeten ze nog voorkomen, deze huizen. Het is verbazend groot maar zeer vervallen. De planken zijn verveloos, de ramen hangen scheef en in vele ervan ontbreekt het glas, een balkon is half ingestort, klimplanten woekeren tegen de dunne, roes-

tige pilaren op, de kleine voortuin is geheel begroeid met varens en hoge brandnetels. De heer Manby weet dat hij niet om het huis heen kan lopen. Links en rechts van hem zijn de onzichtbare maar ondoordringbare aquariumwanden. Hij zal door het huis heen moeten. Het hek staat open, de voordeur eveneens. Hij stapt de krakende treden van de voorgalerij op en loopt naar binnen. In de gang is het schemerdonker maar aan het eind van de gang is opnieuw het lichte groen van het aquariumbos. Langzaam stapt hij verder. De vloer, glanzend parket, kraakt. Hier en daar staat een deur open, hij durft niet naar binnen te kijken. Er is ook een brede wenteltrap waarvan sommige treden ontbreken en de eens sierlijke, rijke leuning scheef hangt en op verschillende plaatsen gebroken is. Als ik maar niet naar boven hoef, denkt de heer Manby, god geef dat ik niet naar boven hoef.

Overal hangen spinnewebben en het wordt onmiskenbaar donkerder. De gang is langer dan hij dacht. Hij moet zich haasten. Ieder ogenblik kan het huis instorten. Boven klinken al geluiden, een zacht maar onheilspellend kraken, bonken en tikken. Het gaat nu zeer snel. Achter hem valt een plank, voor hem ook een, opzij van hem, een stuk van de trapleuning klettert naar beneden, overal beginnen nu planken en balken te vallen. Hij probeert te hollen maar het gaat niet. Taaie, kleverige spinnewebben slaan tegen zijn gezicht, strengelen zich om zijn benen.

Nu is hij in Londen. Hij moet voor zijn vader een krant kopen in de kiosk om de hoek. Het mist. De mist wordt steeds dikker. Toch is de kiosk nog te zien. Hij loopt, hij loopt, maar de kiosk komt niet dichterbij, wijkt terug met precies dezelfde snelheid als waarmee hij zich voortbeweegt. Gelukkig wijkt de mist. De lucht is blauw en vol blinkende vliegtuigen die geen geluid maken. Hij kijkt omhoog. Er stort een vliegtuig neer, kleine zwarte vorm, bijna een insect, fladderend als een herfstblad. Een grote oranje

vuurbal stijgt op als het op de grond te pletter slaat, zonder geluid. Nu stort een tweede vliegtuig neer, dichterbij dit keer. Waar zijn de andere? Het zijn meeuwen, of duiven misschien.

Nu ligt hij in bed. Het is een reusachtig bed met vier hoog opgaande stijlen alsof het vroeger een baldakijn gedragen heeft. Het ledikant staat buiten, ergens op een plein. Hij hoort gejoel van kinderen en trekt de dekens over zich heen, want hij is naakt. Daar zijn de kinderen. Het zijn de meisjes van het dorpsplein met hun onschuldige gezichtjes, kleine heiligjes stuk voor stuk, miniatuurmadonna's. Ze dansen zingend om het bed heen, tillen telkens hun rokjes op, hij ziet de nog een beetje magere, maar toch al vrij stevige bruine dijen, de witte of roze broekjes. Zijn geslacht begint te groeien. Ze komen hoe langer hoe dichterbij. Hij slaat de dekens van zich af, ligt daar in al zijn naaktheid, zijn geslacht reusachtig, gigantisch, recht omhoog torenend, nog altijd groeiend, zonder ophouden. De meisjes, het worden er steeds meer, zes, acht, tien zijn het er nu al, klauteren op het bed dat, merkt hij plotseling, geen bed is maar de vloer van de muziektent. Hoe kon hij zo dom zijn. De vier stijlen, natuurlijk. De meisjes hollen en springen over hem heen, hun rokjes wapperen over zijn hoofd, overal zijn dijen, overal, overal, dijen en minuscule broekjes en, mijn god, zie ik het goed? Sommigen hebben geen broekjes aan! Hij steekt zijn handen omhoog en begint te graaien en te tasten, zou wel overal gelijk willen voelen, maar telkens als hij denkt er eentje te pakken te hebben is ze weer weg. Plotseling struikelt er een en valt over hem heen. De anderen vallen ook, op hem, naast hem, hij voelt, hij...

hij schrikt met een schok wakker, zoekt haastig en zenuwachtig naar de oude handdoek die hij altijd onder zijn hoofdkussen heeft liggen. Hij hijgt hartverscheurend. Dan merkt hij, dat de kat op zijn benen ligt. Hij is te moe om

het beest weg te schoppen. Geen wonder dat ik zo zwaar gedroomd heb, denkt hij.

Hij doet zijn ogen nu helemaal open. Ziet de voorwerpen, grijs, tafeltje met boeken, wastafel, muren vrijwel zwart, raam licht met donkere vlekken. Het gordijn waait zacht naar binnen. Nog steeds de krekels. Slapen ze dan nooit?

Zijn hart bonkt. Hij legt zijn hand op zijn borst, ligt doodstil. Zijn adem gaat steeds moeilijker, benauwd, benauwd, warm, zweet, koud, pijn, een vage maar dwingende pijn alsof er iets hards in zijn borst zit, een zwaar vierkant blok van metaal. Hij durft zich niet te bewegen, zelfs niet om het zweet van zijn voorhoofd te vegen. Donker, donker, wanneer wordt het licht? Eva. Eva?

'Eva!'

'Eva?'

Zijn stem is nauwelijks hoorbaar, hees, geknepen. Het geeft niet, ze is er toch niet, herinnert hij zich plotseling. Ze is weggereden. Het zou natuurlijk mogelijk zijn dat ze teruggekomen is terwijl hij sliep. Maar hij wordt altijd wakker van de auto. Het is ook beter zo. Beter dat ze er niet is. Geen getuige is van... god, die pijn is niet het ergste, maar... hij hijgt, hijgt, hijgt, het hart bonkt oorverdovend, een vuist houdt het omklemd, rukt het omhoog, omlaag, omhoog, omlaag, soms razend snel achter elkaar, snel als een machinegeweer, dan opeens houdt het stil, seconden lang, alsof iemand het met geweld tegenhoudt, of het bonken wordt zeer langzaam en zeer zwaar tot er weer zo'n ratel losbarst, verschrikkelijk, zweet, zweet, zweet, god dat bonken is ook nog niet zo erg, maar dat drukkende, benauwende gevoel, dat zweet, soms gloeiend heet, soms ijskoud, dat slappe, misselijkmakende gevoel alsof hij elk ogenblik flauw kan vallen, en dat aangolft en weer verdwijnt, samen met een oorverdovend geruis in zijn oren. Doodstil blijven liggen, niet bewegen, als er maar iemand

was die die loodzware kat weg wilde halen, niet bewegen, niet bang zijn, als je bang bent wordt het erger, niet bang zijn, het is niets, het gaat over, het wordt vanzelf minder, rustig wachten tot het minder wordt, dan voorzichtig opstaan en wat water halen om die ontzettende dorst te lessen, nog even wachten, er is niets aan de hand, iedereen heeft het wel eens, maar Philip ook, en die was twee jaar jonger, en na de tweede of derde keer was hij weg, 's morgens vonden ze hem, nee, nee, niet aan denken, het wordt weer erger, Philip was een ander geval, die had al lang een kwaal, dat is toch geen vergelijking, ik heb niets, nee, niets, wat pijnen hier en daar, maar wie heeft dat niet als hij ouder wordt, ouder, nee, kijk, zie je wel, het wordt al minder, het neemt al af, kijk, ik durf me al weer te bewegen.

Hij trekt voorzichtig zijn knieën op. De kat wordt wakker, springt met een kleine zachte plof, bijna onhoorbaar getik van nageltjes over de tegelvloer, van het bed, miauwt kort en boos, rekt zich uit, springt door het raam naar buiten. Uiterst voorzichtig brengt de heer Manby zijn benen buiten het bed, tast naar zijn sloffen, staat langzaam op, gereed om zich ieder ogenblik weer terug te laten vallen. Het gaat goed. Hij doet een paar stappen, leunt even tegen de deurpost aan, sloft verder door de gang naar de badkamer. Maanlicht valt door het raampje naar binnen, maar niet voldoende. Hij knipt het licht aan, denkt: bij licht is alles minder erg maar het is niet waar. Licht maakt het vreselijker, gruwelijker, dat helle licht, koud en hard op glimmend wit en chroom, op spiegels en voorwerpen, agressief, gevaarlijk, beangstigend. Het maakt dat hij zich er veel duidelijker van bewust is waarom hij hier staat, midden in de nacht, niet zomaar, om even een glaasje water te drinken voor de dorst (de nacht is warm en klam), maar omdat er iets gebeurt, iets met hem, in hem, iets ontzettends dat hem verdomd dicht bij de dood brengt. Door het licht wordt dit alles veel duidelijker, veel werke-

lijker dan in het beschermende, verdoezelende maandonker. Ieder tegeltje, glanzend wit vierkantje met nog glanzender rand, het marmeren plaatje waarop het glas een paniekerig hard geluid maakt, de verchroomde kraan, de koude witte wastafel, het water zelf, dat betrekkelijk koel uit de kraan stroomt, alles, alles staat in direkt verband met dat verschikkelijke gebeuren binnen in hem, dat nu een beetje bedaard is maar elk ogenblik terug kan komen, staat in direkt verband met de dood. Om van de spiegel nog maar te zwijgen.

Hij drinkt met gulzige teugen maar ook weer niet teveel, want ook dat kan gevaarlijk zijn. Hij laat het water over zijn gloeiendhete polsen stromen. Het contact is zo plotseling en zo hard dat hij ervan schrikt. Dan houdt hij het washandje onder de kraan en bet zijn voorhoofd, zijn slapen, zijn hele gezicht. Het hart bonst nog, maar minder zwaar nu en minder onregelmatig. De benauwdheid is vrijwel verdwenen, evenals het hijgen. Wat water op zijn borst? Nee, het kan goed zijn, het kan ook radikaal verkeerd zijn, fataal zelfs, ik weet het niet. Ik weet niets. Ik zal nu toch eindelijk eens naar een dokter moeten, een specialist. Het zal er toch van moeten komen. Er bestaan medicijnen voor dergelijke gevallen, ik moet weten wat ik doen moet. Vanaf nu kan het terugkomen, op elk moment van de dag en van de nacht. Ik moet erop voorbereid zijn. Weten wat het is. Wat ik doen moet. Voorzichtiger leven. Niet meer roken, of drinken misschien, geen opwinding, maar wat kun je tegen een opwindende droom beginnen? Niets. Het wordt minder, steeds minder. Misschien is het niets. Toch. Hoewel...

De heer Manby droogt zich af en aarzelt wat hij doen zal. Hij geeuwt, maar durft niet meer te gaan slapen. De angst dat het terug zal komen in zijn slaap, weer dat wakkerworden. Afgrijselijk! Het licht is minder erg nu, het is vriendelijker, intiemer geworden, hij is eraan gewend ge-

raakt. Wat doen? In de zitkamer proberen wat te lezen, wachten tot het dag wordt? Als hij het licht uitknipt, merkt hij dat het iets minder donker geworden is. Hij besluit naar buiten te gaan.

Iemand zegt: 'Kom, we gaan naar de Pier'.

Ze staan voor Martin's. Het is nu vrijwel stil op straat. Het asfalt glimt nog van het vocht, of misschien ook is er net een vroege sproeiwagen langsgereden. Voor het eerst is er iets van koelte in de lucht, een vreemde, prikkelende, zuurzoete geur. De straatlantaarns branden nog, maar minder overtuigend. Neveldruppels liggen op de daken van de auto's, de ruiten zijn beslagen. De hemel is nog nachtblauw en vol sterren, maanlicht glinstert koel op het water van de haven dat, tussen de huizen door, net even zichtbaar is. Toch is het duidelijk dat ieder ogenblik het daglicht los kan barsten.

Eva geeuwt. Ze is ontzettend moe. Toch maar meegaan. Niet alleen achterblijven, niet alleen zijn, gezelschap om me heen als een beschermend pantser. Ze kruipen allemaal in de kleine auto van Danny. Ze zit half op iemands knie, weet niet of het Walter is of de Turk, tegen haar rechterschouder knelt de raamstijl. Contact met mensen, levende mensen, hoe dan ook. Niet met een uitgeleefde schulp waar niets meer in zit. Ze vraagt zich af hoe het zijn zou om met een van hen samen te wonen: met Walter bijvoorbeeld, de intellectuele Amerikaan, of Danny, de kleine donkere jongen die ze nauwelijks kent of wie ook maar. Het zou boeiend zijn tot op het moment waarop ze hen dóór zou krijgen en dat komt meestal ontzettend snel. Soms na een paar dagen of na één nacht. Eenmaal zelfs al na een half uur. Ze begrijpen er niets van, zijn oprecht verbaasd als je laat merken dat je er genoeg van hebt, begrij-

pen het nooit, proberen het rationeel te verklaren, wat hen er nog veel verder van af brengt. Nooit snappen ze iets van gevoelens, stemmingen, intuïtie, hebben altijd de verkeerde reacties, zijn grof en dom, hoe intelligent ook. Je kunt natuurlijk ook niets laten merken, uit medelijden of gewoon omdat je het toch wel jammer vindt, zonde eigenlijk, beter gewoon doorgaan, doen of er niets aan de hand is, zij merken het toch niet. Maar op den duur vreet het je op, tenslotte wreekt het zich, en des te erger. Toch, denkt ze plotseling, zou ik nooit een vriendin willen hebben. Ik kan niet met ze opschieten.

Het is al een klein beetje licht geworden als ze uitstappen. Het water is nog donker, vol kleine gelige glinstertjes, maar in het oosten begint de hemel bleker te worden, melkachtig wit met rode strepen. Daar begint ook de zee te kleuren. Voorwerpen nemen vorm aan, treden duidelijk uit het terugwijkende duister naar voren. Een stapel kisten, geparkeerde auto's, brede stenen trappen, aluminium terrasstoelen, gebouwen, hotels, ver weg op de achtergrond, in het nog donkere deel van de wereld, enkele schepen. De lichten van de hotels verbleken, brandende lampen krijgen dat volstrekt nutteloze over zich, de dingen nemen kleur aan. Het licht uit het oosten verspreidt zich razend snel over de hele oppervlakte van de hemel, tot in de donkerste uithoeken achter de bergen.

Binnen is dat eigenaardige kille mengsel van neonlicht en beginnend daglicht, afstotend, onvriendelijk. Kelners staan slaperig bij de bar. Aan de tafeltjes zitten wat doorgezakte vreemdelingen, geen bekenden. Ze gaan bij de souvenirsshop zitten, alle plaatsen bij de ramen zijn bezet. Koffie, denkt ze, maar de koffie helpt maar zeer kort.

'Je moet er een scheut anis in gooien', zegt Walter.

Hij slaat beschermend zijn arm om haar schouders. Dat hoeft nu ook weer niet. Op het ogenblik irriteert het haar. Een beschermende arm, medelijden, is wel het laatste waar

ze behoefte aan heeft. Aan wat dan wel? Wie zal het weten? Dat ze zijn arm niet wegduwt komt alleen maar omdat ze er te moe voor is en hij dan weer zou vragen 'waarom?' of 'wat heb je?' en ze daar weer antwoord op zou moeten geven, wat voor antwoord ook.

Ze vraagt: 'Walter, heb je een sigaret voor me?'

Hij biedt haar een Winston. Ze zegt:

'Nee, idioot, geen gewone. Weed natuurlijk'.

'Ben je gek', zegt hij. 'Niet hier. Ik heb er wel een paar voor je. Zal ze in je tasje stoppen. Niet hier oproken. Nooit in een café oproken of waar mensen zijn'.

Hij opent haar tasje dat tussen hen in staat, stopt er iets in. Aansteller, denkt ze. Maar daar is hij in elk geval wel goed voor. Zou niemand anders weten. Ze staat op voordat hij opnieuw zijn arm om haar schouders kan leggen.

'Wat ga je doen?'

'Een eindje lopen'.

'Goed idee, ja, ik ga mee'.

'Nee'.

'O. Ook goed'. Draait zich beledigd om.

Zelfs deze grote lange intellectuele Walter is een dom en mokkend klein kind. Bij de deur draait ze zich nog even om, ziet hen zitten. Walter, nog namokkend, rimpels in zijn voorhoofd, boven zijn bril, boos aan zijn sigaret trekkend. De Turk, slapend met zijn hoofd op zijn armen. Danny, met zijn hand op de linkerknie van het blonde meisje dat ook half slaapt, met haar hoofd op de schouder van Ramón, die zijn arm om haar heen heeft. Een idyllisch tafereeltje. Er zal herrie van komen, denkt ze. Hoewel Danny het altijd op zal moeten geven, Ramón heeft in alle opzichten het overwicht, ook al praat hij geen woord. Ik weet al hoe het gegaan is. Ze was van Danny, die haar in het begin van de avond wel ergens opgepikt zal hebben. Hij heeft haar meegenomen om haar trots aan de anderen te laten zien. Het zal niet de eerste klap zijn die hij krijgt.

Dom zijn ze, allemaal, stuk voor stuk. Behalve misschien Ramón die ze allemaal, hoewel hij geen woord zegt en geen woord begrijpt, dóór heeft. Wat ook een pose kan zijn om indruk te maken. Alles is pose, bij iedereen, of bijna. Ze loopt naar buiten.

Het is nu helemaal licht geworden. Zonlicht valt op de lange rij witte hotels en het cirkelvormige kasteel in de heuvels. Ze loopt langzaam naar het uiteinde van de pier. De camera volgt haar op een afstand. We zien haar staan, kleine, vrij dunne gestalte in tegenlicht, waardoor bijna doorschijnend, de lange broek met de enigszins belachelijke, wijd uitlopende pijpen, zeer lange schaduw. Beetje triest eigenlijk, beetje troosteloos, verlaten, weerloos. De zee is wit als melk en even ondoorschijnend. Hier en daar zijn de kleine violetgrijze vlekjes van terugkerende vissersboten, sommige met de lichten nog aan. Wat meer naar de horizon is de reusachtige, zeer donkere vlek van het vliegdekschip. De boot van Barcelona komt om de punt van de buitenpier heen varen. Eerst zijn alleen de masten en de pijp te zien, vervolgens het hele witte schip, de raampjes even blikkerend in het lage zonlicht.

Ze maakt haar tasje open, steekt een van de sigaretten op die Walter haar gegeven heeft. Hij heeft ze zelf gedraaid, met een puntje eraan. Ze inhaleert zeer diep en zeer lang.

De zonnestralen hebben nu de haven met de kleine vrachtschepen bereikt, de okerkleurige kathedraal, de oude stad met de lage, nog bijna zwarte palmenrij, de oude huizen en de torens. De bergen komen langzaam uit de nevels tevoorschijn. Hier is alle vocht verdwenen, opgezogen door de vroege zon. Zelfs de ijzeren railing van de nutteloos op de kade liggende loopplank, waar Eva haar hand op legt, is niet vochtig meer, alleen maar koel. Er is geen zuchtje wind. Niets beweegt. De nieuwe warmte is al merkbaar.

Langzaam loopt ze terug, langs het moderne café waar

ze allemaal nog zitten te zeuren en te praten, naar het begin van de pier. Ze houdt een taxi aan. 'Plaza Gomila', zegt ze. Ze vecht tegen de slaap, tegen een halve bewusteloosheid. De chauffeur probeert in moeizaam Engels een gesprek. Ze antwoordt niet. Ze stapt uit op het plein, dat nog stil is. Een vroege kelner loopt rond en slaat met een stofdoek over stoelen en tafels. Het kasteel, nu veel dichterbij, recht boven een brede laag donker groen en de daken van enkele grote ouderwetse villa's die tegen de helling op liggen, blaakt in de zon. Het heeft bijna de kleur van boterbloemen in vochtig, jong gras, een grasperk, een weiland, ergens, lage huizen met rode daken, een sterke, vochtige geur, kinderstemmen, ergens, geur, vaag heimwee, vaag verlangen naar iets nog vagers, van vroeger, ver weg. Ze schudt haar hoofd, loopt door de smalle straat, langs de gesloten bars en nachtclubs. De geslotenheid van een bar of dancing, 's morgens vroeg, is definitiever dan welke andere geslotenheid ook, denkt ze, hoewel ze toch elke avond weer opengaan. Haar auto staat, klein, rood en eenzaam, op het grote parkeerterrein, ingesloten tussen de hoge betonskeletten. Ze opent het portier en gaat achter het stuur zitten, maar voordat ze wegrijdt rookt ze nog een sigaret, op een na de laatste.

Er is altijd een moment, een seconde, twee of drie misschien, of veel korter, een fractie van een seconde maar, waarop alles stil schijnt te staan. Alles. Het is het absoluut ongrijpbare ogenblik tussen donker en licht. Het is nog donker. Het is nog niet licht. Maar het is niet meer het donker dat het een ogenblik geleden nog was. Alles staat stil. In afwachting.

Juist op dat moment stapt de heer Manby in zijn pyama naar buiten. Hij blijft op het stoepje staan, haalt diep

adem, geeuwt en rekt zich uit. Dan kijkt hij naar de lucht. De sterren verbleken. De maan staat laag en geeft nog maar weinig licht af. Het moment waarop alles stil schijnt te staan is alweer voorbij en alles gaat nu zeer snel, hoewel de stilte volledig is. De vogels slapen nog, de krekels zijn eindelijk ingeslapen. Alleen is er, heel ver weg op zee, het zachte regelmatige tjoeken van de vissersboten die naar de haven terugkeren. Als hij op het terras zou klimmen of naar het uitkijktorentje, zou hij de lichtjes van de boten kunnen zien, uiterst langzaam bewegend over de nog donkere zee.

De heer Manby loopt verder de tuin in. Planten en bloemen beginnen vage, onbestemde vormen en kleuren aan te nemen, worden langzamerhand herkenbaar. De sterren zijn nu helemaal verdwenen, de kleur van de hemel verandert iedere seconde. Over vijf of zes minuten zal het geheel licht zijn. Dan nog een klein half uur en de zon komt op. De heer Manby rekt zich opnieuw uit. Hij voelt zich weer bijna de oude. Dat wat er vannacht gebeurd is, is met het lichtworden alweer herinnering, een gevaarlijke herinnering nog, maar niet meer. Hij denkt terug aan de droom, de laatste. De eerste twee is hij vergeten. Het was een verrukkelijke droom, durft hij alweer te denken. Ik moet de handdoek nog in de wasmand gooien. Dan denkt hij aan wat eraan voorafgegaan is. Hij wil er niet aan denken, maar het is onmogelijk. Hij weet niet precies wat hij voelt, het is moeilijk te bepalen. Een vaag verdriet, of een vage woede, alles is te vaag. Later zal ik het misschien weten, denkt hij, als de herinnering verder ligt en duidelijker geworden is, of is alles dan nog valser dan nu? Eén ding is duidelijk: ze heeft het uitgelokt. Opzettelijk. Om een reden te hebben, woedend te kunnen worden en weg te lopen. Want ze is weg en ze zal niet terugkomen, deze keer niet.

Het vreemde is, dat hij zich niet eens verdrietig voelt.

Misschien komt dat later nog, maar niet nu. Nu is ze dood, tegelijk met alle gevoel in hem. Er is niets meer. Er is zelfs niets geweest. Wat er was, was niet meer dan een vergissing. Er is ook niets overgebleven, hoe zou het kunnen als er niets geweest is. Alles is weg, opgegaan in lucht. Heb nooit iets vast kunnen houden. Nu definitief alles afgelopen. Heb er nooit in willen geloven. Vijftig is een soort mijlpaal. Je krijgt het idee dat je oud wordt, dat er niets nieuws meer gebeuren kan. Maar zestig is een leeftijd die eenvoudig buiten je voorstellings- en bevattingsvermogen ligt. En als je het bent wil je er niet in geloven. Nu weet ik het. Er is niets gebeurd en alle kans dat er nog ooit iets nieuws gebeuren zal is nu zekerder dan ooit uitgesloten. Nog een paar jaar, dan echt oud en hulpbehoevend. Alles afgelopen. Alleen. En toch niet willen geloven. Onmogelijk het te geloven.

Het is nu geheel licht geworden. De vogels en de krekels zijn tot leven gekomen, de schapen in de heuvels rinkelen met hun bellen, hanen kraaien, honden blaffen, al die geluiden die de stilte nog verschrikkelijker maken. Toch is dit precies wat ik gewild heb, denkt de heer Manby. Langzaam mijn geld opteren, nietsdoen, rusten, genieten van een mooi en zonnig klimaat, de stilte. Zinloos einde van een zinloos bestaan. Met Eva was het nog uit te houden. Zonder Eva, wel, we zullen moeten zien, denkt hij. Denkt hij, maar hij weet op hetzelfde ogenblik dat zelfs zijn gedachten leugens zijn. Er is meer. Ergens heel diep in hem, onder de oppervlakte van zijn gedachten nog, is iets aan de gang en hij weet niet wat het is. Het is er altijd geweest, zonder dat hij het wist, maar nu manifesteert het zich duidelijker dan ooit. Kan alleen niet aan de oppervlakte komen, niet door die dikke laag van oppervlakkige, zinloze gedachten heendringen. Hij kan alleen maar voelen dat het er zijn moet. Zoals hij ook voelt dat er iets veranderd is sinds de vorige dag. Een radikale, ingrijpende verandering,

veel belangrijker dan Eva's vertrek of dat wat er vannacht gebeurd is. Het heeft iets te maken met dat ongrijpbare gebeuren diep in hem, dat is alles wat hij ervan weet. En ook, dat vanaf nu alles zeer snel zal gaan, angstaanjagend snel.

Godallemachtig, denkt hij, laat me niet doodgaan. Ik zal het nooit meer doen, maar laat me niet doodgaan.

Hij strijkt met zijn hand over zijn haar. Hij moest iets doen, iets belangrijks, maar wat? Wat in godsnaam? Plotseling herinnert hij zich zijn besluit van de afgelopen nacht. De nis. Hij is bijna weer vrolijk. Het zal hem iets te doen geven, dat heeft hij nodig. Alles verandert erdoor. Hij loopt snel naar binnen om zich aan te kleden. Even later komt hij weer buiten met een meetlat, een papiertje en een potlood. Zorgvuldig neemt hij de maten van de nis op. Berekent hoeveel stenen, hoeveel cement, hoeveel zand. Portland, dat is de beste, denkt hij, heb ik altijd gehoord. Hij stopt het papiertje in zijn broekzak en loopt naar de garage.

Morgen

Ze moet stoppen voor een touringcar, die toeristen inlaadt voor een hotel. Middelbare en oude, weerzinwekkend lelijke mensen, potsierlijk uitgedost met korte, te wijde broeken, veelkleurige hemden, gebloemde jurken, bespottelijke petten en hoeden op het hoofd, de papieren tasjes met lunchpakketten in de hand. Er komt geen eind aan. Hoeveel gaan er eigenlijk in zo'n bus? De gids, ongetwijfeld een Zweedse, is een tamelijk mooi, efficiënt meisje, van het type dat ook kleuterleidster zou kunnen zijn en met de kleuters het bos in gaat zonder er ooit een kwijt te raken. Gids of kleuterleidster, eigenlijk is er weinig verschil, denkt Eva. Toeristen zijn een soort reuzenkleuters. Ik zou geen kleuterleidster kunnen zijn, dus ook geen gids. Het zou anders een acceptabel beroep zijn als ik hier bleef, zonder Georgie en zijn geld. Tamelijk vrijblijvend, betrekkelijk veel geld, vermoeiend, dat wel. Het zou mogelijk moeten zijn, het seizoen is pas begonnen. Veel anders is er niet. Eens ergens informeren. Als ik hier wil blijven, wat nog de vraag is. Als ik wist wat ik werkelijk wilde zou ik al een heel eind verder zijn.

Ze kan passeren, rijdt snel verder door de smalle straat tot ze op de brede, bochtige weg komt. Twee jongens staan te liften. Ze schudt haar hoofd, rijdt door, langs de grote hotels, de betonskeletten van nieuwe flatgebouwen, hier en daar een oude villa, half schuil achter een vracht van paarse bougainvillea. De zon is al warm. Bij de bushaltes staan groepjes mensen met badtassen en opgerolde handdoeken. De zee, nu en dan zichtbaar tussen de hotels door,

is donkerblauw, de rotsen zijn roodachtig bruin, de villa's wit, precies als op de prentbriefkaarten. Hier is tenminste geen bedrog. Ze vraagt zich af hoe ze op het idee gekomen is om hierheen te gaan. Ze is niet op het idee gekomen. Geen ogenblik heeft ze bewust gedacht: kom, laat ik eens naar het strand gaan. Ze heeft zich laten leiden door een volkomen gedachtenloze impuls, zoals zo dikwijls. Ze heeft het stuur naar links gedraaid. Ze had het ook naar rechts kunnen draaien. Misschien toch, onbewust, de tegenzin. Rechts is naar huis, hoewel ook in die richting nog vele afwijkingen mogelijk zijn. Wát huis, huis is huis niet meer -

Dat staat in elk geval vast. Dat heeft niets te maken met het feit dat ze het stuur naar links gedraaid heeft in plaats van naar rechts. Het is een besluit dat al eerder genomen was. Op welk moment precies, weet ze niet meer. Want ook dat is uiteindelijk onbewust, in een impuls, gebeurd. Zodat het ook eigenlijk geen besluit genoemd kan worden. Het moet geweest zijn op een van die halfbewuste, half-slapende momenten in een van de bars, toen alles wazig was, of eerder al, op het moment toen ze van huis reed, hoewel ze al eens meer midden in de nacht van huis gereden is zonder dat dit verdergaande consequenties had. Of nog eerder toen, alweer onbewust, in een impuls, het besluit bij haar op kwam met Georgie naar bed te gaan. Of nog veel eerder. Of veel later pas, toen ze in het morgenlicht op de pier stond. Het is niet meer na te gaan. Het is ook niet belangrijk. Het belangrijkste is, dat het er is: de zekerheid niet meer naar Georgie terug te gaan. Eindelijk, het werd tijd.

Ze is buitengewoon helder. Alle sporen van slaap en moeheid zijn verdwenen. Raar dat weed en hasch en zo telkens weer een andere uitwerking hebben. Nu niet dat griezelige gevoel, alles iets later te zien dan ze het in werkelijkheid ziet. Integendeel, het lijkt of ze alles eerder ziet dan het er is, fracties van seconden eerder. Haarscherp is

alles, lijnen, vormen, kleuren, en kei- en keihard. Precies zoals het zijn moet, geen vervagingen, geen verdoezelingen, razend scherp afgetekend, die scooter voor haar, zilvergroen, maar als met tekenpenlijnen afgescheiden van de grijze weg, de figuren erop, jongen en meisje, oranje hoofddoek, groene broek, rode badhanddoek opgerold in de hand, wat een kleuren, wat een kleuren, transistor aan zwart leren riempje, het nummer, PM 57308, de lichtblauwe rook van de uitlaat, alles als uit papier geknipt en op de weg geplakt. Ze wijkt scherp uit, bijna was ze er pal bovenop gereden. Misschien ziet ze toch alles niet zo snel als ze denkt.

Het liefst zou ze alsmaar door willen rijden, honderden, duizenden kilometers, zonder stoppen. Maar dit is een eiland. De kust is niet meer dan driehonderd kilometer lang. Dan heeft ze precies in een kringetje rondgereden en is weer op het punt van uitgang aanbeland. Ze kan natuurlijk opnieuw beginnen, weer dezelfde ronde, of desnoods in omgekeerde richting, maar ze zal altijd weer op het punt uitkomen vanwaar ze vertrokken is. En dat is het nu juist wat ze niet wil. Dat is de ellende van een eiland. Je komt er niet uit, er is geen enkele manier om eraan te ontsnappen. Niet op deze manier tenminste. Of je moet de grote radikale sprong wagen, met een geweldige aanloop, een ontzagwekkend élan, in één ruk. En dan maar hopen dat je de overkant haalt en niet halverwege in zee plonst. De zee is een onneembare, onbeklimbare muur, aan alle kanten om haar heen, een muur die maar één spleet van witblauw licht overlaat. Een spleet die, als ze niet oppast, hoe langer hoe kleiner zal worden en tenslotte geheel zal verdwijnen. Dan is alles donker en is er niets meer aan te doen. Zelfs geen lantaarntje.

Ze slaat linksaf een zijweg in. Halfafgebouwde bungalows, kleine witte villa's, alweer betonskeletten, kleine, pas geplante palmen, de takken zielig vastgebonden, een ba-

nanenboom, stoffige bloemen. De zee. Ze draait de parkeerplaats op, stopt, zoekt naar haar handdoek, badpak, zonnebril, een boek, kleingeld voor de autowaker.

De heer Manby voelt in zijn broekzakken. Hij heeft geen sigaretten meer. Misschien zou het aanbeveling verdienen om, gezien het gebeurde van de afgelopen nacht, althans voorlopig het roken eraan te geven, mijnheer Manby. Maar wat is er uiteindelijk gebeurd? Een hartklopping. Iedereen heeft wel eens een hartklopping. Kwestie van zenuwen misschien. Zoiets als dat van de avond tevoren, dat gaat een mens niet in zijn koude kleren zitten, dat pakt je aan. De reactie komt meestal later pas. Natuurlijk, het kan nooit kwaad om toch eens een dokter te raadplegen. Zo'n man weet precies of er iets mis is of niet. Zegt ook precies wat je doen of laten moet. Maar om nu al zijn hele levenswijze te gaan veranderen, op te houden met roken en drinken en met de hemel weet wat meer, een voorzichtig plantenleven gaan leiden als een oude, uitgebluste grijsaard, neen, heer Manby, dat lijkt me overdreven en overbodig.

Hij stapt uit zijn wagen die hij op het dorpsplein geparkeerd heeft, op een plekje waar straks, weet hij, als de zon wat gedraaid is, enige schaduw zal komen. Het is nog prettig warm. Een nieuwe dag begint, vol andere, nieuwe mogelijkheden, de zwarte gedachten van de nacht verdwijnen, lossen op in de zon. Hij voelt zich een nieuw mens, vol van een energie zoals hij in jaren niet gekend heeft. Bijna als op de dag toen hij Eva ontmoette. Of met haar op het eiland arriveerde. Of zijn eerste geld verdiende. Iets dergelijks, ja. Hij denkt: het lijkt waarachtig wel of ik blij ben dat ze weg is.

Opgewekt stapt hij naar de Estanco. Een gelukkige

morgen: het meisje bedient hem. Hij vraagt twee pakjes sigaretten, betaalt opzettelijk met een biljet van honderd, opdat het een beetje langer duren zal. Het is een lief meisje. Een buitengewoon lief meisje. Ze zal misschien een jaar of zestien zijn, ouder zeker niet. Mooi, lief gezichtje, onschuldig met toch iets ondeugends erin, donkere, bijna zwarte haren, donkerbruine ogen met zo'n warme blik erin, waar je helemaal beroerd van wordt, onvoorstelbaar slank lijfje. Ze is altijd zo lief voor hem, begroet hem altijd even hartelijk en enthousiast, alsof ze oprecht blij is hem weer te zien. Misschien is ze dat ook wel. En dan die manier waarop ze naar hem lacht met die witte tanden en die verdomde ogen van haar. Die blik gaat helemaal tot in je binnenste, je wordt er warm van, er draait iets in je om, verschrikkelijk. Als hij niet beter wist zou hij zeggen dat ze verliefd op hem was. Een onmiskenbaar verliefde blik. Je hoort dat weleens, zo'n heel jong meisje dat een stille liefde opvat voor een oudere man, het zou de eerste keer niet zijn. Hij knipoogt naar haar, ze lacht terug, stralend, terwijl ze hem het wisselgeld geeft. Het lijkt waarachtig wel of haar vingers (wat een verrukkelijke koele vingertoppen) langer in zijn hand blijven rusten dan nodig is. Zou ze dat opzettelijk doen, er iets meer bedoelen? Die vingers, zo slank en zo verrukkelijk jong. Als ik haar eens... god nee, zulke dingen kunnen nu eenmaal niet in dit land, in een dorp vooral.

Hij draait zich om, loopt naar buiten, waar het licht al fel en warm is. Alles is plotseling in elkaar gezakt. Hij ziet de oude Deen voor zich, hoe heette hij ook, Ølesen of Sørensen of zoiets, met zijn slimme oogjes en gerimpelde, maar altijd blozende en glimmende appelwangetjes. Een paar maanden geleden is hij gestorven. Oppassen dat je niet net zo'n oude idioot wordt. Het is allemaal verbeelding. Dat meisje lacht tegen iedereen, kijkt iedereen zo aan. Zo kijken ze nu eenmaal, de meisjes hier. Als ze ver-

liefd is, is het op de een of andere jongen uit het dorp, van haar eigen leeftijd. Sørensen of Ølesen kwam ook altijd met dergelijke verhalen aan. Die had een jong meisje in de bus dat altijd zo lief naar hem keek. Man, ze is vast verliefd op me, ik zweer het je. Ik zin op een mogelijkheid om haar te versieren. Je zult zien dat het me lukt. En dan keek hij zo slim met die glimmende oogjes van hem. Ouwe idioot, was jaloers omdat ik een jonge vrouw had en hij met die dikke ouwe zeur van hem zat opgescheept. Een meisje verliefd op hem, met zijn rimpelige wangetjes en zijn verhalen over de nieuwe zetpillen die hij nu weer geprobeerd had. Nu begin ik zelf zo te doen. Teken van ouderdom. Hoewel, er is verschil, we mogen niet overdrijven. Ølesen was veel ouder en zag er weerzinwekkend uit. Ik mag er waarachtig nog zijn, al zeg ik het zelf. Kom, niet zeuren. Ontbijten.

Koffie is slecht voor het hart, denkt hij, een ogenblik in paniek, terwijl hij op het kleine terras in de morgenzon zit. Maar ze hebben in het dorp nu eenmaal geen thee. Ze serveren ook geen gebakken eieren met spek. Dat zijn de dingen die je je moet ontwennen als je in den vreemde gaat wonen. Hij sopt zijn ensaimada in de bittere koffie, eet met trage happen, morst poedersuiker over zijn broek, drinkt de koffie, steekt een sigaret op. Alles gaat goed.

Het dorp is tot leven gekomen. De bus staat op het punt te vertrekken, vol vrouwen met boodschappenmanden, mannen met kleine bruine actentassen of een pak, gewikkeld in een bruin geruite lap, enkele arbeiders. Geen schoolmeisjes nu, de vakanties zijn al begonnen. Bromfietsen knetteren door de straat, een lang spoor van lichtblauwe rook achter zich, die traag ten hemel stijgt. De pastoor loopt voorbij, gevolgd door drie oude vrouwen in het zwart, de zwart kanten mantilla's nog op het hoofd. De kwezels van het dorp, denkt de heer Manby. Precies reuzenkakkerlakken. Kakkerlakken, de meest weerzinwekken-

de insecten die er bestaan. Het huis zat er vol mee op de dag toen we aankwamen. Eva gilde, holde de tuin in. Misschien was het een voorteken. Ongure, ongunstige zwarte beesten, kropen onvoorstelbaar snel over de vloeren, verdwenen onder bedden en kasten, verschenen plotseling op een deken, in een aarden pan, tussen boeken, kraakten luguber als je er op trapte. Onzichtbaar verdelgd door efficiënt poeder, niet meer teruggekomen, behalve zo nu en dan eens eentje, maar toch. Hij strijkt over zijn voorhoofd. Voelt een beginnende hoofdpijn. Aspirientje nemen? Nee, misschien slecht voor het hart, beter afwachten of het erger wordt. Niet aan denken. Ontspannen. Hij slaat zijn benen over elkaar, kijkt naar zijn stoffige schoenen, denkt opeens zonder reden aan iets, lang geleden. Precies zo zittend op de rand van een bed in een zolderkamer, veertig jaar geleden misschien, keek net zo naar mijn broekspijpen, bemodderde schoenen, zelfde benen, precies dezelfde benen, eenenzestig jaar, onmogelijk erin te geloven, je ziet jezelf nog als vroeger, onveranderd, kunt niet geloven dat anderen je anders zien, als een oude man, nu zonder Eva, alles gaat heel snel nu, zal mijn leven in moeten zien te richten zonder Eva, en toch beter misschien. Vrij. Een druk is verdwenen. Geen angst meer, tenminste niet voor haar. Andere angsten misschien, maar dat zien we wel. Hoe met eten? Doña Catalina zal niet willen blijven. Vrouwen hier werken niet bij man alleen, onzedelijk, wordt over gepraat. Kan niet zelf mijn potje koken, kan het wel als het moet, maar geen zin. Beter iedere dag naar de stad rijden, nu eens in het ene, dan weer in het andere restaurant eten. Opwindend, op de een of andere manier, hoewel het op den duur ook wel zal vervelen. Is toch beter. Kom ik er eens uit, zie nog eens wat, leer misschien nieuwe mensen kennen. Een ander leven, iets nieuws, toch nog, hoewel. Nu liever naar huis. Moe. Slaap. Hoofdpijn. Maar kwam hier om iets te doen. Toch niet alleen om sigaretten

te kopen en te ontbijten. Wat was het toch ook weer. Iets belangrijks.

Hij strijkt met zijn hand over zijn haren, weet het plotseling weer. De nis. De metselaar, hoe kon ik het vergeten. Hij kijkt op zijn horloge. Half negen. Ik zal op moeten schieten anders is hij al weg. Hij zal het wel willen doen, heeft vroeger zoveel karweitjes aan het huis gedaan.

De heer Manby rekent af en staat op.

Hij herkent het huis van de metselaar bijna niet meer. Het kleine huisje van vroeger is tweemaal zo groot geworden. Er is een verdieping op gebouwd, een nieuwe deur en nieuwe ramen zijn er in gezet, ernaast is een garage opgetrokken, op het dak prijkt een televisie-antenne. De nieuwe welvaart van het eiland, denkt de heer Manby. De man doet zelf open voordat hij aangeklopt heeft. Hij is gehaast, staat op het punt in de rode Dauphine te stappen die al voor de garage staat, maar de aangeboren hartelijkheid van de eilanders dwingt hem tot een brede glimlach van herkenning, een warme geestdrift en hartelijke belangstelling. Hij slaat de heer Manby op de schouder, drukt hem warm de hand: '¡Holà, señor! ¿Qué tal?'

De heer Manby heeft het papiertje met de tekening en de maten al tevoorschijn gehaald. De man klakt met zijn tong en schudt bedrukt zijn hoofd: 'Viele Arbeit. Hotels. Hotels. Appartaments. Villas. Hotels. Viel Hotels. Nicht Zeit. No Time. Lo siento'. Hij kijkt op zijn horloge, maakt een vluchtig gebaar dat van alles betekenen kan en stapt in zijn auto.

De heer Manby blijft nog even staan, verslagen. Hij strijkt tweemaal met zijn rechterhand over zijn haren, vervolgens over zijn voorhoofd. De hoofdpijn bonst vaag ergens boven zijn linkeroog. Ik had het kunnen weten, denkt hij. Niemand heeft meer tijd. Alles is anders geworden. Er is geen tweede metselaar in het dorp. In de stad zal het niet anders zijn. Na maanden wachten misschien. Nie-

mand heeft tijd voor een gril. Alles is belangrijker dan ik en dat wat ik wil. Maar de nis. Hij moet weg. De nis overheerst alles. Zolang de nis er nog is, is er niets veranderd, hoewel het de vraag is wat er veranderen zou als hij er niet meer is. Een herinnering is weg, een ergerlijke, beschamende herinnering, dat is alles.

Hij voelt zich als vroeger, toen hij klein was en soms, een enkele keer, zijn zin niet kreeg. Ook al was het nog zo onbelangrijk, juist dan groeide een verbazingwekkende, allesverzettende koppigheid in hem. Tot elke prijs. De nis. Godbetert, desnoods doe ik het zelf. Het is niet moeilijk. Ik weet precies hoe het moet. Koop het materiaal. Bij de ingang van het dorp, ik rijd er iedere dag langs. Groot roze huis met erf ervoor, hij ziet het voor zich, paar amandelbomen, stapels bakstenen en natuurstenen, bergen zand, zakken cement.

Met grote stappen loopt hij naar zijn auto, alsof het geen minuut uitstel meer kan leiden.

Het strand is nog niet zo erg vol. Ze heeft zojuist gezwommen en strekt zich nu op haar handdoek uit. De zon brandt lekker op rug en benen. Ze sluit haar ogen terwijl haar vingers met het zand spelen. Vaag dringen geluiden tot haar door, muziek van een transistor, geroep van kinderen, achter haar het bruisen van de zee, oranjerood licht tussen haar oogharen, een witte vogel vliegt er dwars doorheen, een zacht wiegen, ze is op een kleine witte boot, wiegen, zacht wiegen, glinsteren van zon op water, stemmen, nee, Walter, niet meer drinken, ze schuift het glas weg, ijs tinkelt tegen de wanden, zacht wiegen, is het de barkruk die onder haar schommelt, nee de hele bar wiegt, de rijen flessen bewegen, o, dat heb ik niet bedoeld, maar je moet toch, wind, witte figuren in de wind, een plotselinge schok,

ze ziet het hete zand, lage rotsen met stoffige pijnbomen, een parasol, een paar bruine, behaarde mannenbenen die voor haar langs lopen, heb ik geslapen? Of heb ik bijna geslapen, slapen, wat dacht ik ook weer, weggaan, helemaal weggaan, niet alleen van George, maar weg van het eiland, doet er niet toe waarheen, desnoods teruggaan naar Engeland, iets anders beginnen, misschien even zinloos, maar anders, weg, weg, weg, opnieuw de boot, kleine witte zeilboot, wie aan het roer, kan zijn gezicht niet zien, brede donkerbruine rug, witte pet op, misschien is het Ramón, zit in witte stoel op tuinpad, watersproeier draait in grasgazon, zacht golvend grasgazon met klein modern landhuis, oranje markiezen tegen de zon, o please, zet die muziek af, please, I'm celebrating, you know, I'm celebrating that Georgie left me six years ago, have a drink, Charlie, please, have a drink, o nee... Iemand raakt haar schouder aan.

'Holà guapa'.

Twee Spaanse jongens, brutale bruine lichamen, staan bij haar, lachen zelfverzekerd met witte veroveraarstanden.

'Lazer op', zegt ze.

Ze spreiden hun handdoeken uit op nog geen halve meter afstand van haar, gaan op hun zij liggen, het hoofd op de ellebogen gesteund, laten een transistor spelen, harde schorre muziek, kijken naar haar gezicht, haar benen, haar hele lijf, vreten haar op, maken commentaar in een taal die ze nog steeds niet verstaat.

Ze schudt woedend haar hoofd, staat op, pakt haar handdoek en loopt naar de cabines. Ze kleedt zich razend snel aan, alsof ze ergens voor vluchten moet. Ze denkt: vandaag nog. Biljet kopen. Nu direkt, zodra ik in de stad ben. Londen, Parijs, Brussel, waar ook naar toe. Het eerste vliegtuig dat vertrekt. Maar ik moet hem iets zeggen. Niet zomaar weggaan. Hij zal het niet begrijpen. Uitleggen zal geen zin hebben. Gewoon zeggen dat ik wegga. Als ik het biljet al heb. Kan niet meer terug dan. Weggaan. Nie-

mand meer zien, hier. Niemand. Niemand is belangrijk voor me. Ergens anders beginnen, doet er niet toe wat. Gewoon mijn eigen leven leiden. Afwachten wat komt. Misschien komt er niets. Geeft niet. Als ik mezelf maar ben.

Ze gaat niet onmiddellijk naar buiten als ze zich aangekleed heeft. De plotselinge haast schijnt verdwenen. Ze leunt met haar hoofd tegen het ruwe, splinterige hout van de cabine. Het hout ruikt lekker, doet haar ergens aan denken, ze weet niet wat. Ze opent haar tasje en haalt er de laatste van de drie sigaretten uit die ze van Walter gekregen heeft. Ze rookt, nog altijd tegen de wand van het badhokje geleund. Door de smalle spleten van het hout ziet ze het verblindend felle licht. Soms loopt een schaduw langs. Geuren van zee, mensen, zonnebrandolie. Als ik maar niet zo mateloos moe was, denkt ze.

Ze opent eindelijk de deur. Terwijl ze naar de auto loopt laat ze het peukje vallen en trapt het uit in het zand.

De heer Manby heeft de zware papieren zakken cement en zand zelf uit de auto gesleept. Ook de stenen, het zijn er niet eens zo erg veel, liggen naast de nis opgestapeld. Nu zit hij op een oude keukenstoel onder de pergola en hijgt. Even is de paniek teruggekomen. Het hart bonst. Inspanning gevaarlijk. Maar het is het normale bonzen na een normale krachtsinspanning, zonder de afschuwelijke bijverschijnselen van de afgelopen nacht. Er is niets aan de hand. Even rustig blijven zitten. Op adem komen. Niet te lang. Klaar zijn voordat Doña Catalina komt. Wil niet dat ze me bezig ziet. Beschamend, om de een of andere reden. Hij grijpt naar zijn sigaretten, trekt zijn hand weer terug. Beter toch maar niet roken. Met zijn andere hand trekt hij zijn zakdoek uit zijn broekzak en wist het zweet van zijn voorhoofd. Even was hij de hoofdpijn vergeten, nu is het

er weer, nog altijd vaag. Het is warm. De schaduw van de pergola is niet volledig. Zonlicht valt in grote plekken tussen de wingerdbladeren door. Hij kijkt omhoog. De druiven zijn bijna rijp maar zullen ook als andere jaren weer verrotten. De moeite van de ladder hierheen slepen, plukken, hem telkens weer verplaatsen. Ze zijn trouwens slecht omdat ze niet verzorgd worden. Vogels pikken eraan, mieren vreten ervan, de luis tiert welig, ze verrotten en verschrompelen voor ze eetbaar zijn. Net als mensen, denkt de heer Manby. Ik bedoel...

Hij staat op, pijnlijk, met stramme rug, voorzichtig, en gaat een emmer water putten. Dan giet hij cement en zand in de houten bak, in de juiste hoeveelheden, precies zoals de man het voor hem opgeschreven heeft. Water erbij, roeren. Als iemand hem zag. Hij was vijf, zes jaar. Het had geregend. Knoeien met modder en zand. Cement maken. Hoopje zand. Water uit een plas erbij lepelen. Beetje aarde. Geuren van natte aarde, een rottend blad. Roeren met een stokje. De zon. Als het droog werd, viel het uit elkaar.

De cement is gereed. De heer Manby bromt tevreden. Het ziet er keurig uit, niet te dun, lekker smeuïg. Hij loopt naar de nis met een baksteen in zijn hand. De ruimte tussen de bloembak, die iets inspringt, en de randen van de nis is ruim voldoende voor de breedte van de steen, precies zoals hij het berekend had. Hij breekt wat naar buiten groeiende geraniumtakken af, laat de rest met de rode en roze bloemen staan. De plant zal een langzame dood sterven, denkt hij, uiterst langzaam. Geen lucht meer. Maar geraniums zijn sterk. Hij zal misschien nog dagen blijven leven in de donkere, luchtloze ruimte. Het spijt me, overplanten kost teveel tijd. Er zijn geraniums genoeg in de tuin. Jammer ook van de tegels, maar er is niets aan te doen. Wat moet dat moet.

Met zijn hand veegt hij de grond een beetje schoon,

pakt de troffel en gooit een kwak cement neer. Hij neemt de baksteen op en drukt hem in de cement die naar alle kanten uitloopt. Heerlijk is de geur van cement. Hij wacht even, haalt diep adem. De eerste steen is gelegd. Een belangrijk moment. Even een sigaret opsteken, nu mag het wel. Hij rookt, op zijn hurken gezeten, de tweede steen al in zijn hand. Hij betast de steen. Mooi is zo'n steen eigenlijk. Het is niet zomaar een steen, het heeft een ingewikkelde structuur. Een buitenhuid met een patroon van ribbels en een binnenwerk met zes vierkante gaten, of raten eigenlijk, goedbeschouwd, een heel skelet is het, wat daar binnen zit. Je begrijpt niet dat zo'n steen nog zo goedkoop is. En waarom maken ze ze zo, met die ribbels en gaten? Omdat het beter houdt misschien. Maar vroeger waren de bakstenen glad en massief en al die oude huizen staan er nog.

Een snerpende pijn dringt in zijn knieën. Het zware pijnlijke bonzen in zijn hoofd neemt toe, trekt de huid van zijn voorhoofd samen. Hij gooit zijn sigaret in de struiken en wist opnieuw het zweet van zijn gezicht. Hij kijkt naar de thermometer die op de stenen, namaak-Romeinse zuil hangt: bijna dertig graden en nog zo vroeg in de morgen. Hij legt de steen neer en trekt zijn hemd uit. Zijn bovenlijf is bruin en nog stevig, de huid glad, het ziet er niet echt oud uit, behalve het plukje witte haren dat op zijn borst groeit. Alleen zijn gezicht is oud. En alles wat onder de huid zit. Het omhulsel is beter dan de rest. Hij bukt zich en legt de tweede steen, de derde, tot het hele rijtje van nisrand tot nisrand vol is. Dan begint hij aan de tweede rij.

Als ook de tweede en de derde rij klaar zijn bekijkt hij zijn werk. Mooi recht is het niet geworden. Hij had een touwtje moeten spannen, of een lange lat gebruiken. Het is niet belangrijk, waarom moet het mooi zijn. Als het klaar is gaat er een dikke laag cement over en dan wordt het witgekalkt, net als de rest van de muur. Niets meer van te zien. Alleen boven, daar zal het moeilijk worden. Hij kijkt

bezorgd naar de rondboog. Hoe krijgt hij de buitenste stenen rond afgesneden? Rond is niet nodig, bedenkt hij. Gewoon recht afhakken en de openingen opvullen met cement. Niets aan de hand.

Hij metselt verder. Het stenen muurtje is al gelijk gekomen met de bovenrand van de bloembak. Het gaat snel. Elf uur. Nog geen uur is hij bezig. Doña Catalina komt pas om twee. Er is bijna geen geluid, behalve de geluiden die hij zelf maakt: het metalen tikken van de troffel op de steen, het schrapen over de bodem van de houten bak, die al weer bijna leeg is. Wat zuiniger zijn met de cement, die aan alle kanten als een dikke grijze brij tussen de stenen uitloopt. Hij vult een nieuwe zak in de bak, giet water bij, roert. Plotseling hoort hij de auto. Hij houdt even op. Het is niet mogelijk. De wagen rijdt over het grint, onzichtbaar door de dichte struiken, stopt bij de garage, het portier klapt dicht. Ze is teruggekomen. Het kan niet. Ik was er zeker van dat ze niet terug zou komen. Ik had me er al helemaal mee verzoend, het leven al bepaald dat ik zou gaan leiden, ik was al zonder haar, volledig, ik wil het niet, het kan niet.

'Hello, Georgie'.

Hij krimpt ineen, alsof hij op iets betrapt wordt. Onmogelijk, zijn werk te verbergen. Haar stem klinkt onnatuurlijk vrolijk, hoewel een beetje hees, alsof ze teveel gedronken en gerookt heeft.

'Maar Georgie! Wat ben je nu aan het doen? Ben je gek geworden? Jezus dat is toch geen werk voor jou. Je bent helemaal smerig, je broek zit vol met cement, waarom heb je geen oude broek aangetrokken, nee, Georgie, Georgie! Je ziet eruit!'

Ze begint te lachen met hoge, gierende, spottende uithalen. Ze kan niet meer ophouden. Hij kijkt niet op, heeft haar zelfs nog niet gezien. Hij neemt een steen, werkt onverstoorbaar verder, dat is het beste, haar negeren, het is

eenvoudig niet waar, ze is er niet. Haar gelach ergert hem alleen maar, stoort hem niet. Opeens houdt het op, even plotseling als het begonnen is.

'Maar Georgie wat zonde toch eigenlijk van die nis. Waarom doe je dat nou? Ik weet wel dat je hem lelijk vindt, maar het was toch ergens wel een geinig ding. Jammer alleen dat het fonteintje het niet deed. Je hebt het nooit willen laten maken. Dat is toch maar een klein werkje voor een loodgieter. Een fonteintje dat spuit, en een lampje erachter, echt iets voor een deftig huis. Ik vind het zonde, weet je, en die mooie tegels. We hebben toch plezier met dat ding gehad, weet je nog, Georgie?'

Hij draait zich om naar de bak, voegt nog wat zand bij de cement die niet dik genoeg geworden is deze keer. Roert, roert, roert met de houten lepel, dat de spetters in het rond vliegen.

'Georgie! Kijk een beetje uit, mijn goeie goed! Je hebt bijna een spet op mijn broek gemaakt. Georgie, wat heb je! Wat heb je? Waarom zeg je niets? Ben je boos? Wat heb ik je gedaan, Georgie, zeg het dan. Zal ik het goedmaken? Maar eerst zeggen wat het is. Toe dan, Georgie, zeg dan wat. Georgie? O wat zie je er grappig uit met al die vlekken op je broek en je handen, zelfs in je haar zit het, wat zie je er immens grappig uit, je lijkt wel een echte metselaar, alleen morsen die niet zoveel'.

Ze begint opnieuw te lachen. Hij roert en roert maar door, volkomen overbodig nu, zonder op te kijken, ziet alleen de wijd uitlopende pijpen van haar gebloemde broek en haar sandalen, de nagels van haar tenen, waar de lak half afgebladderd is. Er kleven korreltjes zand aan haar tenen. Opeens verdwijnen haar benen, haar stem klinkt uit een andere richting.

'Georgie, weet je nog dat ik standbeeldje speelde. Weet je dat nog, Georgie, toen we hier pas aankwamen?'

Hij draait zich om, kijkt. Ze is op de bloembak, in de

schelp van het fonteintje geklommen. Daar staat ze nu, met haar rug tegen de loden waterleidingbuis aangeleund, in bevallige houding, een sigaret tussen haar vingers, en ze lacht, ze lacht, zonder ophouden, alleen haar gezicht lacht niet, haar mond, half open, en al dat geluid komt uit die mond, dat klaterende geluid, maar haar mond lacht niet, haar mond is als een mond die schreeuwt. Hij schudt zijn hoofd. Hij zou iets willen zeggen, haar waarschuwen, is bang dat ze zijn muurtje stukmaakt, de cement is nog vers, maar nee, niets zeggen, niet meer kijken ook, doen alsof ze er niet is, ze is er niet, ze is dood, ze bestaat niet meer, god als dat lachen maar ophield. Bezeten werkt hij door, zijn blik omlaag gericht of met afgewend hoofd, zwijgend. Hap cement uit de bak, steen pakken, steen besmeren, steen indrukken, troffel afslaan, hap cement uit bak, steen pakken, steen besmeren, steen indrukken, troffel afslaan, cement, steen, troffel, het gaat razend snel, automatisch, als een machine, cement, steen, cement, steen, het lachen is nu ook opgehouden, alleen het geluid van de troffel op de steen is er nog, en een vogel in de verte, en de zeebries die opgestoken is en een zeer hoog geruis in de bomen veroorzaakt.

Hij moet gek geworden zijn. Zijn ogen zijn zonder uitdrukking, hij hoort niets, ziet niets, werkt als een bezetene. En ik heb hem nog niets gezegd, denkt Eva. Nog niet gezegd dat ik wegga, dat ik het ticket al in mijn tasje heb en het vliegtuig om half vijf vertrekt en dat hij alles mag houden, de auto, de herinneringen, alles, alleen het beetje geld dat ik nog over heb neem ik mee, voor de eerste dagen, dat zou ik hem allemaal moeten zeggen maar ik durf het niet, nu niet, hij is zo vreemd, hij is tot alles in staat, o wat ben ik moe opeens, moe, ik heb teveel gelachen, en zo warm, die zon, die ellendige zon precies op mijn gezicht, ik kan mijn ogen niet meer openhouden, waarom heb ik dit gedaan, waarom ben ik hier gaan staan, ik pest hem ermee, waarom moest ik hem zelfs nu nog kwellen, ik had het niet

moeten doen, o die zon, nu komt het pas, de moeheid, de slaap, nu slapen, god hoe kom ik zo moe, ik hou het niet meer, Georgie hou op, hou op, ik hou het niet uit, nu slapen, niets meer weten, niets meer hoeven doen, beslissen, dromen dat hij me insluit, het zou kunnen gebeuren als ik zo blijf staan, hoewel zonde van het ticket, maar dat weet hij niet, hij gaat door, hij is gek geworden, bezeten, tot alles in staat, hij gaat door, zonder ophouden, stoort zich niet aan mij, ziet me niet eens, de stenen komen al tot halverwege mijn knieën, hij gaat door, steeds hoger, donker wordt het, langzaam donker, er is nog één smalle spleet van witblauw licht dat pijn doet aan de ogen, een horizontale streep juist boven de ogen, witte lijn van licht over tegelpad, witte stoelen en de schaduw van een glas of een tak, nog één sigaret dan ga ik slapen, nee, geen muziek, nu geen muziek, pijn in de ogen, onmogelijk ze te sluiten, ik wil nu slapen, nee, niet, mijn moeder roept me, mijn moeder roept, niet meer buiten spelen...

Hoeveel rijen nog? De stapel bakstenen mindert, maar niet noemenswaardig veel. Hij durft niet omhoog te kijken hoeveel hij nog moet, maar is nog lang niet bij de boog, dat is zeker. Hij zucht. Even rusten, ik kan niet meer. Dit wordt te gek. Rusten. Dorst, onlesbare dorst. Drinken. Eerst even zitten. God, dat hart, dat bonkt en bonkt. Niet weer hetzelfde als vannacht, in godsnaam, in godsnaam, nee. Even kalm zitten. Nu langzaam opstaan en naar de keuken lopen, een glas water drinken. Ja, dat is lekker, god wat heerlijk. Nog even zitten. Bijna twaalf uur. Niet te lang, klaar zijn voordat Doña Catalina komt. Nu weer aan het werk. Wat langzamer aan maar, niet dat woeste, dat is nergens goed voor. Er is een steen gevallen van de bovenste rij, kapot. Zeker niet goed gelegd. Verder maar, cement smeren, steen, cement smeren, steen, doorgaan, doorgaan, straks, als alles klaar is, even rusten, dan naar het dorp rijden, wat drinken, naar de stad, wat eten, er is nog wel

eten in huis, maar wil niet alleen eten, mensen, eerst dit klaar, dan mensen om me heen, blijf hele middag in stad, café's, terrassen, niet alleen zijn, avond ook, weer in restaurant eten, weer naar café, terugrijden als ik goed moe geworden ben, direkt inslapen, bang om te slapen, nee, onzin, slaappillen desnoods, er kan niets gebeuren, eerst dit klaar, steen, nog een steen, zie bijna niets, zweet in de ogen, of een vlies, prikt, schemert en flikkert, toch doorgaan, we zijn nu bij de boog, eerst stenen afhakken, lastig werk, valt mee, gaat makkelijker dan ik dacht, morgen maar overcementeren en kalken, dat kan Doña Catalina doen, kalken, dat is mooi werk voor haar, als ze nog komt, ben alleen nu, zal niet willen blijven werken, of is Eva, ze was het, of heb ik gedroomd, visioen gezien, nee, ze was het, haar auto staat er nog, zie het rood tussen de struiken, waar is ze dan nu? Ze was niet in huis, zag haar het laatst, god ze had de moed om, het is niet te geloven, ze had de euvele moed om, maar als dat zo is dan, heb haar niet weg zien gaan, moet er nog zijn, als dat zo is dan, durf niet te kijken, je bent gek, godsonmogelijk, hou op met die waanzinnige gedachten, doorgaan, gewoon doorgaan, nog vier rijen, en de rijen worden steeds smaller, te hoog nu, zal het keukentrapje moeten halen, kan niet boven mijn macht werken.

Haastig, hijgend, nerveus sleept hij het keukentrapje aan, klimt naar boven met de laatste stenen. Daar binnen is het vrijwel donker nu, schemerig, geen zonlicht dringt er meer door, vaag nog de motieven van de tegels. De laatste opening.

Hij komt van het trapje af, stapt achteruit en bekijkt zijn werk. Mooi is het zeker niet. De stenen zijn schots en scheef tegen elkaar gemetseld, steken hier en daar uit, overal zijn openingen, het helrood van de baksteen steekt afschuwelijk af tegen de witte muur. Beter nu maar vast de cement er over strijken, er zit nog genoeg in de bak.

De koper antwoordde niet meer.

Pas toen de heer Manby de auto weg hoorde rijden draaide hij zich om.

De tuin was nog vochtig van de laatste regens. Het groen was weer fris en jong geworden, alsof het lente was in plaats van herfst. Hij snoof de geuren op. In de verte rommelde het. Een nieuwe onweersbui was op komst. Beter nu naar het dorp gaan, dacht de heer Manby. Voor het losbarst.

Nog altijd scheen de zon. De kinderen speelden weer om de muziektent, dezelfde meisjes, en andere, met hun kleurige, hoog opwaaiende rokjes. De heer Manby ging op het overschaduwde terras zitten en keek, maar zonder veel belangstelling. De man die hem zijn koffie met melk kwam brengen vroeg: 'En, al berichten van de vrouw? Wanneer komt ze terug? Ze is nu al drie maanden weg. Dat is lang'.

'Ze zal niet lang meer wegblijven', zei de heer Manby, zoekend naar zijn woorden. 'Deze maand nog komt ze terug. Maar we zullen niet meer hier wonen. Ik heb een flat gekocht bij de stad'.

'Ach, dat is jammer', zei de man. 'We zullen u missen. U was een trouwe klant'.

'Ja', zei de heer Manby. Hij stak een sigaret op, drukte hem onmiddellijk weer uit. De vorige nacht had hij weer last gehad, niet zo erg als de eerste keer, maar toch. En nog altijd niet naar een specialist geweest. Misschien spreken ze geen Engels. Ik kan me niet goed genoeg uitdrukken in een vreemde taal, niet duidelijk maken wat er precies is. De flat is in elk geval een vooruitgang. Tussen de mensen, niet meer alleen, ver van de bewoonde wereld. Een veilig idee, nu de langzame aftakeling onmiskenbaar

begonnen is. Op deze leeftijd kun je nooit weten wat er gebeurt. Bovendien weg van onplezierige herinneringen die er toch altijd nog zijn.

Toen hij daaraan dacht, vroeg hij zich af waarom hij nog altijd tegen iedereen loog. Loog dat ze terug zou komen, hoewel hij het zelf niet eens wilde. Schaamte, dacht hij. Ik schaam me. Beschamend idee: de man die door zijn vrouw in de steek gelaten is. Alsof...

Hij keek op. De postbode kwam langs op zijn bromfiets en stopte voor het terras. Hij reikte hem een brief aan.

'Ik geef hem u hier maar, mijnheer Manby, dan hoef ik niet over die slechte weg. Het is er zo modderig nu, na de regens'.

De heer Manby gaf hem een fooi en nam de brief aan. Hij wachtte even met hem open te scheuren. Al voordat hij de afzender gezien had begreep hij van wie de brief was, hoewel hij het handschrift niet herkende. Ze had hem nog nooit een brief geschreven. Maar nu, op dit ogenblik, een brief van haar te krijgen was niet alleen vreemd, het was ook onbestaanbaar. Hij had zelfs geen moment aan de mogelijkheid gedacht. Ze was dood voor hem. Volledig. Alsof ze nooit bestaan had, alsof alles niet meer dan een eigenaardige nachtelijke droom was geweest. Het irriteerde hem, een brief van haar te ontvangen. Het bracht alles terug tot een alledaagse, bijna vulgaire en in elk geval beschamende ervaring. Hij voelde de neiging, de brief ongelezen te verscheuren maar zijn nieuwsgierigheid won het.

Hij nam een slok water en begon te lezen.

'Lieve Georgie,

sorry dat ik toen zomaar bij je weggelopen ben. Ik kon het niet meer aan, echt niet. Ik wilde het je zeggen, daarvoor was ik gekomen, maar ik durfde niet. Je was zo druk bezig. Ik ben nu hier en kom niet meer terug, dat zul je al

wel begrepen hebben. Het spijt me. Je testament kan me niet schelen, vermaak het geld dat je voor mij bestemd had maar aan een tehuis voor oude paarden. De auto mag je verkopen, als je dat al niet gedaan hebt. Ik maak het best. Heb een baan die niet al te erg is. Alleen, ik heb niet genoeg kleren hier en geen geld voorlopig om ze te kopen. Winterkleren vooral, weet je, het is hier al koud. Zou je me een plezier willen doen en wat ik nog bij jou heb staan opsturen? Dan ben je een schat. Stop het maar in de koffers die ik daar nog heb, alles is in mijn slaapkamer. Toen ik wegging, weet je, heb ik in de haast en de zenuwen alleen maar een klein koffertje met waardeloze rommel en wat boeken meegenomen. Je bent een schat als je dit voor me doen wilt en wees alsjeblieft niet boos meer. Het allerbeste, ik hoop echt dat je gauw iemand anders vindt die voor je zorgt.

Veel liefs van Eva,
en nog bedankt voor alles'.

De heer Manby legde de brief naast zijn kopje, bedacht zich, lichtte het schoteltje op en zette dat op de brief. Het was begonnen te waaien. Hij keek voor zich uit over het plein, zonder de spelende kinderen te zien. Het verre rommelen kwam dichterbij. Grote witte en grijze wolken trokken op naar de zon. De vogels fladderden op uit de kleine palmen, alsof ze voor iets vluchtten. Ook het spel van de kinderen was onrustiger geworden.

Een aardige brief, dacht de heer Manby, en hij glimlachte. Toch lief dat ze me nog bedankt. Niet iedereen zou daaraan gedacht hebben. En waarvoor eigenlijk? Voor alles. Wel, dat is vaag genoeg en het houdt alles in. Ach, toch is het lief. Ik zal haar een kaart sturen. Een mooie, van de haven, of zo eentje met sinaasappels of een schotel paëlla erop. Daar hield ze zo van. Ik zal haar trouwens moeten schrijven dat ik alles van haar verbrand heb, kleren

en koffers incluis. Zal ze niet zo leuk vinden. Ik zal haar een chèque sturen. Trouwens, waarom eigenlijk. Ze bestaat niet eens. Hersenschimmen hebben geen kleren nodig. Een aardige gedachte.

De heer Manby glimlachte opnieuw en stak een sigaret op. Deze keer drukte hij hem niet uit. Hij inhaleerde zeer diep en blies de rook langzaam voor zich uit. De kinderen holden gillend en joelend naar huis. Zonder dat hij het gemerkt had was de zon verdwenen en begonnen de eerste druppels te vallen. Een sterke geur steeg op van het asfalt.

Hij pakte zijn kopje en de brief op, liep naar binnen en ging dicht bij het raam zitten. Het werd snel donker, het onweer kwam met grote vaart dichterbij, hoewel het nog altijd overstemd werd door het holle lawaai van de hard pratende mannen in het café. Hij bestelde een glas cognac, stak een nieuwe sigaret op. Buiten raasde en dreunde nu de regen, bruin water stroomde bruisend over de straat, voerde rollende en kletterende stenen en stukken hout en takken met zich mee. De bomen en de struiken op het plein zwiepten woest heen en weer in de plotselinge storm. Niemand was op straat, zelfs geen hond of ezel.

Hij hield de brief in zijn hand en speelde ermee. Twee regendruppels waren op de lichtblauwe enveloppe gevallen en hadden de inkt van zijn naam doen uitvloeien. Manb... de y was onleesbaar geworden, een blauwe, waterige vlek. Hij merkte dat zijn hand beefde toen hij het glas naar zijn mond bracht.

Het begon alweer lichter te worden. De bui was van korte duur geweest. Het regende niet meer, er was alleen nog het geluid van lekkende goten en water dat klaterend en juichend in putten stroomde en het oorverdovende geschreeuw van de kaartende mannen in het café en het schorre gekrijs van de televisie die plotseling aangegaan was. Ver weg rommelde het nog zo nu en dan. Toen het

eerste blauw aan de hemel verscheen stond hij op, legde geld op het tafeltje en liep met de brief nog in zijn hand naar buiten.

Het was frisser geworden. Regen drupte nog van de bomen, een man trachtte vergeefs zijn scooter te starten. De heer Manby stond op de stoep en keek weifelend om zich heen. Waar heb ik de auto gelaten, dacht hij. Het is van het allergrootste belang te weten waar ik de auto gelaten heb. Ik heb sigaretten gekocht. Ben ik vandaar lopend naar het café gegaan of heb ik hem voorbij het plein neergezet? Ik zal hoe dan ook naar de overkant moeten.

Aarzelend stond hij voor de modderkleurige plas, die meer dan een meter breed was, breder dan de grootste stap die hij nemen kon. Huizen en bomen weerspiegelden zich in de plas, kleine stukjes hout dreven langs, het water rimpelde zacht of stroomde kolkend en golvend om stenen en andere grote obstakels heen. Plotseling bukte hij zich. Hij nam de brief uit de enveloppe, frommelde de enveloppe ineen en liet hem in het water vallen. Toen nam hij de brief met beide handen vast en begon te vouwen. Zijn vingers trilden. Het lukte niet. Hij probeerde het nog eens en glimlachte triomfantelijk. Voorzichtig deponeerde hij het lichtblauwe bootje in het bruine water. Zacht schommelend dreef het weg. Het mocht niet te snel gaan. Van modder en stenen wierp hij een dam op, waar het bootje tegenaan voer. Hij nam het met twee vingers op en plaatste het een paar meter terug opnieuw in het water. Bruine jongens- en meisjesbenen waren plotseling naast zijn gezicht. Hij keek op. Een jongen vroeg: 'Mogen we meedoen?'

'Ja natuurlijk', zei hij.

Toen richtte hij zich stram op en deed een paar stappen terug. De kinderen bukten zich en speelden met het bootje, dat nu helemaal nat en slap geworden was. Er is nu toch niets meer aan, dacht de heer Manby. Ik zal thuis een

nieuw bootje maken, van stevig wit papier. Toen schaamde hij zich een beetje, zonder precies te weten waarvoor. Hij begon langzaam te lopen en mompelde halfluid: 'Waar kan ik de auto toch gelaten hebben?'

Son Serra, Mallorca
november 1966

Vierentwintig uur uit het leven van een vroegtijdig oud geworden man en een mooie jonge vrouw, die het klaargespeeld hebben enkele jaren lang samen op een Iberisch eiland te leven, tot alles volslagen dood is en iedere vorm van contact verdwenen.
De vrouw probeert tevergeefs een ontsnappingsmogelijkheid te vinden in de weed- en haschischrokende beatkringen van het eiland, de man wordt zich bewust van zijn onechtheid en zijn beginnende aftakeling. De crisis bereikt zijn hoogtepunt in een totale en voor beide partijen vernederende seksuele mislukking. Voor de man is geen enkele wezenlijke ontsnapping meer mogelijk, de vrouw weet zich uit de situatie waarin ze zichzelf heeft opgesloten, te bevrijden.

Jean A. Schalekamp debuteerde met *De dolle trams*, een verhalenbundel.
'Belcampo gebruikt het vreemde, het onverwachte, het bijzondere om zijn woede over een wereld waarin het afwijkende niet wordt geduld, uit te spreken. Schalekamp gebruikt het vreemde om de lezer aan het twijfelen te zetten en te onderhouden. De kleine zekerheden waar de mens rotsvast op vertrouwt zet hij op losse schroeven'.

Delftse Courant

'Deze verhalen vormen een briljant debuut van een begaafd verteller'.

De Telegraaf